ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVA:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

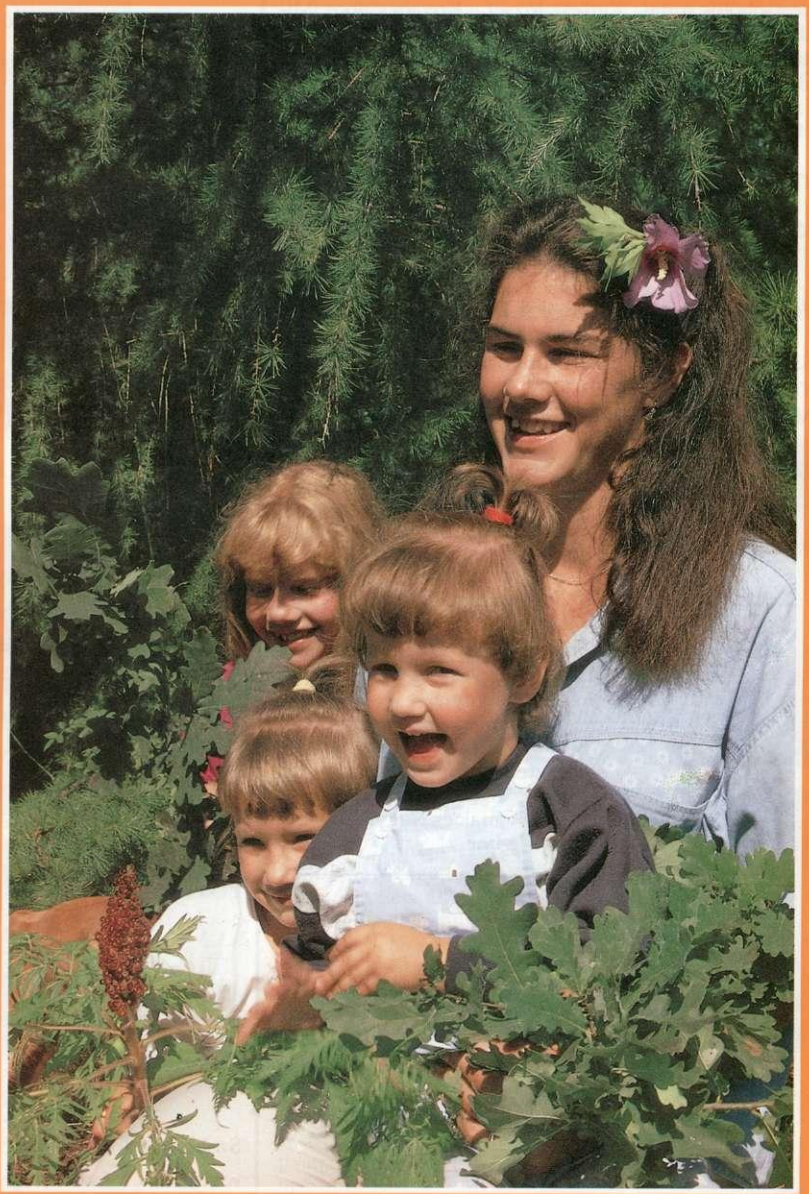

1997. december

CXXXII. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXII. évfolyam 12. szám
(december)

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczky István, dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán, dr. Gőbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor, Mizik András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Sántha Antal, dr. Szendrődi László, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla, Vaski László

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: Dr. Szikra Dezső

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-715-215

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft. Eger
Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1997. november 25.

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.) Megjelenik havonta.

A címlaphoz: Boldog Karácsonyt és Újesztendőt kívánunk minden erdész hölgynek, Édesanyának és Nagymamának
Fotó: Pápai Gábor

СОДЕРЖАНИЕ

К. ЛЕШКО, Ч. САБОКИ: Появление *Phyllonorycter robiniella* (Clemens, 1859) в Венгрии 385

TARTALOM

ERDÉSZNŐK II. ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA 369
Hozzászólások 377
Juhász Éva: Két nap együtt... (avagy az erdésznők találkozójáról) 379
Andrésiné dr. Ambrus Ildikó: 17 év az erdészeti szakoktatás szolgálatában 380
Zsilvölgyi Lászlóné: Erdőfeltárásunkról 381

ERDÉSZETI POLITIKA

A NEFAG Rt. adott otthont a központi erdősítési program megnyitójához 382

ERDÉSZETI KUTATÁS

Dr. Madas Katalin: Fejlesztési lehetőségek a körzeti erdőtervezésben 383
Szabóky Csaba – Leskó Katalin: A Phyllonorycter robiniella Clemens 1859 akáclevél-aknázómoly Magyarországon 385

AZ ÉV FÁJA A KISLEVELŰ HÁRS

Fritsch Ottó: A kislevelű hárs méhészeti jelentősége 386
Bogár István: 125 éves az erdei vasút (II. rész) 387
Andrési Pál: A tanulmányi erdő múltjáról 389
Szakács László: Lentiben szakközépiskola viseli Lámfalussy Sándor nevét 391
Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó: Bemutatjuk a Soproni Egyetem múzeumát (VII. rész) 392
1849. október 6. emlékére 395
A WWF Erdőfigyelő Programja 398
Rókus József: Gemenc védelmében! 399
KÖNYVISMERTETÉS 400
EGYESÜLETI HÍREK B3

CONTENTS

Leskó, K., Szabóky, Cs.: Occurrence of Phyllonorycter robiniella (Clemens, 1859) in Hungary 385

INHALT

Szabóky, Cs. – Leskó, K.: Phillonomieter robiniella Clemen im Jahr 1859 in Ungarn 385

ERDÉSZNŐK II. ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA

1997. július 11-12-én Mátrafüreden került sor az Országos Erdészeti Egyesület szervezésében az Erdésznők II. Országos Találkozójára. Házigazda a Mátra-Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Részvénytársaság, a fő szervező *Kovács Gyuláné* (OEE Egri Helyi Csoport) volt.

A kétnapos összejövetel két részből állt: az első napon szakmai és kulturális program, a másodikon szakmai fórum köszöntőkkel, előadásokkal, hozzászólásokkal és tájékoztatókkal.

Érkezésünk napján (a vasútállomáson autóbusz várta a vonattal érkezőket és vitte Mátrafüredre, a szálláshelyre!) a közös ebéd elfogyasztása után autóbuszokkal utaztunk Kékestetőre, majd a TV toronyból körbepillantva szerezhettünk átfogó képet és benyomást az Erdőgazdaság területéről. Ezután „földközeli" folytatásként a Gyöngyössolymosi Erdészet munkájával ismerkedtünk és megtekintettük a Gyöngyössolymos 5 E erdőrészlet bükk természetes felújítását, a 28 A erdőrészlet lucfenyő tarvágás utáni kocsánytalan tölgy mesterséges felújítását és az 58 F1 részlet erdőszerkezet-átalakítási munkálatait, rontott erdő helyén kocsánytalan tölgy erdősítést.

Szakmai tanulmányút a Gyöngyössolymosi Erdészet területén

Utunkat az ország legmagasabb pontjáról indítottuk. A kékestetői toronyból körbenézve a Mátra északi és déli hegycsúcsait, szinte mindenütt erdővel borított területeit láthattuk.

Meredek szerpentinen jutottunk le Mátraházára, majd É-Ny-i irányban a Gyöngyössolymosi Erdészet galyai kerületébe indultunk. Az itt található bükkösök – régen egri érsekségi birtok – 125 és 140 év közöttiek, mára egészségi állapotuk nagyon leromlott. Bontásuk több mint 20 éve megkezdődött, a terület nagy része már sikeresen felújult. A még megmaradt öreg erdőfoltok ritkán és keveset teremnek, aljuk elbozótosodik, a természetes felújítás szempontjából reménytelennek minősített állományrészeket mester-

séges úton kell felújítanunk. Ezt a területet Dudás Béla, erdőművelési műszaki vezető mutatta be.

Utunkat az 1978-ban épült aszfaltos erdei úton folytatva, a nagybükki területre jutottunk. Rosta Gyula erdészetvezető kalauzolásával, az erdészet elegyetlen lucfenyves erdőtömbjének tíz évvel ezelőtt megkezdett felújítását és átalakítását láthattuk. Az 1930-as években gyertyános–nyíres erdők helyére telepített lucosok nagyon szép és értékes erdők lettek. Megtudhattuk, hogy ez az erdőtömb földrajzilag és „anyagilag" is az erdészet szívének tekinthető.

A 10 600 ha-os erdészet területének 50%-át kocsánytalan tölgy, 20%-át bükk borítja, 8%-át pedig fenyő. Erdőfelújítási kötelezettség alatt 1290 ha van, ennek 80%-a természetes felújítás. Az erdőművelési ágazat 1997. évi költségvetése 30 millió Ft. (A K 1 alapból kapható tervezett támogatás 17 millió Ft.) Az évente 4-5 ha területen kivágott lucfenyő helyére – a nyers tűalom pásztás eltávolítása után – bükk és tölgy csemetét ültetünk.

A fiatal csemeték felső gyökérzónája így nem a gyorsan kiszáradó tűalomba kerül, ezzel megelőzhető az aszálykár. A környező fenyőállományokból a luc- és vörösfenyő természetes újulata is megtalálható a területen, pótlással pedig a kislevelű hárs, hegyi juhar és kőriscsemetékkel növelhetjük az elegyességet. Az erdősítés jó növekedésű, az első kivitel után az 5. évben befejezhető. A bemutatott terület közelében faszénégetés folyik 4-5 boksahelyen. A vállalkozók évete 2-3000 m^3 tűzifát szenítenek el.

Utunkat a csórréti víztároló mellett elhaladva a nagyhalmaji réten szakítottuk meg újra. Az erdészet évente 5-10 ha rontott erdő átalakítását indítja meg mesterséges erdőfelújítással. Ezek nagy részében kedvezőtlen a fafajösszetétel (cseresek, gyertyánosok, rezgőnyárasok, nyíresek). A sarj eredetű, elegyes vagy elegyetlen kocsánytalan tölgyesek általában természetes felújítással átalakíthatók kedvező fafajösszetételű, mageredetű állományokká.

Ez az erdőrész 18,2 ha területű, tarvágás után mesterséges felújításra tervezve. 1992-ben 6 hektáros cseres részét leválasztva, megosztottuk a részletet. A tarvágás – szemben az üzemtervi előírással – csak ezen a területen történt meg. A lábon maradó részen a kocsánytalan tölgy és egy kevés bükk megfelelő hálózatú jelenléte lehetővé teszi a későbbi természetes felújítást.

A letakarított vágásterületet 1992 őszén padkáztuk, 2 m-es sortávolságban. Az első kivitel 1993 tavaszán történt meg, kocsánytalan tölgy csemetével. A természetes úton betelepült elegyfafajok a gyertyán és a cser.

A vadkárelhárító kerítés átmászása senkinek nem jelentett problémát, a társaság fiatalosan vette az akadályt.

Az erdősítést és az első évi ápolást erdőművelőként még én ellenőriztem, s most örömmel láttam, hogy az erdősítés szépen fejlődik, csak minimális pótlásra volt szükség. Ebben az évben már 100% sikerességű, befejezésre tervezett minősítésű lett az erdő.

Az erdei program végén a gyöngyösi Mátra Múzeum természettudományi kiállítását néztük meg, Fükök Levente szakszerű vezetésével. A szép este a Mátravasút lajosházi végállomásánál ért véget, egy finom vacsorával, baráti beszélgetéssel.

Reményfy Rita

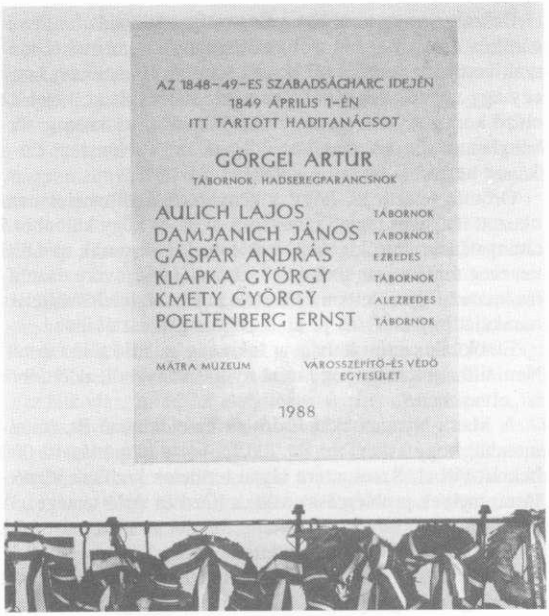

A múzeumlátogatás után kisvasúttal utaztunk Lajosházára, ahol sátortető alatt „U" alakban elhelyezett, megterített, virágcsokrokkal és égő gyertyákkal díszített asztalokkal várták az alkonyi fényben érkezőket. A varázslatosan szép környezetben, a jó hangulatú, nótázással is fűszerezett finom vacsora után, az éjféli órákban tértünk vissza kisvonattal mátrafüredi szálláshelyünkre.

Másnap *szakmai fórum* zajlott, melynek levezetője, az I. alálkozóhoz hasonlóan, ***dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó*** volt. Az Erdészn*ő*k II. Országos Találkozójának mottója: *„EGYÜTT"*.

Ráczné a vendégek, meghívottak és a megjelent kollégan*ő*k köszöntése után, a mottó kapcsán elmondta, hogy az együtt nem csupán azt jelenti, hogy mi n*ő*k együtt, hanem együtt azokkal, akikhez sorsunkat kötöttük, együtt szaktársainkkal, akiknek céljuk a miénkkel azonos: szebb, jobb magyar erd*ő*k létrehozása; de együtt mindazokkal, akik bár nem a mi szép szakmánkat választották hivatásul, de azért munkálkodnak, hogy kis országunk felvirágozzék.

Pápai Gábor, az Erdészeti Lapok f*ő*szerkesztője egy Benjamin László–vers szép szavaival köszöntötte a résztvev*ő*ket.

Két évtized

Megtömött szatyraiddal szálltál vonatra tegnap.
Szaladgálsz dolgainkban, távol egy éjjel, egy nap.
Rendet csinálsz a házban, veszödöl pénzügyekkel;
ébren talál az éjfél, talpon a kora reggel.
Várnak, mint máskor is, kicsinyes napi harcok,
Leszid goromba árus, morózus hivatalnok.
Vár a teknő, a tűzhely, varrógép – s még mi minden!
Ügyetlen választottál, látod, amikor engem;
lélek kalandosát, örökkön tépelődőt,
kapkodót, megviselt idegzetű elődök
nyugtalan ivadékát; költőt, kinek nem ízlett
a testi munka malma, se hivatal, sem üzlet;
ki volna bárhol is, sosincs egészen ottan;
búsong csak a világ bajával megrakottan.
Láttam én, megjegyeztem, még könnyebb léptű, táncos
időkben mennyi szívet, szemet vonzott magához
szép lábad, kedves arcod, hegyes, rugalmas emlőd.
Kérleltek derekabbak, hogy választ adj, igenlőt
– mégis hozzám szegődtél. Így lett minden napod
tizennyolc óra munka, huszonnégy óra gond.
Talpon csak, egyre résen: bajban voltál a higgadt,
tudtál bármely keservben álarcot venni, vígat –
voltál hozzám igaz, ha kellett: színleléssel,
nyugtató szép szavakkal, szerelmes öleléssel.
Ó, asszonyi karok, lábak, ti kulcsolódók,
összefogók a férfit, mint abroncsok a hordót!
Lágy voltál és megedzett, fonódtál rám tüzesen,
magad hajlítva hozzám, tartottál: szét ne essem!
S mivel tölt meg a kor? szerelmed mire őriz?
Nemes bor lesz-e éltem, vagy poshadó esővíz?
– mit gondoltál te azzal! lelkedben élt olyan hit –
De jó is volna hinni magamban tizedannyit...
Becsapódott mögöttünk immár két évtized
két nehéz kapuszárnya – mit bír el még szíved,
mit látsz kecsegtetőt, háttal az ifjúságnak?
Csuklóid fájlalod, eres, dagad a lábad;
be vagy kerítve végképp: egy férfi, négy gyerek,
ragadozó fogakkal faljuk fel életed.
Lázadtál volna fel! – ne mondd, hogy nincs okod rá:
hisz éppen gyöngeségem, csöndem tett zsarnokoddá.
Te mégse lázadoztál – voltál, hogy én lehessek;
adtál oly egyszerűen, mint fényt az égitestek.
S én mindent elfogadtam, magától értetődőn,
szelídségnek hazudván alantas férfigőgöm,
s adtam nevet neki: Sors, Hivatás, Költészet!
Futnék el már előle, dobnám el az egészet,
zajostul, sikerestül, kínostul odahagynám,
bújnék egy zugba véled, kenyéren élni, hagymán,
ha másképp nem találhatsz pihenőt már, nyugalmat,
hőség és fagy között még nyárvégi jó fuvalmat,
Futnék, vinnélek el... s aztán, ha mégsem így lesz –
segíts meg egyszer azzal, hogy magadon segítesz!
Nem ittam életemnek fenékig még a rosszát,
sebek várnak, kudarcok, csont-hajlító Canossák,
s az ördög tudja, még mik – s nem bírok szökni mégsem.
Valamit kezdtem ifjan: hát lássuk, mire végzem!
Sorsom előre lódít? korán a föld alá tesz?
Nekem e sors fonákja, a rossz is – mint a mágnes.
Töprengve, bűntudattal mindez eszembe ötlött,
miközben hánykolódó szívem jelenti jöttöd.
Késő a délután már, most szállsz fel a vonatra,
ideges vagy, rohantál, sóhajtva ülsz a padra;
hajad rendezgeted, lesímítod a szoknyát,
élénkebb ívre húzod ajkad halvány pirossát.
Most, hogy leülhetsz végre, gyereksírás se hajszol,
foglalkoznál magaddal – de ültödben elalszol

(1955)

Dauner Márton, a Földművelési Minisztérium Erdészeti Hivatalának elnöke köszöntötte a konferenciát. Elmondta, hogy az Erdészeti Hivatalnak nagyon sok, ágazatunkat érintő kérdéssel kell foglalkoznia, így az erdésznők kérdésével, legalábbis az elmúlt 9 évben, nem foglalkozott,. Sok sikert kívánt mind magán- mind szakmai életünkhöz.

Schmotzer András, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke és egyben a vendéglátó Erdőgazdaság vezérigazgatója beszélt a találkozó létrejöttének előzményeiről és önkritikusan elmondta, hogy legjobb szándékuk ellenére sem sikerült teljes körűen az erdésznők meghívása. Jelezte, hogy értesítették a vezérigazgató társakat, az intézmények vezetőit, közzétették a felhívást az Erdészeti Lapokban, de mégsem jutott el mindenkihez a hír.

Röviden beszámolt az Országos Erdészeti Egyesület utóbbi 8 évéről, azokról a változásokról, amelyek bekövetkeztek, s amelyekkel nem lehetünk elégedettek. Szólt az erdővel kapcsolatos alapvető törvények megszületéséről és arról, hogy az adott keretek között kell a szakmát tisztességesen művelni. Az erdőkárpótlásról szót ejtve felhívta a figyelmet arra, hogy még nem zárult le, hiszen azok a 10 hektárnál kisebb erdők, amelyek ugyanazon a helyrajzi számon szerepelnek, mint a szántó és legelő, a továbbiakban is privatizálhatók.

Beszélt a nagy tömbben való erdőgazdálkodás fontosságáról és azokról az anomáliákról, amelyeket az utóbbi időszak vertikális integrációi hoztak létre (volt olyan év, hogy egy-egy cégnek négy gazdája is akadt!). Fájlalta, hogy az előző kormány nem merte felvállalni a közbirtokossági törvényben a kényszertársulást (a vadászati törvényben ezt a 3 ezer hektáros limittel megtették).

Örömét fejezte ki, hogy a kényszerű tagdíjemelés nem okozott lényeges taglétszám-csökkenést, és hogy különböző támogatások, külföldi csoportok fogadása kapcsán az OEE ma még rentábilisan működik. Jelezte, hogy jövőre tisztújítás lesz az Egyesületben és kérte a tagtársak felelősségteljes munkáját egy aktív és jó elnökség megválasztásához.

Elnökünk szerint a magyar lakosság az erdő felé fordult. Nem tilthatjuk meg, hogy mint nyitott könyvből, az erdőből is „olvassanak".

A Mátra-Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Rt.-ről elmondta, hogy a korábbi 84 000 ha-ból a kárpótlás 12 000 hektárt vitt el. Szerencsére olyan területek kerültek kárpótlásra, melyek problémásak voltak (Ózd és Arló térsége). A szociális lopás minősítést elítélte, hiszen az nem más, mint az erdő ellen elkövetett bűntett!

Elmondta, hogy 1992-ben a felnémeti fűrészüzem kivált az Erdőgazdaságból, azóta tönkre is ment; hogy ráállt a gazdaság a természetes felújításra (ezt a természetvédelmi területek indokolják is); hogy korrekt az együttműködés a nemzeti park és a szakhatóság között, hogy a káli csemetekert az ország egyik legszebben művelt szaporítóanyagtermelő egysége. Beszélt a gyöngyösi parkettagyár gondjairól, az erdei vasútüzemről, javítóműhelyről és építésvezetőségről. Kiemelte az útépítési munka fontosságát és azt, hogy anyagiak híján a 19 fm/ha feltártság mellett a burkolt utak aránya nem éri el a 30%-ot.

Tájékoztatta a jelenlévőket arról, hogy a cég létszáma 2500 főről a parkettagyárral együtt, 800 főre zsugorodott, így csaknem valamennyi erdőben folyó munkát vállalkozókkal kell elvégeztetni. Meg kellett szüntetni a mezőgazdasági kistermelést is. Üzemi vadászterületüket sikerült megtartani – sőt, talán egy kicsit még növelni is lehet – és ott szakszerű vadgazdálkodást igyekeznek folytatni.

Elmondta, hogy a Bükk és a Mátra, nevezetesen Szilvásvárad és Mátrafüred, Kékestető és Galyatető az év minden szakában látogatott és kedvelt kirándulóhely. Ez konfliktushelyzetet jelent a természet megóvása terén. Túlságosan kevés a pénz a bajok megelőzésére.

Végezetül kívánta a találkozó résztvevőinek, hogy haladó hagyománnyá váljanak ezek az összejövetelek, és megköszönte jelenlétüket.

Cserép János, a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség elnöke, az ÉSZAKERDŐ Rt. vezérigazgatója köszönte a meghívást és örömét fejezte ki, hogy együtt lehet a szaktársnőkkel ezen a tanácskozáson. A FAGOSZ-ról elmondta, hogy tradicionális szervezet, melynek több mint 110 tagja van. Ebben a szövetségben benne foglaltatik mind az erdőgazdálkodás, mind az elsődleges faipar, de a faipar a forgácslapgyárakkal bezárólag. Mint munkaadói oldal, elsődleges feladatuknak a gazdálkodói szervezetek segítését tekintik, ideértve természetesen a magánerdő-tulajdonosokat is. Lehet, hogy idővel ez változni fog, de ma még az erdőgazdálkodás és a faipar sajátosságát figyelembe vevő érdekképviseletet tudnak ellátni. Minden erdőt és faipart érintő témában részt vesznek, együttműködési megállapodásokat kötnek, lobbiznak a szakmáért. Jó kapcsolatot építettek ki az Agrárkamarával, társszervezetekkel – így az OEE-vel is –, és a viták ellenére is jó az együttműködés a Földművelésügyi Minisztériummal és az Erdészeti Hivatallal. Kifejtette, hogy a közvéleménynek hihetetlenül nagy szerepe van a szakmák megítélésében. Szerencsére, az erdőt mindenki szereti, ezért mindenki belenéz és beleszól, megnehezítve ezzel a benne dolgozó munkáját, de más oldalról ez nagy segítséget is jelent. A FAGOSZ reménykedik abban, hogy az 50% állami erdő arány megmarad, mert ez biztosítéka lehet a hatékony erdőgazdálkodásnak, és lehetővé teszi a sokszínű erdő mellett a megtermelt javakhoz való tisztességes hozzájutást.

A Szövetség által szervezett fórumok, rendezvények mindenképpen elősegítik, hogy az erdő egysége megmaradjon és segít megtalálni a különböző szervezetekben dolgozók között a közös hangot.

A köszöntők után előadások megtartására került sor az következő sorrendben.

Bús Mária erdőmérnök szakmánk és a társadalom kapcsolatáról szólt.

Szakmánk és a társadalom

Engedtessék meg nekem, hogy egy olyan kérdésről ejtsek szót, mely nem csupán az erdésznők gondja, de valamennyiünké.

Meggyőződésem, hogy az előttünk álló évtized, sőt évtizedek legfontosabb kérdése: elfogadtatni a döntéshozókkal és a közvéleménnyel az erdő és az erdővel dolgozók munkájának értékét, jelentőségét.

Ha az erdővel foglalkozó szakemberek társadalmi ismertségét, elismertségét vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy a felszínes rácsodálkozás és a jóindulatú irigykedés (milyen jó neki, mert mindig az erdőben sétálhat) már korábban megvolt pozícióját sikerült megtartanunk, de előbbre nem jutottunk. Az elkövetkező időkben már nem lesz elég jól (lelkiismeretesen, szakszerűen) dolgozni, létezésünk, alkalmazásunk alapfeltétele lesz a megfelelő kapcsolat megteremtése a társadalommal.

Élt a XVIII. században egy német prédikátor, aki így fohászkodott: „Adassék nékem annyi lelkierő, hogy mindazt elfogadjam, amin változtatni nem tudok; és bátorság ahhoz, hogy mindazt megváltoztassam, amire képes vagyok; és bölcsesség ahhoz, hogy el ne tévedjek közöttük". Ebben az összetett mondatban benne foglaltatnak a modern ember gondolkodásának, cselekvési lehetőségeinek lényegi rendező elvei.

Hiszen ha eltévedünk a lehetőségek és a lehetetlenségek között, az elérhető, megvalósítható és a meg nem változtatható között: hiába éltünk, dolgoztunk. Viszont ha azt elmulasztjuk megtenni, amin segíthetünk, megint csak hiába éltünk. A társadalom felé nyitás, a jobb kapcsolatok kiépítése a reális és a szükséges célok közé tartozik.

Az elmúlt évtized e téren nem sok sikert hozott. A viharos társadalmi, gazdasági változások idején a gondolkodás az ésszerűség birodalmából az érzelmek, benyomások világába száll alá. Milyen jól láthattuk ezt, mikor a privatizáció során a közvélemény egy része úgy vélte: az új tulajdonosok tarra vágják a magyar erdőket; a másik része szerint: előzőleg az állam kirabolta azokat. S milyen rossz hatékonysággal tudtuk elmagyarázni: egyik sem felel meg a valóságnak.

Volt egy nagy lehetőségünk: a privatizáció. Ahelyett, hogy intézményesen és egyénileg kézen fogtuk volna az erdőtulajdonost – s most volna 300 000 barátja az erdővel dolgozóknak –, s felhívtuk volna a figyelmét az erdő és

szakmánk csodáira és törvényszerűségeire, voltunk elutasítóak, irigyek, gyanakvóak, időnként arrogánsak.

Amit nem tettünk meg az 1990-es évek első felében, azt el kell kezdenünk holnap, s egész aktív életünknek ennek a jegyében kell eltelnie: fennmaradásunk és boldogulásunk parancsa a társadalom felé nyitás.

Mit tehetünk?

Három feltételt kell egyidejűleg teljesítenünk, s ha eredményesen tevékenykedünk, pozitívan megváltozik a társadalom rólunk, ügyeinkről való gondolkodása, és magunknak is ki kell tudni tekintenünk a kizárólag szakmai elveinkből épült elefántcsonttoronyból.

1. Helyre kell állítani szakmai önértékelésünket, önérzetünket, öntudatunkat. Először magunknak kell belátnunk, hogy a földi élet szempontjából az erdő megtartása, fenntartása, az erdőterület növelése legalább olyan fontos, mint a Mars-kutatás szenzációi. A mi munkánk az élet egyik alapfeltételének biztosításához kötődik, a Földön a folyamatosság őrzői vagyunk – ez méltóságot kell adjon számunkra. S azt is jó ha tudjuk, tudatosítjuk, hogy az erdő ezen globális jelentősége, hazánk lakosságának életminőségét javító fontossága mellett több tízezer vidéki embernek ad kenyeret, éppen a legrászorultabbaknak.

2. Meg kell ismernünk és értenünk a társadalom alapvető működési mechanizmusait: hogyan foghatók a jelzések, miként fejeződnek ki az értékek, melyek a megértetés legjobb megoldásai?

Vannak, akiknek veleszületett kapcsolatteremtő és kapcsolattartó képességük van, s aki az ösztönösségen túl kíván lépni, annak érdemes érdeklődni szociológia, viselkedéskultúra, kulturális antropológia iránt is.

3. S végül meg kell tudni értetni magunkat a társadalommal. Ennek adottak a lehetőségei nap mint nap: az érdeklődő kolléga, szomszéd, útitárs, kis és nagy gyerek kér vagy kérdez, válaszra vár.

Számunkra, akik az erdőért, az erdőben dolgozunk, nem nyílnak olyan lehetőségek, hogy az ágazat gazdasági környezetét javítsuk, néha még az sem lehetséges, hogy saját szakmai mércénk szerint tevékenykedjünk.

De egyet tehetünk: egyrészt napi munkánk és életművünk hitelességével meggyőzzük a környezetünket: amit teszünk fontos, értelmes, nélkülözhetetlen. Másrészt magunk valamennyien leszünk e szakma *szóvivői*. A helyzetünkért, céljainkért – a Tiédért és az enyémért – nem mások emelnek szót: az ágazat vezetője, a társminisztérium szakértője, a vezérigazgató vagy a főigazgató.

Tehát valamennyiünknek kell helytállni a riporter, az utca embere, az óvodás vagy iskolás kérdésére, kérésére: mit miért teszünk, hogyan lenne jó, mi az akadálya, hogy elképzeléseinket megvalósítsuk.

Soha nem lehetünk fáradtak, ha arra kérnek bennünket, írjunk cikket a helyi lapba, vezessünk egy erdei sétára iskolásokat, adjunk elő az erdei iskolában. Az iskolások egyikéből pénzügyminiszter lesz, a másikból újságíró, a harmadikból ápoló munkásunk, a negyedikből természetvédő. Fontos, hogy az első pozitív benyomásait tőlünk szerezze meg az erdőről és az erdővel dolgozókról.

A műszakinak el kell tudni magyarázni, mit miért tesz, álláspontját meg kell tudni védeni és adott esetben, ha nem kér a társadalom áldásos elképzeléseiből, módosítani is kell tudnia azt. Egy ország csak egy Bős-Nagymarost bírhat el...

Ha csupán diplománkban, szakértelmünkben, logikánkban bízunk – veszítünk. S természetesen veszít a közvélemény is, hiszen hasznos, jobbító elképzeléseinket meg nem értés miatt elveti. A közvéleménnyel kell tudni kapcsolatot teremteni, kommunikálni.

A társadalom felé nyitás az a lehetősége szakmánknak, mely a „megváltoztassam amire képes vagyok" kategóriába tartozik. Nem általában és nem mások és nem máskor alakítják a közgondolkodást, hanem mi magunk, mától fogva kell, hogy teremtsünk jó, pontos, hiteles képet munkánkról, az erdőről, eredményeinkről és szükségeinkről. Ehhez kívánok valamennyi itt lévő és távollévő kollégának jó szerencsét!

Roth Mathaea erdőmérnök az erdei oktatás-nevelésről és a vándorgyűlések költségeiről szólt.

A Tanulmányi Erdőgazdaság Rt.-nél tanulmányi vezető beosztásban dolgozom. Függetlenül ettől már korábban is hiányoltam az erdészek, erdőmérnökök továbbképzését az iskolák elvégzése után. Mi Sopronban vagyunk, sok szempontból elkényeztet minket, hogy a szakemberek hozzánk jönnek, mi sok olyan tudást szerezhetünk, ami házhoz jön. Igény szerint (márpedig igény van rá) nagyon szívesen felajánlom segítségemet, az Erdőgazdaság nevében is, ilyen továbbképzések megszervezésében. Nem feltétlenül csak szemellenzősen erdészeti témákban gondolkodom, hanem akármilyen, életünkhöz kapcsolódó dolgokban (víz, levegő, társadalom stb.). Ezért örülök, hogy már másodszor jöhettünk össze mi erdésznők, és nem azért, mert kiemeltük nemünket a férfiak közül. Ilyen férfiközpontú társadalomban, mint az erdészek, be kell vetnünk minden női rafinériát, hogy ugyanazt elérhessük, amit ők. Nekem jó tapasztalataim vannak, engem nőnemű mivoltom miatt nem ért hátrány, sőt, azt hiszem, néha többre jutottam kedves szóval, szíves érdeklődéssel, mint ugyanilyen problémákkal küzdő férfikollégáim. Nem mondom, néha én is kaptam hisztirohamot, időnként eltanultam néhány ízesebb káromkodást, de mindent a szent ügy érdekében.

Szóval, nem az a lényeg, hogy erdész NŐK, hanem, hogy újra mindenki tudja, hogy *erdészek*. Hangos legyen tőle az ország, hogy vagyunk, hogy tudjanak rólunk, mert kevés rólunk a pozitív felhang. Bár néha magunk között is nehéz a szakmánk előnyeit ecsetelni. Nem tudom szó nélkül hagy-

ni, és nem is akarom: az idei vándorgyűlésről van szó. A kétnapos program részvételi díja 18 000 Ft. Azt hiszem, nem vagyok egyedül abbeli véleményemmel, hogy én nem drága ajándékokra vágyom egy vándorgyűlésen, hanem a kollégákra, nagy találkozásokra, éjszakába nyúló „világmegváltó" szakmai és magánéleti beszélgetésekre.

A vándorgyűlések árának ilyen összege lehetetlenné teszi magánemberek részvételét, akiknek ekkora összeg felborítja az amúgy sem bő anyagi helyzetét (gondolok itt pedagógusokra, kezdő szakemberekre, akiknek pedig szakmájuk kezdetén igazán szükséges a kapcsolatteremtés). Sok gondolat kergetőzik még a fejemben, de minden gondolatnak egy kell az alfája és az omegája legyen: AZ ERDŐ. Ez az, amit sokszor elfelejtünk, szabályszerűen nem látjuk a fától az erdőt (a csemetétől, a munkaerőgondoktól, az LKT-tól, a Kamaztól, a mindentől), pedig száz szónak is egy a vége: mindennek, mindenkinek, akár nő, akár férfi, akár erdész, akár csak az erdőért dolgozik: ez az egy a vége: AZ ERDŐ.

Mindenkinek alázatosan ezt kell szolgálnia, hiszen erdő nélkül mi sem vagyunk.

Dr. Jármai Éva erdőmérnök az erdészeti kutatásról, majd

Veres Imréné ügyvezető igazgató a Hajdú-Bihar megyei erdőkről beszélt.

Az első találkozónk Sopronban volt, azóta sok minden megváltozott. Az erdőgazdálkodás is átalakulóban van. A tulajdoni viszonyok átrendeződtek. Az erdő 40%-a magánkézbe került. A szövetkezeti erdők jogilag már nem a szövetkezeteké, hanem magántulajdonba kerültek kárpótlással, részaránytulajdonba történő kijelöléssel.

A legszomorúbb viszont, hogy nagy része jelenleg gazdátlan. A szövetkezetek – tisztelet a kivételnek – kivonultak az erdőgazdálkodásból, pedig nagy eredményként értékelhető a szövetkezeti erdőgazdálkodás múltjára visszatekintve az a több százezer hektár új erdő, amit a volt szövetkezetek létesítettek az elmúlt 20-30 évben.

Nagyrészt megtörtént az erdők privatizálása, de a tényleges birtokba adás még csak részben történt meg.

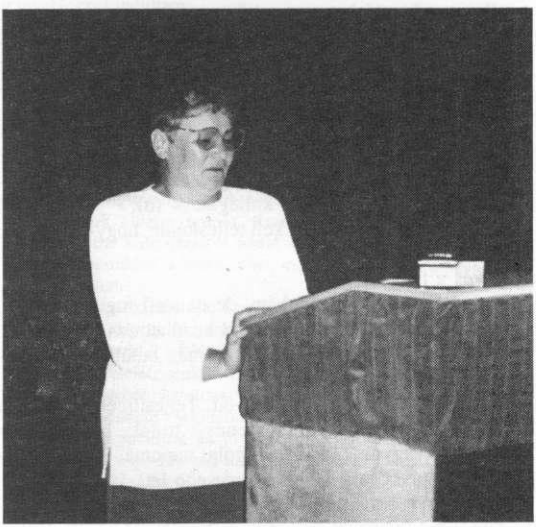

Az erdők tulajdoni megoszlása

Hajdú-Bihar megye erdőterülete: 66 318 ha.
Tulajdoni megoszlása:
Állami tulajdonú erdő: 35 200 ha.
Gazdálkodók száma: 15 (erdőgazdaság, mezőgazdasági részvénytársaság, vízügy, honvédségi erdő, egyéb állami)
Magántulajdonú erdő, egyéni gazdálkodó: 3051 ha. Gazdálkodók száma: 92.
Önkormányzati erdő: 11 ha. Gazdálkodók száma: 2.
Magántulajdonú erdők, társult gazdálkodók: 9093 ha. Gazdálkodók száma: 67.
Rendezetlen: 18 963 ha. Részaránytulajdonból és kárpótlásból magántulajdonba került, de erdőgazdálkodást nem végző személyek, társulást nem hoztak létre, a valódi tulajdonosok kiléte ismeretlen, vásárolt kárpótlási jegy stb.

Területünkön, Biharban vannak szövetkezetek, ahol a részaránytulajdonba került erdők kezelését felvállalták.

A Bihari Erdészeti Kft. 1995. április 1. óta működik a jelenlegi formában.

Az Erdészeti Közös Vállalattól (Berettyóújfalu) a fizikai dolgozók a gépeket kivásárolták, egyéni vállalkozók lettek és vállalkozóként továbbra is a kft.-nek dolgoznak.

A szakszemélyzet maradt a kft.-ben és kezeli a szövetkezetben maradt részaránytulajdonú erdőket, két Erdőbirtokosságot és több magántulajdonban levő egyéni erdőgazdálkodót szakirányítunk.

Az erdőgazdálkodás különleges jellemzői:
- szakszerű kezelése kellő szakismereteket és megfelelő szervezetet igényel,
- a befektetett tőke csak hosszú távon és kis hatékonysággal térül meg,
- rövid távú kihasználása tönkremeneteléhez vezet,
- az erdőnek csak kis része képes az önfenntartásra, nélkülözhetetlen az erdők fenntartásához külső anyagi erőforrások biztosítása.

Területünk a Berettyó és a Sebes-Körös között elterülő, valamint az egykori Nagy-Sárrét lecsapolt területe, kötött rétitalajok szikes foltokkal. Természetes erdőtársulás nem található.

Erdősültségi százalék 3,5. A térségben őshonos KST fafajból telepített állományok találhatók, melynek területe az elmúlt 25 év alatt jelentősen emelkedett, jelenleg 10 000 ha az erdőterület.

Feladatok az erdőgazdálkodásban

Az erdőtelepítések első kivitelének növelése. A vágásérett állományok kitermelése, az erdők állományszerkezetének megőrzése, erdőművelési feladatok időszerű elvégzése, „tisztítás, gyérítés". Továbbá a jelenleg rendezetlen magántulajdonba került erdőkben a társult gazdálkodási formák létrehozása és kezelési, használati viszonyainak rendezése.

A környezetvédelem: dülőutak, csatornák, roncsterületek befásítása.

Az engedély nélküli fakitermelések és falopások csökkentése, illetve felszámolása.

Az erdőtelepítés, erdőművelés nagy élőmunkaigénye enyhíthet a térség munkanélküliségi problémáin.

Az erdőgazdálkodásból is sokan kikerültek, munkanélkülivé váltak, egy részük pedig más munkaterületen kényszerült elhelyezkedni.

Az új erdőtörvényt fontos volna minél előbb végre is hajtani, mert sok bizonytalanság tapasztalható. Fontos, hogy minden érintett anyagilag is érdekelt legyen a jó minőségű erdő létrehozásában. Nagyobb tömbökben birtokossági társulások révén lehet csak eredményesen gazdálkodni a magánerdővel. Így az erdőtelepítés is fellendülhet az unió pénzéből, bőven van gyenge termőhely, erdőnek viszont alkalmas terület. Ez teremt több munkaalkalmat erdésznek, munkásnak egyaránt.

Reményfy Rita erdőmérnök az erdésznők helyzetéről szóló statisztikai lapok kiértékelését tárta a hallgatóság elé.

Az erdésznők munka- és életkörülményei 1997-ben

Első találkozónkon, 1988-ban Pallai Mária készített részletes beszámolót a minden résztvevő által kitöltött „statisztikai lapok" felhasználásával. Érdekes és tanulságos eredményei ösztönöztek bennünket arra, hogy ezt a vizsgálatot most is elvégezzük. Az adatfeldolgozást úgy végeztük, hogy a kilenc évvel ezelőtti módszerekkel összehasonlítható legyen. A kérdésekre nyolcvanhatan válaszoltak, ötvennégy erdőmérnök és harminckét erdésztechnikus. A két csoport adatait külön értékeltük.

I. A kereseti viszonyok, átlagfizetések alakulása:

A válaszadókat 4 korcsoportra osztva, a munkaviszony alapján az alábbi (bruttó) átlagfizetéseket kaptuk.

Mérnöknők			
0-15 év	47 000 Ft/hó	6 fő	18%
16-25 év	64 600 Ft/hó	17 fő	50%
26-32 év	98 300 Ft/hó	10 fő	29%
32 év felett	110 000 Ft/hó	1 fő	3%

Egy nyugdíj előtt álló mérnök fizetése több mint kétszerese egy „kezdő" fizetésének (109%). 1988-ban a különbség csak 36% volt. Az átlagos nyugdíj 31 500 Ft (a szélső értékek 23 180 és 42 300 Ft).

Technikusnők			
0-15 év	44 500 Ft/hó	3 fő	14%
16-25 év	41 300 Ft/hó	10 fő	48%
26-32 év	50 000 Ft/hó	5 fő	24%
32 év felett	57 000 Ft/hó	3 fő	14%

A nyugdíjkorhatárt hamarosan elérő erdésztechnikus átlagfizetése csak 28%-kal nagyobb a fiatal korosztályénál.

Az átlagos nyugdíj 24 000 Ft (a szélső értékek 21 000 és 26 000 Ft).

II. A hivatali előmenetelt az anyagi megbecsülés mellett a beosztás jellemzi.

Az erdőmérnöknők beosztásának megoszlása 1988-ban és jelenleg:

1. igazgató, ig. hely., főmérnök, oszt. vez. erd. vez.	24%	17%
2. műszaki vezető, előadó	35%	40%
3. erdőfelügyelő, rendező, természetvédő, oktató	26%	22%
4. egyéb	8%	9%
A technikusnők beosztása:		
1. területvezető erdész	53%	40%
2. egyéb erdőgazdasági	44%	60%
3. egyéb (1 fő)	3%	

III. Családi körülmények

A válaszadók 20%-a hajadon, 80%-a férjezett, elvált vagy özvegy. 76%-nak van gyermeke.

Mérnöknőknél:		
gyermektelen	14 fő	(hajadon 13)
1 gyermek	7 fő	
2 gyermek	19 fő	
3 gyermek	14 fő	

A férjezettek körében az átlagos gyermeklétszám 2,12. A gyermekes anyák 17%-ánál 1 gyermek, 48%-ánál 2, 35%-ánál pedig 3 gyermek van.

Technikusoknál:		
gyermektelen	7 fő	(hajadon 4)
1 gyermek	5 fő	20%
2 gyermek	12 fő	48%
3 gyermek	8 fő	32%

Az átlagos gyermeklétszám 1,86.

Az 1988-ban megállapítottakhoz hasonlóan nincs összefüggés a gyermekvállalás és a hivatali előmenetel között.

IV. A munkahelyi közérzetet tesztelik, a „szakmai pályafutásodban megtaláltad-e, amit vártál?" – kérdésre adott válaszok.

Az erdőmérnöknők közül a megkérdezettek 69%-a igennel, 11%-a nemmel válaszolt. 20%-a részben elégedett. Érdekes adatokat kaptunk a mérnökök beosztása szerinti válaszában.

A vezető beosztásban lévők 77%-a elégedett, a műszaki vezetők, előadók csoportjának már csak 58%-a válaszolt igennel a kérdésre.

A vezetők 92%-a újra ezt a szakmát választaná, a második csoport – elégedetlensége ellenére – 79%-ban szintén erre a hivatásra szavazna. Az adatokból látszik, hogy nem a választott hivatásban van a hiba...

A technikusoknál is hasonló eredményeket kaptunk. Szakmai pályafutásukkal 64%-uk elégedett, de 94%-ban újra ezt a szakmát választanák.

V. Végül néhány érdekes vélemény a „megjegyzés" rovatból:

- Az erdőgazdaságnál még mindig nem tekintenek bennünket egyenjogúnak a férfi kollégák (4 fő).
- Egy nőnek kétszer annyit kell teljesítenie, hogy elfogadják a férfi kollégák.
- Kevés a fizetés!
- Nagyon szeretem a munkám, de ez férfi foglalkozás.
- Férfiasabban csinálnám, ha újra kezdhetném.
- A szakmai propagandát és a szakmán belüli információáramlást fokozni kellene.
- Fizikailag rendkívül fárasztó volt. Teljesítményemet nem az határozta meg, hogy mennyit tudok, hanem hogy mennyit vagyok képes gyalogolni naponta. Ez az idő előrehaladtával sajnos egyre kevesebb lett.
- Nem vágytam magasabb beosztásba, így aztán megtaláltam a munkámban azt, amit vártam.

A szünet előtt rendelkezésre álló időt ***dr. Schneider Ildikó*** erdőmérnök – e beszámoló összeállítója – töltötte ki, visszapillantva a 9 évvel ezelőtt tartott „Két hivatás" mottójú találkozóra. Tájékoztatta a résztvevőket az Erdészeti Múzeum ügyeiről és kifejtette, hogy nagy öröm, ha az egyes gazdálkodók időt, anyagiakat áldozva megteremtik a maguk kis bemutatóhelyét – mint például a szilvásváradi múzeum, a pálházi vasúti indóház, a debreceni erdőspuszta oktatóház kiállítása, a ragyogó és nagyszabású ópusztaszeri erdészeti bemutató, vagy a kőszegi ún. Steyer-ház, a készülő bakonybéli vagy a tavaly nyitott ravazdi stb. – és a térségi jellegzetességek bemutatásával, közkinccsé tételével hívják fel a figyelmet szakmánkra. Rámutatott arra, hogy nemcsak a régiségek megőrzése és felkutatása a fontos, hanem napjaink eredményeinek, kudarcainak is korrekt feljegyzése, hiszen az írásos dokumentumok azok, amelyek alapján az utókor elbírál minket. Kérte, hogy ne hagyják elveszni szakmai örökségünk megmaradt relikviáit!

A tízórai szünet lehetőséget adott az elhangzott előadásokban felvetett gondolatok továbbvitelére, de ezt a fórum munkájának folytatása miatt meg kellett szakítani, mert következtek a hozzászólások.

Fifek Katalin erdésztecnikus kezdte a sort azzal, hogy hányatott szakmai pályafutásáról „Mosolytöredék" című verséből adott elő szemelvényeket.

Madas Gabriella (Mollay Jánosné) erdőmérnök pályakezdéséről, a bizalom és szeretet fontosságáról beszélt, mint a jó ügy alappilléreiről.

HOZZÁSZÓLÁSOK

MOLLAY JÁNOSNÉ

Húsz éve nem dolgozom a gyakorlatban, így a mai gondok csak közvetítéssel jutnak el hozzám. De mégis mondok néhány gondolatot, talán hasznát látják. Mikor friss diplomával a zsebemben először léptem át az erdészet hivatalának küszöbét, egyszerre megváltozott az erdőhöz való viszonyom. Addig gyönyörködni, felfrissülni jártam az erdőbe. Ekkor viszont az első komoly érzés a *felelősség* lett. Olyan munkahelyre léptem be, ahol a munka „tárgya" jóformán a teremtés óta rendelkezésére állt az embernek, az ember pedig évezredek folyamán segítette vagy rontotta a természet adta kincseket. Mit tudok tenni azért, hogy a ránk bízott hatalmas érték – melyet pénzben nem lehet kifejezni, hiszen annyira összetett, annyira sok irányú, szerteágazó – ne csökkenjen, hanem növekedjen. Hiszen ez minden erdész álma. Ehhez új gondolkodásmódra volt szükség. Egy *hosszú távú gondolkodásra*, mely a ma haszna helyett a holnap sé a holnapután hasznát is látja, és a tegnap munkájának ma aratott eredményei mellett a jövőért dolgozik biztonsággal. Ennek érdekében fontossá vált a *következmények értékelése*. A természet ezer arca mindenütt más munkát követel és hoz különböző eredményeket. Éppen ezért fontos a *természet alázatos, tudatos megfigyelése*. A ránk bízott terület alapos megismerése nélkül nem lehet gazdálkodni. Ehhez pedig idő kell, nem néhány nap vagy hónap, hanem hosszú évek. Mert csak így lehet a *természet ajándékainak maximális kihasználása*. Így, ezekkel az irányelvekkel indultam.

Az erdészeti munka azonban nem szóló, hanem közösségi munka. Ez általában mindenütt így van néhány munkaterületet kivéve, de mivel itt a munka következményei nem egy évre vagy máról holnapra szólnak, még fontosabb az együttműködés közvetlen munkatársak, tervezők, gazdálkodók, ellenőrzők között. Elképzelhető-e, hogy mindegyik jól végzi munkáját egymástól függetlenül? Lehet úgy dolgozni, hogy egymás munkáját semmibe veszik? Közömbös lehet-e a fahasználónak, hogy lesz-e 80-100 év múlva olyan erdő, mint a mai, melynek hasznát ma élvezi, hogy lesz-e gyermekének elég oxigénje, tiszta ivóvize, fája, pihenőhelye? Vagy csak ma halmozzuk a pénzt és ha holnap meghalunk, nem viszünk magunkkal a sírba mást, csak a kifosztott utódok átkát. Érdemes? Nem!

Konferenciánk mottója: **Együtt.** Mi is kell ahhoz, hogy együtt tudjunk élni, együtt tudjunk dolgozni? Az első a *bizalom*. Mindenkiben felvetődik a kérdés: kiben lehet manapság megbízni? Általában az a felelet: senkiben, a munkatársban, felettesben, beosztottban, partnerben, üzlettársban, senkiben. De nézzük a dolog másik oldalát: bennem megbízhatnak a többiek? Amit igérek azt betartom? Amit szállítok az jó minőségű? Holnap is azt mondom amit ma? Vagy hivatkozok arra, hogy más is csak azt csinálja, én sem élhetek másképp. Gondolkozzunk el ezen.

Mi az ami még szükséges az együttéléshez? Az *áldozatkészség*. Lépjek esetleg két lépéssel többet, ha a közös ügy úgy kívánja.

Most a nyáron az egyik teniszbajnokságon a döntőben történt, hogy a váltásnál szembejött egymással a két ellenfél. Egyik sem volt hajlandó kitérni a másik elől, így összeütköztek. Hányszor ütközünk így a munkahelyen, tárgyalásokon, vagy csak beszélgetésekben, ha egyáltalában van még beszélgetnivalónk, pedig csak egy lépést kellene jobbra vagy balra lépnünk, vagy az üzletfelünket meghallgatni és egy kis jóakarattal a sokszor apró kis kérést teljesíteni. Ha komolyan nézzük, látjuk, hogy nem nagy az áldozat, de az eredmény nagy lehet. Hiányzik sokszor a *mások megbecsülése*. Elismerjük-e a másik tudását, tapasztalatát, gyakorlatát? Talán a főnök-beosztott viszonyban tapasztalható legjobban manapság ennek hiánya. Amikor a beosztottak csak sakkfigurák, akiket ide-oda lehet tologatni, sőt kiütni. A jelenlegi játékszabályok ezt lehetővé teszik. De az ember nem élettelen bábu, hanem érző lény, aki gondolkodik, tudása van, tervei vannak.

És gyakran a főnök a saját hatalmának a megtartásával, esetleg gyarapításával annyira el van foglalva, hogy nem is veszi észre, hogy lélektelen helyezgetéssel elveszi a másik ember munkakedvét, lelkesedését, megutáltatja munkahelyét. És abból az emberből, aki hasznára válhatott volna az erdőnek, a társadalomnak, ha lett volna ideje a főnöknek leülni, megbeszélni a gondokat, terveket, életet, ahelyett egy tollvonással egy életre megkeseredett, célját vesztett, megmerevedett fabábut csinált. Pedig nem vagyunk olyan sokan, hogy emberek lelkesedését, tettvágyát, tudását kikapcsoljuk a munkából.

Az együttélés szabályaihoz hozzátartozik az, hogy keressük azt, ami *összeköt*. Mennyi olyan kérdés van a szakmában, talán a művelésben legjobban, de más területen is, melyekben eltérnek a vélemények. Ez természetes. De ezek a szakmai viták csak akkor hozhatnak eredményt, ha megtaláljuk bennük a közös alapot, ami egy asztalhoz ültette a tárgyalókat, ami összeköti a vitatkozókat, és akkor a viták nem lesznek ellenségesek, hanem jó célra törekvők, melyek előbbre viszik közös kincsünk, az erdők, az érte és benne élők életét.

De mindez csak úgy lehetséges, ha van egy *közös mérce*, a *becsület*, mely a rendet fenntartja. Mi, akik az erdővel, a természettel élünk együtt, világosan látjuk, milyen rend van a természetben, az élni akarás rendje.

Látjuk az emberi törvények milyen ingatagok. Kiskapuk, kibúvók, előírások semmibevevése mind csak a törvények törékenységét bizonyítják. De a becsület biztos alapján állók biztosítják az együttélés íratlan törvényeit, az egymás mellett és egymásért való élés lehetőségét. Nehéz ebben a zavaros időben az utat tisztán látni, melyet az erdőért most meg kell tennünk. De össze kell fognunk, együtt kell megtennünk az utat, félretéve minden ellentétet, egymás iránti bizalommal, emberséggel, becsülettel kell kezet fognunk. De eredmény csak úgy születhetik, ha hiszünk abban, hogy összefogásunk nem lesz hiábavaló! Van erőnk, szeretjük az erdőt, tenni akarunk jövőjéért és akkor lesznek erdeink!

Köhler Marietta erdőmérnök

az egyenruháról, szakmai együvétartozásunk külső megjelenítéséről, annak szerepéről és fontosságáról fejtette ki véleményét. Elmondta, hogy mennyire fontos a társadalommal megismertetni szakmánkat, és hogy az őszinteségnek és igazmondásnak a szakember megjelenésében is tükröződnie kell. Örömét fejezte ki, hogy a mindennapok „robotjából" ez a jó hangulatú összejövetel kiemelte a résztvevőket, és élményekkel feltöltődve folytathatjuk küzdelmeinket a problémákkal szemben.

A főszervező Kovács Gyuláné

Jóba Ágnes *erdőmérnök*

arról szólt, hogy sok erdészképzettségű szakember kényszerült pályamódosításra, de ezek az emberek is erdészként élnek és a szakmából nyert tudást hasznosítják új munkaköreikben. Kiemelte az alma mater összetartó erejét, hiszen az iskola az ott végzettek százaival megteremti annak a lehetőségét, hogy mindig legyen kihez fordulnia a problémával küszködőnek. Megköszönte a tő mellett dolgozóknak, hogy segítséget és biztos hátteret teremtenek a nem ott dolgozóknak.

Pápai Gábor *erdőmérnök*

a jelen Erdészeti Lapok számot ajánlotta fel a szaktársnőknek.

Dauner Márton *erdőmérnök*

tájékoztatást adott az elmúlt hét évben történt eseményekről és a jövőbeni feladatokról azért, hogy a szakmát egységesen képviselje az erdésztársadalom. A hét éve kezdődött politikai-gazdasági rendszerváltásról elmondta, hogy fontos ismernünk a 90-es évek előtti gazdálkodást teljes egészében. E munka értékelése még nem történt meg, de a hivatal ezt el fogja készíteni és a szakközönség elé fogja tárni.

Vannak folyamatosan fennálló problémák, így

– az erdőfenntartás finanszírozási rendszerében komoly pénzügyi hiány van,

– összeomlott a belföldi piac, az exportértékesítési lehetőség és a beszerzés lehetősége fatermékek vonatkozásában,

– leértékelődött a nemzeti vagyon, így az erdővagyon is.

Feladatunk a finanszírozási rendszer megerősítése és konzekvens végrehajtása.

Jelezte, hogy sok kritika érte az Erdészeti Hivatalt, hogy a vertikum felborításán gondolkodik, és más formában kívánja működtetni.

Az utóbbi valóban szándékában áll a hivatalnak.

Az FM támogatta az egyszerűsített privatizációt, melynek eredményeként a vállalat dolgozói a vállalat segítségével vállalkozóvá lehettek.

A kárpótlásról elmondta, hogy az politikai döntés volt, s hogy a hivatal véleményét a megoldásokra (birtokközösségek létrehozása) figyelmen kívül hagyták.

Az 1996-os gazdálkodás ismertetésekor *pozitív folyamatnak ítélte, hogy:*

– 16 ezer hektárral nőtt a nyilvántartott erdőterület;

– természtes beerdősülés tapasztalható, amelyről üzemterv készül;

– a honvédelmi erdők első lépésben nyilvános erdő kategóriába kerülnek;

– az erdőterület bővítése évi 7 ezer hektárral, remélhetőleg kormányzati finanszírozással folytatható;

– az 1996. elején az EU-hoz benyújtott erdőtelepítési és erdővédelmi pályázat lassan realizálódni fog;

– növekedett a hazai erdők élőfakészlete (304 millió m^3), a folyónövedék 11,5 millió m^3, erdőterv szerint kitermelhető 8,3 millió bruttó m^3, teljesítés 6,4 millió m^3 volt.

Negatívumként értékelte:

1. hogy sok a gazdátlan magántulajdonú erdő. A magánerdő az összes erdő 13-14%-a, ami 230-240 ezer hektárt jelent. 1995-ről 1996-ra mintegy 100 ezer hektár ügyét rendezték, és reméli, hogy ez a tendencia tovább folytatódik.

2. Az erdőfelújítások elmaradását.

Az egyenruhával kapcsolatban szólt a nyilvánosság kérdéséről is. A tömegtájékoztatásban fontos, hogy a szakma egységesen álljon ki az erdőgazdálkodás ügyében és diletáns kérdésekre is szakszerű válaszokat kell adni. Ehhez segítenek azok a kiadványok, melyek részben már megjelentek, részben folyamatban vannak.

Szólt még az erdei iskolákról, az erdőjárók tájékoztatásáról, képzéséről és oktatásáról.

Schmotzer András *erdőmérnök*

elmondta, hogy az erdésznők összejövetele szervezésekor is először Galyatetőben gondolkodtak, aztán az ár megismerése után döntöttek az egyszerűbb, szerényebb kollégiumi elhelyezésnél. Hogy 3000 Ft lett a részvételi díj, abban az is benne van, hogy egy cég be akar mutatkozni, barátokat akar szerzni és reklámozni akarja magát, tehát invesztál a rendezvénybe! Ezt tette nagy örömmel az Erdőgazdaság, megnyitva annak lehetőségét, hogy minél többen részt vehessenek a találkozón.

Búcsúzóul megköszönte munkatársai segítségét és minden jót kívánt mindannyiunknak.

Dr. Schneider Ildikó *erdőmérnök*

zárómondatai (köszönetnyilvántás a rendezőknek, a vendégeknek, az előadóknak és hozzászólóknak) után az Erdész himnusz eléneklésével zárult ez a kellemes, élményekben gazdag találkozó.

JUHÁSZ ÉVA

Két nap együtt... (avagy az erdésznők találkozójáról)

Vidám nyári nap volt amikor megérkeztem Mátrafüredre az Erdésznők II. Országos Találkozójára. Várakozással telten, kíváncsian szálltam le a vonatról, mivel nekem mint frissen végzett erdőmérnöknőnek ez volt az első ilyen jellegű rendezvény, amelyen részt vehettem.

Idősebb voltam, amikor eldöntöttem, hogy erdész leszek és Sopronba az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karára fogok felvételizni. Tanáraim, barátaim, rokonaim furcsának tartották, hogy nő létemre az erdőmérnöki pályát választottam, mondván, hogy az nem nőnek való. Ekkor már – érettebb lévén – nem hagytam magamat befolyásolni, és a furcsálló, lebeszélő szavakat elereszteltem a fülem mellett. Milyen jól tettem! Eddig még soha, egyetlen pillanatig sem bántam meg, hogy annak idején oly kitartóan az erdészszakmánál maradtam. (Pedig még az egyetemen is próbáltak lebeszélni róla...)

Az igazat töredelmesen bevallva, egy kicsit tartottam attól, hogy a találkozó túlságosan feminista jellegű lesz – a fogalom negatív értelmében –, ugyanis az effajta eszmének, dolgoknak nem vagyok őszinte híve. A rendezvény ideje alatt azonban megbizonyosodhattam arról, hogy ilyenről szó sincsen és a félelmem teljesen alaptalan volt.

A két nap ragyogó jó hangulatban telt el. Ami külön örömömre szolgált, hogy évfolyamtársnőim és közvetlenül egy évvel felettem végzett erdőmérnöknők (kevés kivétellel) szintén eljöttek a találkozóra, így érkezésemkor a számomra még sok-sok idegen arc között ismerősökre is bukkanhattam. Valószínű őket is, csakúgy mint engem, főként a tapasztalatszerzés, az ismerkedés lehetősége és a kíváncsiság vitték el a rendezvényre és nem utolsósorban pedig az, hogy két napot együtt lehetünk. A találkozó mottója is ez volt: EGYÜTT! A mottó lényegét *dr. Rácz né dr. Schneider Ildikó* nagyon frappánsan fogalmazta meg, amit le is jegyeztem magamnak: „Az együtt nem csupán azt jelenti, hogy mi erdésznők együtt, hanem együtt azokkal, akikhez sorsunkat kötöttük, együtt szaktársainkkal, akiknek a céljuk a miénkkel azonos: szebb, jobb magyar erdők létrehozása, de együtt mindazokkal, akik nem a mi szép szakmánkat választották hivatásul, de azért munkálkodnak, hogy kis országunk felvirágozzék." Érdemes e gondolatot megfontolni és jó lenne, ha ezek a szavak nem csak a gondolatainkig jutnának el, de cselekedni is ezek szerint cselekednénk, hiszen: „Egyedül nem megy!"

Így utólag visszagondolva a találkozóra, jóleső érzéssel tölt el és mindig boldogan fogok emlékezni arra, hogy hozzánk fiatalokhoz mindenki érdeklődéssel, egyfajta gondoskodással, törődéssel fordult. Volt olyan például, aki segítségét előre felajánlotta, ha a jövőben bármilyen gondunk, problémánk adódna. Nagy élményt jelentett számomra az is, hogy a találkozó alatt a vendéglátó erdőgazdaság dolgozói nagyon „kitettek magukért", sürögtek-forogtak körülöttünk, lesték minden kívánságunkat.

Mindent összevetve örülök nagyon, hogy részt vettem, részt vehettem az Erdésznők II. Országos Találkozóján. Nyugodt szívvel mondhatom, hogy a hozzá fűzött reményeim beváltak, mert – ha az idő rövidsége miatt nem is mindenkivel tudtam megismerkedni – sok új ismerőst szerezve, újabb tapasztalatokkal gazdagodva térhettem haza. Itt szeretném megragadni az alkalmat, hogy köszönetemet és hálámat fejezzem ki mindazoknak, akik lehetővé tették ennek a találkozónak a létrejöttét, megszervezték, megrendezték, véghez is vitték azt. Szép volt lányok! Szép volt fiúk!

Jó szerencsét!

ÜDV AZ ERDÉSZNEK!

Az Erdésznők II. Országos Találkozójának résztvevői

Andrasik Józsefné (Murakeresztúr), *Andrésiné dr. Ambrus Ildikó* (Ásotthalom), *Angeli Edig* (Adony), *Aradvári Károlyné* (Győr), *Bacskó József* (Balassagyarmat), *Bajcsyné Tóth Ida* (Gyöngyössolymos), *Balásné Vincze Márta* (Miskolc), *Bálint Józsefné* (Keszthely), *Bauer Zsoltné* (Sopron), *dr. Becker László* (Budapest), *Begva Lajosné* (Kecskemét), *Bíróné Márton Zsuzsa* (Miskolc), *Büttner Melinda* (Szigetmonostor), *Börzsöny Péterné* (Budapest), *Bus Mária* (Veszprém), *Cserép János* (Miskolc), *Csikós Erzsébet* (Jászárokszállás), *Csobánczi Erzsébet* (Budapest), *Csóka Györgyné* (Mátrafüred), *Csutora Lászlóné* (Zalaegerszeg), *Danner Márton* (Budapest), *Dóró Katalin* (Nyíregyháza), *Elek Miklósné* (Debrecen), *Emmerlingné Köhler Marietta* (Székesfehérvár), *Erdei Lajos* (Berettyóújfalu), *Fábián Gáborné* (Keszthely), *Feketéné Pechtol Éva* (Győr), *Fifek Katalin* (Oroszlány), *Földes Mária* (Lad), *Földi Lajosné* (Debrecen), *Freiler Mónika* (Kaposvár), *Gaál Györgyné* (Székesfehérvár), *Garamszegi István* (Eger), *Gazdag Izabella* (Debrecen), *Gembiczky Ferencné* (Mátraalmás), *Gombás Istvánné* (Szolnok), *Gróh Jánosné* (Ugod), *Gulyás Pálné* (Járdánháza), *Gyenes István* (Eger), *Halápiné Kemény Zsuzsanna* (Szeged), *Hegedűsné Horváth Olga* (Lillafüred), *Hronyecz Antal* (Nyíregyháza), *Huszár Pálné* (Ózd), *Joblonkay Zoltánné* (Budapest), *Jaksa Istvánné Hadonás Júlia* (Kistelek), *Jóba Ágnes* (Budapest), *Juhász Éva* (Fertőd), *Kardos Ferencné* (Sopron), *Kis Lászlóné* (Gyöngyös), *Kiss Éva* (Keszthely), *Kiss Gábor Antalné* (Győr), *Kissné Szabó Gabriella* (Pilismarót), *Kocsisné Dobos Ildikó* (Kaposvár), *Korek Károlyné* (Miskolc), *Kovács Gyuláné* Budapest), *Kovács Gyuláné* (Eger), *Kovács Jánosné* (Romhány), *Laczay Tamásné* (Kecskemét), *Lengyel Zoltán* (Szeged), *Lengyel Zoltánné* (Szeged), *Dr. Madas Katalin* (Budapest), *Marjai Zoltánné* (Budapest), *Marschall Tamásné* (Budapest), *Marsovszky Istvánné* (Szeged), *Mátyás Béla* (Miskolc), *Mester Gézáné* (Budapest), *Mezei Istvánné Ocskó Jolán* (Nyíregyháza), *Mollay Jánosné Madas Gabriella* (Sopron), *Molnár Lászlóné* (Kaposvár), *Molnárné Valkó Melinda* (Budapest), *Nagy Jánosné* (Felsőtárkány), *Nagy Júlianna* (Debrecen), *Nagy Veronika* (Baja), *Nemcsák Lászlóné* (Kishuta), *Ormos Balázsné* (Sopron), *Pálmainé Rajki Annamária* (Vác), *Pápai Gábor* (Budapest), *Pettko Szandtner Aladárné* (Baja), *Pintér Beáta* (Miskolc), *Polner Frigyesné* (Ásotthalom), *Polner Katalin* (Nyárlőrinc), *Primusznė Sziklai Tünde* (Pápa), *Putnai Józsefné* (Lovasberény), *Rácznė dr. Schneider Ildikó* (Sopron), *Reményfy László* (Eger), *Reményfy Lászlóné* (Eger), *Rencsiné Ágh Márta* (Tállya), *Rendes Béláné* (Debrecen-Bánk), *Rostáné Reményfy Rita* (Mátraháza), *Roth Mathaea* (Sopron), *Rozmann Hajnalka* (Agostyán), *Schmotzer András* (Eger), *Schmotzer Andrásné* (Eger), *Sipos Istvánné* (Kecskemét), *Skerlanitz Sára* (Győr), *Steiner Józsefné Plesovszky Mária* (Miskolc), *Szabó Csilla* (Szentendre), *Szabó Jánosné* (Nyíregyháza), *Szaszik Mária* (Budapest), *Szaszkó Istvánné* (Ópusztaszer), *Székelyiné Fábián Annamária* (Császártöltés), *Szombathelyi Mihályné* (Devecser), *Szűcs Szabolcsné* (Belsőbáránd), *Tóth Józefa* (Szeged), *Újváriné dr. Jármai Éva* (Mátrafüred), *Vass Sándorné Galambos Éva* (Szeged), *Veres Imréné* (Berettyóújfalu), *Veszeli Istvánné* (Pörböly), *Völgyesi Antónia* (Miskolc), *Vörös Istvánné* (Surd), *Zachar Miklósné* (Keszthely), *Zovrán Györgyné* (Balassagyarmat), *Zsilvölgyi Lászlóné* (Eger).

17 év az erdészeti szakoktatás szolgálatában

Végigpergetve a múltat, gondolatban végigsétálva az ásotthalmi Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium patinás folyosóján, felidézve a régi, színes tablókat – *Csóka Istvánné* nézett rám a sok-sok régi fénykép közül –, így írásom témáját már akkor eldöntöttem.

Itthon az iskola irattárában búvárkodva, valamint a családdal egyeztetve kezdtem el kutatni. Csóka Istvánné Fodor Irén 1931. július 13-án erdész családban született Baranya megyében, Kővágótöttösön. Négyen voltak testvérek, két lány és két fiú. Középiskolai tanulmányait Pécsett, az Ipari Leány Középiskolában végzi kitűnő eredménnyel. Az édesapa hivatása meghatározó élmény a Fodor gyerekeknek, hiszen Irén mellett bátyja, Imre is Sopronba az Erdőmérnöki Főiskolára jelentkezik. Mindkettőjüket felveszik, Irén 1950 őszén kezdi meg tanulmányait. Szerencséje is van, hiszen azokban az években kezdenek először hölgyeket felvenni az Erdőmérnöki Karra. Így hivatásául ő is a számára oly kedves erdőt választhatta. Diplomamunkáját a Termőhelyismerettani Tanszéken Tanka Sándor tanszéki vezető irányításával Püspökladányban, az ERTI Szikfásítási Kísérleti Állomásán készíti a szikfásítás, illetve kísérleti állomás erdejében termőhelyi vizsgálatok témakörben. Diplomamunkáját sikeresen védi meg, és a főiskola erdőművelési tagozatán szerez oklevelet 1954-ben.

A végzést követően 1954-59 között a Duna ártéri, valamint a Bajai Állami Erdőgazdaságok Érsekcsanádi, Hajósszentgyörgyi és Bajai Erdészeteinél dolgozott, mint szakelőadó, illetve erdészetvezető-helyettes. Közben 1958. január 6-án házasságot kötött Csóka István kerületvezető erdésszel.

Ásotthalmi hársak

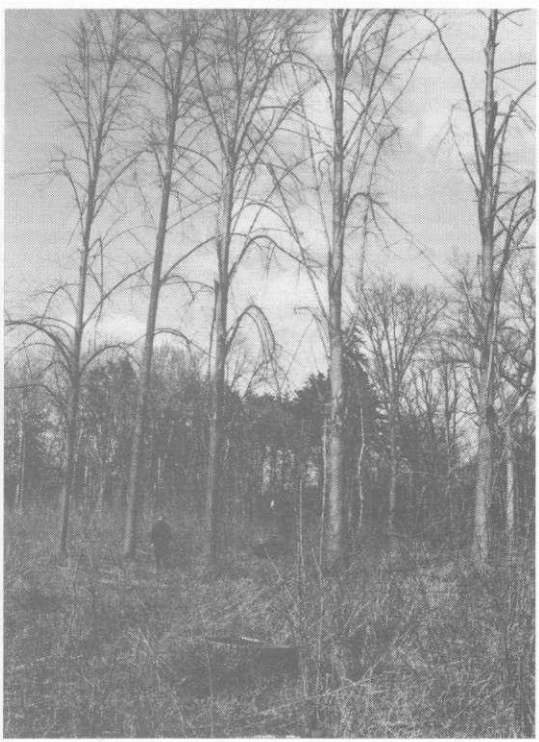

Gyermek- és szakmaszeretetét, valamint tudását együtt szeretné kamatoztatni az erdészeti oktatásban. Már 1958-ban felmerül, hogy Szegedre megy oktatni. Végül is 1959 nyarán mondja ki a végső igent, és adja be felmentési kérelmét. Erdélyi János igazgató, mint minden időben és minden helyen becsületes, szorgalmas munkaerőtől köszönt el, ám az utolsó percig marasztalni próbálja. Mindhiába.

Ebben az időszakban, az 1955-ben Debrecenből Szegedre költöző Erdészeti Technikumot összevonják az egykor szebb napokat látott ásotthalmi szakiskolával. A közös igazgató Ásotthalmára irányítja az ifjú párt. A döntés szerencsésen egybeesik Csókáék akaratával, hiszen „a városi élet nem nekünk való" – írják levelükben.

Ásotthalmán ekkor az 1959 szeptemberétől meginduló 2 éves erdészeti szakiskolai képzés folyik. A szakmai tanári kar nyugdíj előtt áll, elkelt a friss erő az iskolában. A Földművelésügyi Minisztérium Szakoktatási és Kísérletügyi Főigazgatója Csókánét 1959. július 1-től kinevezi az ásotthalmi Erdészeti Szakiskola tanárának. 1500 forintos fizetéséhez 240 forintos működési és 200 forintos mérnöki pótlék járult. Az iskolában szolgálati lakást kaptak.

Az 1958/59-es tanévben 40 tanulót vesznek fel. Az oktatás 2 tanárral és 1 óraadóval folyt. Az 1959/60-as tanévben már két 40 fős osztály is van, akiket 5 tanár és 1 óraadó tanít. 1961-től a földművelésügyi miniszterhelyettes engedélyezte az iskola nevében a Bedő Albert előnevet használni. *„Ennek megfelelően az intézmény teljes nevét a következőkben határozom meg: Bedő Albert Erdészeti Szakiskola, Ásotthalom. Az iskola dolgozói és tanulói tekintsék példaképüknek a névadót és további munkájukat az iskola névadójához méltó lelkesedéssel végezzék."*

1963-ban a Földművelésügyi Minisztérium Szakoktatási és Kísérletügyi Főigazgatóságától az iskolák felügyeletét az Országos Erdészeti Főigazgatóság veszi át. Csókáné az OEF-től 1964. január 1-i hatállyal megkapja a tanári kinevezését. Alapilletménye ekkor 1670 forint. A kezdeti pótlékok 100 Ft területi pótlékkal egészültek ki.

1964-ben a szakiskola önálló igazgatásúvá válik Gyarmati Endre erdőmérnök vezetésével. Ekkor a kiváló oktató-nevelő munkát évente rendszeresen elismerték. Csókáné 1965 decemberében erdészetvezetői vizsgát tett az OEF erre a célra létrehozott vizsgabizottsága előtt. 1967-ben megkezdi tanulmányait Gödöllőn az Agrártudományi Egyetem Tanártovábbképző Intézetében. Közben, 1968. május 1-i hatállyal kinevezik a szakiskola igazgatóhelyettesévé. 1969-ben szerzett tanári diplomát Firbás Oszkárral, Kondor Antallal és Tuskó Lászlóval együtt. 1969-ben a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója kitüntetést kapja dr. Dimény Imre miniszter től.

1968-ban egy korszak lezárult a szakiskola életében, hiszen a 2 éves szakiskolai képzésre nem vesznek fel több hallgatót. Helyette megváltozott tanterv szerint 3 éves szakmunkásképzés veszi kezdetét. Ám az erdőművelő-fakitermelő szakma oktatásához a feltételek még hiányoztak.

A 70-es évek elején megkezdődött a szakmai tantervek, szakmai szintek kidolgozása, tankönyvek készítése, mely munkákból Csókáné is aktívan kivette részét. 1972-ben a korszerű szemléltető eszközök és módszerek fejlesztése, valamint a szakmunkásképzési reformhoz tanügyi dokumentációk készítésében végzett kiemelkedő munkáját ismeri el a MÉM Szakoktatási Főosztály vezetője, dr. Szűcs Kálmán. 1972-ben elkészítette az Erdei növény- és állattan tankönyvpótló jegyzetet. A jegyzetet saját rajzaival illusztrálta. Az ekkor készült tankönyvpótló jegyzetsorozat közel két évtizedig szolgálta a szakmunkásképzést.

1972-ben az ásotthalmi Erdészeti Szakmunkásképző Intézet akkori igazgatója, Dózsa József a gödöllői Agrártudományi Egyetem dékánjának terjeszti fel Csókáné doktori cselekmény folytatására irányuló kérelmét.

Kimeríthetetlen energiáját jellemzi, hogy állandóan tovább képezi magát, igyekszik minél többet tenni az oktatás színvonalának emeléséért. Pályázatokat is ír. Így 1973-ban a MÉM módszertani és didaktikai pályázatán pályamunkája III. díjat kapott. Közben az ásotthalmi Szakmunkásképző Intézet fenntartását egy minisztertanácsi határozat, illetve egy Munkaügyi Minisztériumi rendelet hatására 1973. szeptember 1-től a Csongrád megyei Tanács látja el.

Csókáné 1974-ben részt vett a MÉM Mérnök- és Vezetőképző Intézetében a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézetek igazgatóhelyetteseinek továbbképzésén.

1975-ben részt vett az új erdőgazdasági szakmák szakmai szintjének kidolgozásában, az erdőgazdasági gépész, fakitermelő gépész és erdőművelő szakmáknál.

1975. december 18-án váratlanul elhunyt. Nagyon korai halála egy szakmai, pedagógiai sikerekben gazdag életutat tört ketté.

Most, amikor az erdészeti szakmunkásképzés ismét nagy változások előtt áll, hiszen 1998-tól egy új típusú szakmunkásképzésre térünk át, több száz tanítványával, egykori munkatársaival, családjával együtt kívánunk emlékezni Csóka Istvánné erdőmérnök-tanárra, akinek munkája az iskola névadójához méltóan meghatározó volt az ásotthalmi magas színvonalú erdészeti szakképzésben. *(Fotó: archív)*

Andrésiné dr. Ambrus Ildikó
erdőmérnök-tanár

Erdőfeltárásunkról

Visszatekintve az elmúlt évtizedekre, az erdészeti útépítésnek volt egy hősi, egy virágzó, s van egy hanyatló kora.

A „hősi" korban, az 50-es években kezdték kollégáink az erdészeti útépítés sokszor küzdelmes, úttörő munkáját.

A „virágzó" korban (60-70-80-as évek) különböző mértékű nagyobb támogatásokkal erdeink nagy részében megépült az alapúthálózat.

A 90-es években hanyatlás indult meg. A támogatás csökkent, majd két évig szünetelt, s az erdészeti ágazatban bekövetkezett egyéb változásokkal együtt a támogatás hiánya teljesen tönkretette az útépítés lendületét és a saját útépítő részlegeket. A saját kivitelezés, a saját építőrészleg jelentősége pedig vitathatatlan elsősorban az építési költségek nagyságrendjében, de a rugalmasabb munkavégzés, érdekazonosság tekintetében is.

Az erdőfeltárásban sok feladatunk van még. Egyrészt, ha nem is olyan nagy mennyiségben, mint régebben, de mindig van új út építésére igény, másrészt a meglévő utak fenntartása, felújítása, illetve a földútjaink időjárásbiztossá tétele komoly energiát és anyagiakat igényelne.

A mélypontról azért remélem, kiemelkedünk lassan. Harmadik éve ismét hozzá lehet jutni némi támogatáshoz, ha van elég erőnk, türelmünk áttörni a bürokrácia soksok buktatóján.

Részvénytársaságunk ez évben két új út építésére és 12 út felújítására adott be pályázatot, melyeket sikerült megnyernünk. Ezt a nagy feladatot csak úgy tudjuk megvalósítani, hogy az építésvezetőségünket, ha karcsúsítva is, de szerencsére megtartottuk.

Természetesen óriási erőfeszítést, odafigyelést igényel kollégáimtól, hogy ezt a 200 millió forintos beruházási programunkat két év alatt be tudjuk fejezni.

A konkrét feladatok mellett sokszor komoly harcot kell vívni egy-egy út megépítéséért különböző fórumok ellenállása miatt. Aki gazdálkodik, az tudja igazán átérezni az egyetemen tanultakat, hogy *„erdőfeltárás nélkül nincs rendszeres, tartamos erdőgazdálkodás"*. Véleményem szerint egy jól kezelt erdő sokkal szebb látványt nyújt még egy laikusnak is, mint egy összeroskadt vagy túl sűrű, felnyurgult, ápolatlan állomány. Az erdő kezeléséhez pedig út kell, ami természetesen nem sztráda, hanem a terephez simuló vonal, melynek szélessége akkora legyen, hogy a fatermelés szükséges munkáit és a biztonságos faanyagszállítást lehetővé tegye.

Az erdőfeltárási munkának minden időben megvoltak a problémái, nehézségei, de aki lelkesen végezte munkáját, annak örömet is szerzett.

Remélem és kívánom, hogy a jelenlegi „feltáró" munkatársak, s majd az elkövetkezendő új nemzedék is megtalálja ezt az örömet az erdőfeltárásban, az erdő szolgálatában.

Kép és szöveg: Zsilvölgyi Lászlóné

Képek a folyamatban lévő munkáinkból:
1. Földútépítés: Istenmezeje, Hosszúoromi út
2. Istenmezeje, Rákosvölgyi út stabilizálása kohósalakkal

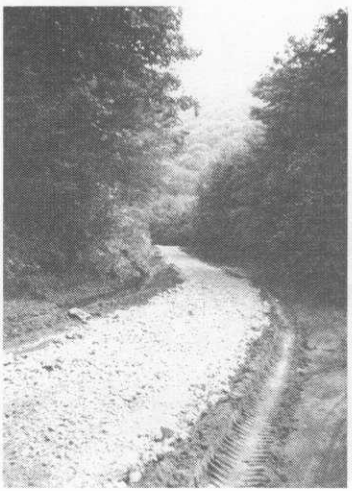

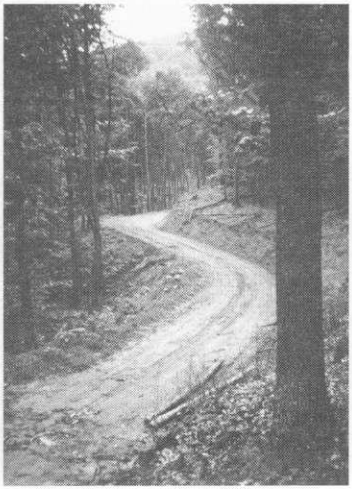

A NEFAG Rt. adott otthont a központi erdősítési program megnyitójához

Meglehetősen magas rangú delegáció jelent meg az ünnepségen. Ott volt **Horn Gyula** miniszterelnök, **Nagy Frigyes** földművelésügyi miniszter, **Kiss Péter** munkaügyi miniszter, **dr. Halmos Csaba,** a Közmunkatanács Hivatalának vezetője és **Dauner Márton,** az Erdészeti Hivatal elnöke.

A sajtótájékoztatón elhangzott, hogy a Közmunkatanács 1997-ben három pályázati fordulót hirdetett meg. A beérkező pályázatok támogatására két szakértő egymástól fggetlenül végzett értékelése után a Közmunkatanács tett javaslatot. A támogatások odaítéséről a munkaügyi miniszter határozattal döntött.

A programmal kapcsolatos információkat **Berényi Gyula** főtanácsos (Közmunkatanács Hivatala) ad a 332-0906-os telefonszámon.

Erdősítési program

Az 1998-2000-ben elvégezhető munkákat és ezek költségét az alábbi táblázat tartalmazza:

Év	Telepítés		Ápolás, tisztítás stb.		Összesen		MFt
	ha	fő	ha	fő	ha	fő	
1998	3 300	1 650	23 360	6 190	26 660	7 840	2 750
1999	4 000	2 000	49 000	13 000	53 000	15 000	6 396
2000	4 000	2 000	49 000	13 000	53 000	15 000	7 035

(Az 1998. évi pályázati kiírást lásd az Erdészeti Lapok novemberi számában.)

Az erdősítési munkák magukba foglalják az új erdők telepítését, erdőfelújítások pótlását és ápolását. 1997-ben a munkanélküliek foglalkoztatása nagyobb mértékben az erdősítések ápolásában valósulhat meg a munkák gyorsabb elkészíthetősége miatt. 1997-ben hat megyében négy erdőgazdaság területén mintegy 2000 fő foglalkoztatása valósul meg.

Mivel hasonló kezdeményezés az elmúlt években már volt, a szerkesztő csendesen idézi a közmondást:

„Nyugtával dícsérd a napot".

Szebeni László vezérigazgató ad tájékoztatást

A munkanélküli erdősítők

DR. MADAS KATALIN

Fejlesztési lehetőségek a körzeti erdőtervezésben

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. tv. értelmében erdeinkben olyan tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodást lehet csak folytatni, hogy az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természetközeliségét, termőképességét, felújulóképességét, életképességét, továbbá megfeleljen a társadalmi igényekkel összhangban lévő védelmi és gazdasági követelményeknek, betöltse természet- és környezetvédelmi, egészségügyi-szociális, turisztikai, valamint oktatási és kutatási célokat szolgáló szerepét.

Ahhoz, hogy erdeink a fenti sokrétű elvárásnak megfeleljenek az erdőgazdálkodás korszerűsített szabályozási és hatósági ellenőrzési rendszerén túl – az eddig jól bevált – nyilvántartási és tervezési rendszert is tovább kell fejleszteni.

A körzeti erdőtervezés bevezetése megteremtette a lehetőségét egy olyan erdőtervezési rendszer alapjainak lefektetésére, melyben a kor szellemének jobban megfelelő ökológiai szemlélet kerülhet az első helyre. Ez tartalmazza a kereteket, s egyben a korlátokat az erdőgazdálkodás számára, biztosítva a társadalmi igények elsődlegességét.

Ennek érdekében többek között az alábbi új paraméterek vizsgálata, illetve nyilvántartása válik szükségessé a körzeti erdőtervekben:

- immateriális értékek;
- természetközeliség;
- biológiai sokféleség.

A soproni Erdész Múzeum anyagából

I. Immateriális értékek

Az erdők sokrétű szolgáltatásának egy része kézzelfogható anyagi jellegű hozam, másik része viszont immateriális jellegű „eszmei haszon", melynek jelentősége, hozama sok esetben meghaladhatja az erdő materiális értékét.

Ennek kimutatása több mint egy évtizede foglalkoztatja a külföldi és hazai szakbizottságokat és kutatókat, számos elmélet és módszer is ismertté vált, de bevezetésükre még nem tudunk példát.

Erdész szakemberek most olyan módszer kifejlesztésén dolgoznak, mely az erdők immateriális szolgáltatásainak eszmei értékét az erdőtervi adatokból számítja ki és lehetővé teszi a pontértékek forint értékben való kifejezését is. A módszer alapján erdőrészletenként négy értékcsoport (környezetvédelmi, talajvédelmi, élőhelyvédelmi, üdülési-szociális) pontja kerül kiszámításra, így gyakorlati bevezetése esetén figyelemmel kísérhető és ellenőrizhető lenne az erdők eszmei értékének tízévenkénti változása országosan, körzetenként, gazdálkodó szektorok stb. szerint.

A forintosított eszmei érték bevezetése pedig az erdővagyon társadalmi értékének elismerését jelentené, vagyis az erdők és az erdészeti ágazat nemzetgazdasági értékét valódi teljesítményének figyelembevételével mutatná ki.

Az Állami Erdészeti Szolgálat (továbbiakban Szolgálat) Erdőtervezési Osztálya a módszert áttanulmányozva – a helyszíni tesztelések alapján felvetődött kisebb módosításokkal – javasolja annak kísérleti bevezetését.

II. Természetközeliség

A magyarországi erdők degradáltságáról az elmúlt években élénk vita zajlott az Erdészeti Lapok hasábjain *dr. Bartha Dénes* vitaindító cikke nyomán. Az észrevételek, kritikai megjegyzések figyelembevételével a Növénytani Tanszék 1996-ban elkészítette a „Javaslat a magyarországi erdők természetességi értékének erdőrészletszintű megállapításához" c. tanulmányt, melyet véleményezésre többek között a Szolgálat is megkapott.

A javaslat szerint a természetességi érték azt fejezi ki, hogy adott területegységen (erdőrészlet) a jelenlegi állapot mennyire távolodott el a természetes erdőtársulástól, mint alapállapottól. (A természetközeli módon művelt erdő az alapállapot az „őserdő" helyett.) Az összehasonlítási alapként kezelendő 22 lehetséges (potencionális) erdőtársulás-csoportról vázlatos termőhelyi, fiziognómiai, elterjedési jellemzést tartalmaz az anyag, felsorolva a felismerést és összehasonlítást segítő fajaikat is.

A Szolgálat fontosnak tartja, hogy a javasolt természetességi mutató meghatározásában az FM, KTM, a tudományos és társadalmi intézetek, szervezetek szakemberei közös megegyezésre jussanak. Ezután kerülhet csak sor a gyakorlati bevezetés feltételeinek tisztázására.

Az Erdőtervezési Osztály a módszer bevezetéséig az alábbi átmeneti javaslatot tette:

– az erdőrészletlapon jelenjen meg a lehetséges (potencionális) erdőtársulás-csoport kódja,

Erdőnagybirtok-vásár

Megtörtént Ausztria-, ha nem egész Európa-szerte a második világháború óta legnagyobb erdőeladás. A svájci papírgyárak fabeszerző társaságának Karintiában fekvő 17 ezer hektárnyi földingatlana – a HESPA – cserélt gazdát, amelyen belül 15 ezer hektárnyi az erdő és tartozik még hozzá egy évi 160 ezer m^3 rönköt feldolgozó fűrész, a frantschachti papírgyár és egy kisebb gépgyártó üzem.

A vételár titkos, az eladó azt egy Chilében lévő papírgyár megszerzésére fordította, amihez 50 ezer hektárnyi eukaliptusz ültetvény is tartozik.

A vevő az osztrák kereskedelmi tanácsos H. TILLY, akit ott a két évvel ezelőtt történt 500 millió ATS beruházása után – amivel az európai falemez-csúcsra tört – faiparmágnásnak becéznek. Vele közvetlen kapcsolatba 1985-ben az egyik, a Klagenfurti Vásár alkalmával rendezett nemzetközi szakszerkesztő találkozó alkalmával kerültünk. Ekkor Treibachban egy korábbi, tűzvésznek áldozatul esett fűrészüzem helyén 80 millió ATS-es beruházással felépített új, asztaloslap-előállító gyárat mutatott be büszkén. (Az Erdő, 1986. 32. old.)

Biztató példa a magánvállalkozás jelentőségére.

(ÖFZ 1997. 9. Ref.: Jérôme R.)

Ez a lapszám a PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE Alapítvány 100 000 Ft-os támogatásával jelent meg!

– a természetességi mutatót a következő kategóriák jelentenék:

1. Ültetvény

Nem erdő jelleggel kezelt, többnyire rövid vágásfordulójú, nemesített, idegenföldi és/vagy tájidegen fafaj(ok)ból álló, intenzív művelésű telepítés.

2. Kultúrerdők

Hazai őshonos fafajból álló *mesterséges erdősítéssel létrehozott* monokultúra vagy több mint 70%-ban idegenföldi és/vagy tájidegen fafajokból álló erdő.

3. Származékerdők

Az emberi beavatkozás hatására – fafajösszetételében, szerkezetében vagy állapotában – *leromlott* mag vagy sarj eredetű erdők, illetve olyan – egyébként természetszerű vagy természetközeli állapotú – erdők, melyekben az idegenföldi és/vagy tájidegen fafajok aránya meghaladja a 20%-ot.

4. Természetközeli középerdők, vegyeserdők és sarjerdők

Természetközeli állapotú erdő (lásd 5. pont leírását), melyben a sarj eredetű egyedek aránya nagyobb, mint 50%.

5. Természetközeli erdők

Fafajösszetételében és szerkezetében a természetes állapothoz közel álló, *többnyire mesterséges úton létrehozott* és/vagy *fenntartott* erdők, melyekben a sarj egyedek aránya 20 és 50% között van, az idegenföldi és/vagy táj-idegen fafajok aránya nem lehet több 20%-nál.

6. Természetszerű erdők

Fafajösszetételében és szerkezetében a természetes állapothoz közel álló, *zömében természetes úton létrejött* (a sarj aránya kisebb mint 20%), melyekben az idegenföldi és/vagy tájidegen fafajok aránya nem lehet több 10%-nál.

7. Természetes erdők

Emberi beavatkozás nélkül, természetes úton magról, illetve a természetes körülmények között sarjról is szaporodó őshonos fafajok esetében sarjról létrejött erdők.

III. Biológiai sokféleség

Egyre többet hallani a biológiai sokféleség megőrzésének fontosságáról és arról, hogy az erdők ennek legfontosabb színterei.

Ez egy olyan közös mérce, amelynek alapján az ökológiai folyamatok, életfenntartó rendszerek épsége, egészsége, a fenntartható használati módok hatékonysága megítélhető és nem utolsósorban egyik fő célja és értelme is a védelmi intézkedéseknek.

Hazánk is csatlakozott az 1992-ben létrejött Biológiai Sokféleség Egyezményhez. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. Nemzeti Ökológiai Hálózat létrehozását írja elő, melynek legfőbb célja szintén a biológiai sokféleség védelme. Jelenleg folyamatban van a nemzetközi kritériumok és jelzőszámok kidolgozása az erdők biológiai sokszínűségének fenntartása érdekében. Nemrég a Szolgálat is felkérést kapott, hogy a fenti témában induló 3 éves utatáshoz csatlakozzon, melyet az Európai Erdészeti Intézet (EFI, Finnország) koordinál.

További lehetőségek

A Körzeti Erdőrendezés területén minőségi továbblépés lenne, ha az erdőtervek beilleszthetők lennének a területi tervezés országos rendszerébe és harmonizálnának az Európai Unió hasonló jellegű tervezési módszereivel.

Erre Halász Tibor osztrák minta alapján tett javaslatot, mely szerint funkcionális övezeteket taralmazó körzeti erdőfejlesztési tervek készülnének. Ezekben már a Biológiai Sokféleség Egyezmény, az Érzékeny Természeti Területek és az Ökológiai Hálózat szempontjainak figyelembevétele is megtörténhetne.

A Választási Bizottság közleményei

A Választmány 1997. november 11-én, az 1998. évi tisztújító közgyűlésre készülve a Választási Bizottság elnökévé **Halász Gábort,** tagjainak **Marosi Györgyöt, Sere Ferencet** és **Szőnyi Jánost** választotta. Hivatalból tagja a Választási Bizottságnak **dr. Marjai Zoltánné** ügyvezető titkár.

A Választmány a taglétszám 5%-ában határozta meg a küldöttközgyűlés küldötteinek számát.

A Választmány úgy döntött, hogy a jövőben a főtitkári tisztet pályázat útján tölti be.

A Választási Bizottság november 18-án tartotta első ülését, amelyen meghatározta feladatainak térbeli és időbeli rendjét. A helyi csoportok ülésein az alábbiak szerint vesznek részt:

Halász Gábor VB elnök: Balassagyarmat, Gödöllő, Mátrafüred, Sárospatak, Veszprém HM, Veszprém FM, Bp. Erdőfelügyelőség, Bp. ERSz, Bp. FM. (elfoglaltsága függvényében további HCS üléseken is részt vesz).

Marosi György VB tag: Eger, Győri Eg., Győri Magánerdő, Sopron, Szombathely, Tatabánya, Bp. ERTI.

Sere Ferenc VB tag: Debrecen, Gyula, Kecskemét, Szeged, Szolnok.

Szőnyi János VB tag: Baja, Kaposvár, Kaszópuszta, Keszthely, Nagykanizsa, Pécs, Tamási, Zalaegerszeg.

Dr. Marjai Zoltánné hivatalból a VB tagja: Miskolc, Níregyháza, Székesfehérvár, Visegrád, Bp. ERDÉRT, Bp. HM, Bp. Magánerdő, Bp. OMMI.

A szakosztályok és szakosztály jogállású tanácsok vezetőségválasztó üléseiket az alábbi rendben tartják:

Időpont, helyszín		1998.01.13.	1998.01.15	1998.01.20.
ÁESz Bp. V. ker. Széchenyi u. 14.	10,0 13,0	Tájfejlesztési Rendszer-szervezés	Erdei Vasutak Vadgazdál-kodás	Erdők a Közjóért Erdőrendezési
ERTI Bp. II. ker. Frankel Leó u. 42-44.	10,00 13,00	Erd. és Erdei Iskolák Erdőhasználati	Erd., Keresk. –	Erdővédelmi –
MTESZ Székház Bp. II. ker. Fő u. 68.	10,00 13,00	Erdőművelési –	Erdőfeltárási Erd. Gépesítési	Pest m.-i Társult és Magán Erdészet-történeti –

A helyi csoportok elnökei, titkárai, a szakosztályok vezetői, titkárai a választások előkészületeiről, levezetéséről folyamatosan levélben is tájékoztatást kapnak.

Választási Bizottság

SZABÓKY CSABA – LESKÓ KATALIN

A Phyllonorycter robiniella Clemens 1859 akáclevél-aknázómoly Magyarországon

Újabb fajjal bővült a hazai kártevő lista. A faj neve: *Phyllonorycter robiniella.* Észak-Amerikából származik és az akácot *(Robinia pseudo-acacia L.)* károsítja. A vele azonos tápnövényt fogyasztó *Parectopa robiniella* már 1987 óta ismert (Bakó és Seprős, 1987.) hazánkból. Mindkét faj azonos helyről származik és a 80-as évek elején „lépett" európai földre, Észak-Olaszországban. Azóta a „megszokott" útvonalon (Svájc, Ausztria) elérkezett hazánkba is.

Feltehetőleg már évek óta itt lappang Magyarországon, mert a Dél-Dunántúl egyes helyein igen erős fertőzöttséget észleltünk. Az ország más területein többnyire még csak nyomokban található meg.

A faj ausztriai létezéséről több hazai szakember értesült, és hosszas kutatás után *dr. Csóka Györgynek* sikerült elsőként a Szigetközből Mosonmagyaróvár megtalálni az aknáját, az imágót még nem sikerült kinevelnie. Majd egy évet kellett várni, 1997-ig, amikor az ERTI Erdővédelmi Osztálya munkatársaiként a Dél-Dunántúlon megtaláltuk és szerecsésen a lepkét is kineveltük.

A hernyó az akácleveleken rendszerint alsó aknát készít. Egy esetben felső aknát is megfigyeltünk. Az akna helyét kb. félidős koráig a levél színe felől nem lehet észrevenni, elszíneződés nem árulkodik róla. Később a levél színén apró tűhegynyi világos, fehéres pontsor jelzi az akna kiterjedésének határát. A körbezárt terület színe ekkor már sárgásan világosabb az egészséges levél színéhez képest. Utóbb a keret és a belső tér megbarnul, ezt már könnyebb észrevenni. Az akna rendszerint a levél egyik vagy másik felén található, de sohasem a főéren. Többször előfordult, hogy egyazon levélen egyszerre láttuk a levél színén a *Parectopa,* a levélfonákon a *Phyllonorycter* aknáját.

Az akna rendszerint ovális alakú, a hernyó előszeretettel készíti azt a levélcsúcs közelében. A bábozódás előtt a fonák irányában kicsit összehúzza a levelet. Ilyenkor ha fény felé tartjuk, jól látható, hogy az ürülék az akna közepén szóródott szét. Igen gyakran előfordul, hogy egy aknában két vagy több kokon található, társasan is készít aknát. Az akna a levélfonák felől ezüstösen fehéres, benne jól láthatók a gyufafej nagyságú fehér kokonok. A hernyó világos-zöld színű. Az elhozott mintákból a lepkéken túl fürkészdarazsak is keltek, amelyek a *Sympiesis acalle* (Walker) fajhoz tartoznak. (A határozásukat dr. Thúróczy Csaba végezte, ezúton is köszönet érte.) A hernyó tehát a levélben bábozódik, s a kikelő lepke áruló jelként maga mögött hagyja a bábingét, amely félig kilóg a levélből. A lepe imágóként telel. Ausztriában két nemzedékét észlelték. A kikelt lepkék rendszerint az árnyékos helyeken a leveleken pihentek. Első pillantásra imágónk kávébarnának tűnik, egy fehéres keresztsávval. A lepke 4,5 mm fesztávolságú. Nagyítóval vizsgálva az őzbarna alapszínében az elülső szegélyen négy fehér horgocska látható. A csúcstérben fekete „szemfoltja" van. A belső szegélyen két fehér horgocskát láthatunk. A horgokat fekete pikkelyek keretezik. Legsötétebb a feketés tőtér. A lepke feje feltűnően borzas szőrös.

Darány és Barcs között lévő akácosokban katasztrofális állapotokat észleltünk 1997. szeptember 30-án. Az akácfák egyenesen szürkének tűntek, mintha penész vagy hó lepte volna el, a levelek összeppöndörödve lógtak, szinte minden levélkén akna volt, s a levelek fonákát teljes felületében elborították. Vele együtt a másik faj a *Parectopa robiniella* ujjas aknái szintén nagy számban károsították a leveleket.

Parectopa robiniella

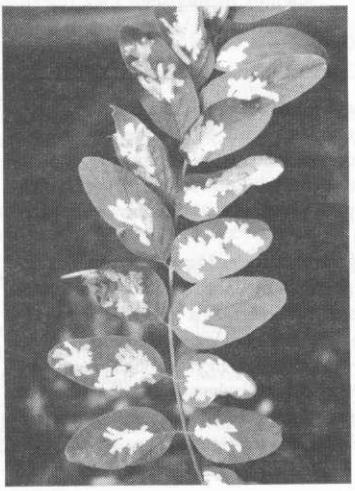

Az előzőekben említett eset, mikor is egy levélen a két faj alsó- és felső aknája egyszerre található, nem tipikus eset. A leveleken vagy az egyik faj, vagy a másik faj aknája látható.

A túlszaporodás oka feltehetőleg a rossz termőhelyi adottságú homoktalaj (Darány), és az aszályos évek sora. A legnagyobb fertőzést a Dél-Dunántúlon tapasztaltuk. Az ország más vidékén szinte csak nyomokban észlelhető a jelenléte, bár egyes helyeken egy-egy akácfán alkalomszerűen 100%-os fertőzöttségű volt a lombozat. A Duna-Tisza közéről alig van előfordulási adat, a Tiszántúlon csak egy helyen, Bélmegyeren észleltük. Északon Sárospatakon és Telkibányán találtuk meg aknáit.

Ha ez a fertőzés az elkövetkező években erősen növekszik, komoly problémákat fog okozni az akácosokban és a csemetekertekben (a gödöllői csemetekertben már megtalálható), s valószínűleg a védekezés szükségessége is felmerül. Fontos, hogy a faj további terjedését nyomon követhessük, ezért minden erdészkolléga felé kéréssel fordulunk, hogy akárhol észlelik, illetve nagyobb tömegben látják, úgy jelezzék azt az Erdővédelmi Figyelő Jelzőszolgálatnak. Az erdővédelmi prognóziskészítésénél a következő évtől kívánatos lenne a magyarországi helyzet értékelése.

Az akácleveleken megtalálható két aknázó moly faji szétválasztásához a következők nyújtanak segítséget:

Parectopa robiniella Clemens 1863

Akna a levél színén
ujjas
levél főerén
levelet nem ráncolja
színe sárgás
levélen kívül bábozódik

Phyllonorycter robiniella Clemens 1859

Akna a levél fonákján (ritkán a színén)
ovális
sohasem a főéren
levelet összehúzza
színe fehér
levélben bábozódik

Jelen dolgozat az OTKA T 023284 sz. téma keretében támogatott.

A kislevelű hárs méhészeti jelentősége

Mint ismeretes, 1997-ben a kislevelű hárs az ÉV FÁJA.

Az Erdészeti Lapokban az év folyamán számos értékes írás jelent meg róla, s ezekben a szerzők gyakorlatilag mindent megírtak, amit ezen értékes fafajról tudnunk illik, tudnunk kell.

Eddig részletesen senki nem írt a kislevelű hárs méhészeti jelentőségéről, a méhészetben betöltött szerepéről. Ezt igyekszem most pótolni, azzal a nem titkolt törekvésemmel, hogy – bár szerény mértékben – de szeretnék hozzájárulni a fák, jelen esetben a kislevelű hárs teljesebb megismeréséhez, értékeléséhez.

A Magyarországon megtalálható hársak mind igen értékes tagjai a magyar nektárflórának. (Engedtessék meg nekem, hogy ezt a talán idegenül hangzó, de az általánosan helyette használt „méhlegelő" szónál sokkal kifejezőbb elnevezést használjam!)

Eltolódó virágzási idejükkel viszonylag jó nektárképző képességükkel a méhcsaládoknak az akác, a napraforgó, a szíriai selyemkóró mellett ún. főhordást biztosítanak. A különleges illatú, aromájú hársméz méltán híres a mézfogyasztók körében.

A kislevelű hárs a nagylevelű hárs után, az ezüsthárs előtt virágzik. A hársmézek mintegy egyharmadát erről a fafajról gyűjtik a méhek.

Gyakorlatból, de a kislevelű hársról megjelent eddigi írásokból is tudhatjuk, hogy elegyetlenül ritkán fordul elő, tipikus elegyfa. Azt is tudhatjuk, hogy a domb- és hegyvidékek fája. Ezekből következik, hogy sokkal nagyobb területen található meg, mint amekkorát a nyilvántartott elegyarány százaléka (kb. 0,3%) jelent.

Nektárképződéséhez megfelelő magas hőmérsékletre és páratartalomra van szükség. Ezek hiányában a méhészeknek csalódást okozhat.

Optimális feltételek mellett jelentős mennyiségű kipergethető mézet nyerhetünk a kislevelű hárs virágjaiból. Ebben nyilvánvalóan annak is szerepe van, hogy virágzási idejére (június) a méhcsaládok kifejlődtek, megerősödtek, a kor szerinti összetételük kedvező.

A kislevelű hársnak – a többi hárssal együtt – akkor is jelentősége van, ha éppen nem nyújt kipergethető mézmennyiséget. A nyári hordástalan időszakban virágporával, nektárjával segíti a méhcsaládok népességének megtartását, a fiasítás „szinten tartását", ezzel pedig nemcsak a nyár végi nektárflóra (pl. napraforgó) jobb kihasználását, hanem a következő méhészeti évre való felkészülést is segíti.

Jelentős mennyiségű méz (mézharmat) származhat és keletkezik a hárs-

Elektromos áram a fák károsítottsági fokának lemérésére

Betegségben szenvedő fák vitalitása jelentősen gyengül. Ezt az állapotot kívánták felderíteni szlovákiai és csehországi kísérletekkel. Csehországi előállítású műszerrel a lábon álló fáknak tőtől különböző famagasságig talált szakaszában az elektromos vezetőképességet határozták meg. A vezetőképesség csökkenése árulkodik a fák gyengélkedő állapotáról. Van olyan megoldás is, amikor a talaj felső része és meghatározott famagasság közötti potenciálkülönbségre építik a diagnózist. A módszer arra is alkalmas, hogy a nevelővágások után visszamaradt fák kedvezőbb állapotát regisztrálják vele.

(Lesnictvi, 1997. 43. Lesnicky casopis 1995. 6. Dr. Szodfridt I.)

leveleken rovarok szívásának eredményeként is.

Fontos szerepet játszik a kislevelű hárs a rügyeiről gyűjtött propolisztermelésben is.

Közvetett méhészeti jelentősége abban is van, hogy fája kaptárkészítésre is alkalmas, de keretlécek gyártására is kiváló (nem reped).

Fritsch Ottó

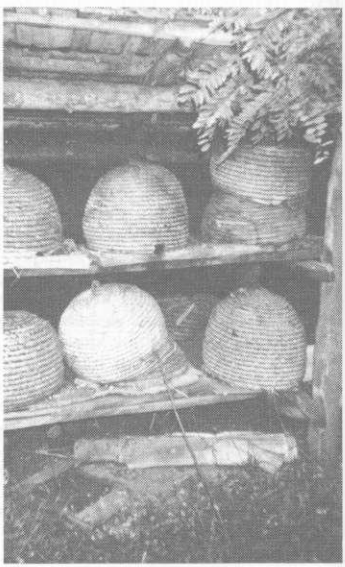

E. Wagenknecht professzornak a várható klímaváltozással kapcsolatos erdészeti elgondolásaira ez évi lapunk 74. oldalán hívtuk fel a figyelmet. A professzornak az egykori működési területére – Északkelet-Németország – vonatkozó erdőművelési javaslatai élénk vitát váltottak ki. A felmerült főbb nézeteket lapjuk részletesen közölte, most pedig ezekre a professzor írt részletes választ.

A vita lezárásaként végül Brandenburg tartomány erdőgondnokságának főerdőmester vezetője vonja le a tanulságokat és megállapítja, hogy bár biztos ismereteink nincsenek a jövendő klímaváltozásról, mégis kockázati tényezőnek kell elismernünk, folytatni kell a faállomány-átalakításokat, mert a sokféleség jelentheti a várható károk legjobb megelőzését. Egyidejűleg fokozni kell az átalakításra irányuló kutatómunkát. Végül szükségesnek tartja, hogy az „idegen fafajok" kérdésének megvitatását a fafajváltozatosság szükségességének felismerésében merőben új szemlélettel kell megtartani.

(AFZ/DW 1997. 15. Ref.: Jérôme R.)

125 ÉVES AZ ERDEI VASÚT

Hazánk két legrégebbi, jelenleg is üzemelő, majd három leglátogatottabb erdei vasútvonala II. rész

Még az évszázadforduló előtt épültek

– *Pálháza-Kőkapu-Rostallo vonal* első szakasza ún. „görpálya"-ként a Kemence-patak völgyben 1888-ban épült 700 mm nyomtávval, lóvontatással, majd 1902ben a második szakasz Rostallóig, és itt részben bevezetésre került a gőzmozdonyvontatás. Az ebből eredő erdőtüzek miatt 1906-ban visszatértek a lóvontatáshoz. 1948-ban a lóvontatás leváltása a nyomtávolság 760 mm-e való bővítésére és a gőzmozdonyok visszatérésére adott alkalmat. 1980-ban a hegyközi keskeny nyomközű MÁV vonal erőszakolt felszedésével elvesztette közforgalmú csatlakozását, így szintén kényszerűség folytán felszámolódott, mivel erdészeti teherszállítási jelentősége már korábban megszűnt. Hivatalos felszedésre ugyan nem került sor, a pálya felépítményi anyaga azonban helyileg részben illegális felszedésre, ellopásra került. Az akkori Borsodi EFAG Hegyközi Erdészete azonban a Kemencepataki fővonal építésének 100 éves jubileuma alkalmából a MÉM pézügyi támogatásával, a MÁV anyagi és a HM kivitelezői közreműködésével újjáépítette, úgy hogy 1989-ben a Pálházai erdei vasút újra megindult.* Itt kiemelendő kiváló műszaki megoldásként az 1901-ben épült, 37 m hosszú kőkapui alagút. Jelenleg 9 km hosszon menetrendszerű személyszállítással üzemel.

– *Kismaros-Királyrét* vonal 1893-ban, 600 mm nyomtávval épült. Fő feladata a kő- és faszállítás volt. A teljesen elhanyagolt, életveszélyessé vált fővonal a Magyar Úttörők Szövetsége kezdeményezésére, zömében MÉM pénzügyi támogatás és a MÁV anyagi hozzájárulása segítségével 1979-81. években 760 mm nyomtávbővítéssel, 23,6 kg/fm sínrendszerrel teljes átépítésre került. Jelenleg szárnyvonalai már nincsenek meg, az átépített fővonal menetrendszerű személyszállítással 12 km hosszon üzemel.

Az évszázadforduló után épült legismertebb vonalak

– *Lillafüredi ÁEV fővonal – eredeti nevén Szinvavölgyi Erdei Vasút* megépítésére Miskolc és Garadna között 1919-21 között került sor. Tervezői Stern Zsigmond és Imre mérnökök voltak. A kivitelezés Modrovich Ferenc erdőmérnöknek, később a M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Soproni Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar neves professzorának, az Erdészeti Szállítástani Tanszék vezetőjének áttervezésével és építésvezetésével valósult meg. A lillafüredi ÁEV így ebben az évben, május 11-én a Magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány közreműködésével ünnepelte meg 75 éves fennállási jubileumát. Az 1980-as években, és részben a 90-es évek kezdetén szakaszosan korszerűsítésre került. Külön ki kell emelnem a fővonal kivitelezése során megvalósított egyedülálló műszaki megoldásokat: az alsóhámori Mélyvölgyet áthidaló 3 nyílású, 64 m hosszú, 23 m hídnyílás-magasságú, Gerberszerkezetű hidat, a Lillafüred állomás előtti és utáni 110-110 m hosszú két alagutat és a Hámori-tó melletti ferde ívhidat.

A fővonal megépítését az összes szárnyvonallal együtt az első viágháború után a területelcsatolásokat követő fahiány, amit addig Erdélyben és a Kárpátokban folyt fakitermelések elégítettek ki, tette szükségessé. 1923-ban a fővonalon a Vasúti és Hajózási Felügyelőség engedélyezte a személyforgalom beindítását is. A Lillafüredi ÁEV már szerepel az 1948. január 1-től érvényes Magyar Menetkedvezményi Egyezségben részes közlekedési vállalatok jegyzékében és az 1950-es években az utaslétszám megközelíti kisebb hullámzással a 300 000 főt évente. Jelenleg azonban sajnos lényegesen kevesebb. Jelenleg a LÁEV menetrendszerű személyszállítással 33 km hosszon üzemel, ebből a fővonal hossza 14 km, a Parasznya-szárnyvonal 19 km *(1. kép)*

„Tito" gőzmozdony
(Gyártva 1954, Ganz-MÁVAG gépgyár, Budapest, üzemelt: 1954-73, Lillafüredi ÁEV, felújítás alatt a Fekete-Garami Erdei Vasútnál, várható üzembehelyezés: 1997, nosztalgia vonathoz)

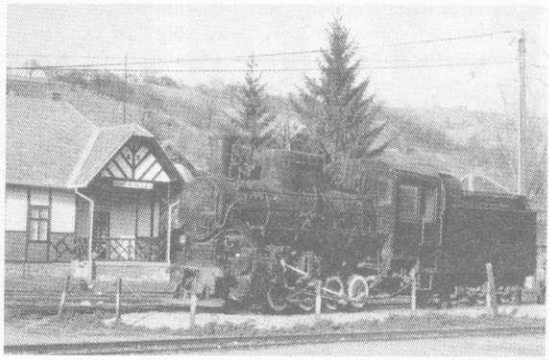

– *Mátravasút*, azaz a *Gyöngyösi ÁEV Gyöngyös-Mátrafüred fővonala* két szakaszban 600 mm nyomtávval épült: 1911-ben lóvontatású vasútként Gyöngyöstől Farkasmálykőbányáig, majd 1923-ban Mátrafüredig. 1937-ben a mátrafüredi vonal már a Kékes alá ért el. A közforgalmú személyforgalom a szükséges átépítések után, 1926 nyarán indult meg Gyöngyös város előterjesztésére a Kereskedelmi Minisztérium engedélyezése alapján. 1964-től több korszerűsítés valósult meg: vasbeton teknőhíd építése, pályaáthelyezés a 24-es út padkájáról, 23,6 kg/fm sínrendszer beépítése stb. Az 1985. évben a gyöngyösi idnuló állomásnál 4 Majoros-féle MV-1 típusú központi állítású váltó beépítése valósult meg, majd a hangos utastájékoztás is. 1984-től a teherszállítás teljesen megszűnt, a 46 km összépítési hosszból jelenleg menetrendszerű személyszállítással 18 km hosszon üzemel, ebből a fővonal hossza 7 km, a Lajosháza-szárnyvonal 11 km. A Mátravasút vonalain egész éven át a hivatalos menetrendben meghirdetett személyvonatok közlekednek. Ez év június 22-én a Mátravasút hármas év-

** Az erdei vasút csatlakoztatása Pálházán a menetrendszerű VOLÁN-autóbuszjáratokhoz mintegy 1 km vonalhosszabbítással 1996-ban megvalósult.*

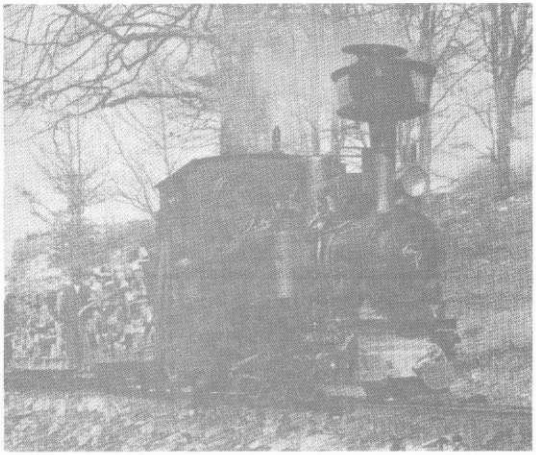

Szilvásváradi tűzifát szállító erdei vasúti szerelvény, gőzmozdony vontatással, 600 mm.

fordulót ünnepelt „Kisvasúti Napján": első nyirjesi vonala építésének 90 éves, a gőzvontatás bevezetésének 80 éves és a személyszállítás megkezdésének 70 éves évfordulóját *(2. kép)*.

– *Szilvásvárad-Szalajka-völgyi vonal* gőzmozdonyvontatással 1908-ban épült. Az 1979-80. években 23,6 kg/fm sínrendszerrel teljes átépítésre került. Nyomtávolság 760 mm. Régebben szárnyvonalai a Tótfalusi-völgyben és a Bükkfennsíkon futottak, főfeladatuk a faszállítás volt. Kiemelt műszaki megoldása volt a Kukucsó-völgyet és a fennsíkot összekötő, gravitációval működtetett sikló. A kétvágányú sikló az 1900-as évek elején épült 647 m hosszban, átlagosan 400 ezrelék emelkedővel. Maximális emelkedő 610 ezrelék volt, így a leküzdött szintkülönbség az alsó és felső állomás között kb. 250 m. A pálya vonókötelei hatszoros biztonsággal, a siklóüzem 8 km maximális sebességgel üzemelhetett, ahol az üres kocsit a rakott kocsi húzta fel. Az első végleges építési és üzemeltetési engedélyt a kereskedelemügyi miniszter 1909. január 15-én adta ki. A Tótfalusi szárnyvonalban egy csúcsfordító is beépítésre került. A sikló és a szárnyvonalak az 1960-as években felszámolásra kerültek. Jelenleg menetrendszerű személszállítással a Szalajka-völgyi fővonal üzemel 5 km hosszon, nagy kiránduló látogatottság miatt az ÁEV vonalak egyetlen rentábilis vonalának tekinthető *(3. kép)*.

MÁTRAVASÚT korszerű indulási állomása Gyöngyösön, MK-48 diesel-mozdony vontatású személyszállító szerelvénnyel

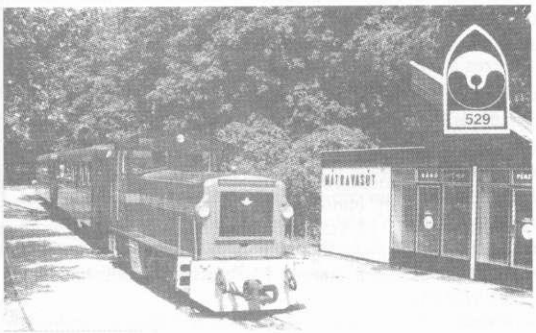

Ha itt a magyar Állami Erdei Vasutak történetének ismertetésére alkalmat kaptam, meg kell emlékezzem a 10 évvel ezelőtt elhunyt *Fülöpp Zoltán* Bedő-díjas erdőmérnökről, aki 1924-ben került a Lillafüredi Erdei Vasúthoz. 1940-ben a Földművelésügyi Minisztériumba helyezték és ott látta el a magyar erdőkincstár akkor több mint 1000 km erdei vasúthálózatának központi irányítását és felügyeletét. Őrá hárult 1945 után az a hatalmas feladat, hogy az ÁEV egyes vasútüzemeinek szervezetét és ügyvitelét az állami közlekedési hatóság által megkívánt és elfogadott keretbe fogja össze és személyzetük szakképzettségét biztosítsa. Összeállította az erdei vasutak forgalmi és jelzési, pályafenntartási utasításait, személy- és árudíjszabását. Megszervezte a gőzmozdonyok rendszeres kazánvizsgálatát. Gondoskodott a személyzet vizsgáztatásáról. Kezdeményezte és sikerrel véghezvitte a közforgalmú személyszállítást végző ÁEV vonalak felvételét a Menetkedvezményi Egyezségbe. Érdeme, hogy a második világháború után – elsősorban a közforgalmú személyszállításra való átállással – lassítani, részben megakadályozni tudta az erdei vasútvonalak felszámolását, így azokat megmentette az erdők 80-as években jelentkező új, üdülési és turisztikai funkciójának környezetbarát betöltése számára. Mindezt a MÁV Vezérigazgatóság illetékes szakosztályaival kialakított eredményes szakmai kapcsolataival és azok támogatásával tudta biztosítani. Rajta kívül sokan voltak, akik sokat tettek az erdei vasútvonalak létrehozásáért és napjainkig való fennmaradásáért, akik közül már sokan nincsenek életben. Tisztelegjünk emlékük és elhivatottságuk előtt.

LÁEV kiránduló szerelvény a Mélyvölgyi-hídon (Fotó: Tusnádi Csaba Károly)

Az Állami Erdei Vasutak személyszállító vonalainak további fenntartása jelenlegi gazdasági viszonyaink mellett a fő cél. A fejlesztést illetően röviden három célkitűzésről lehetséges most befejezésként még említést tenni:

– Zalaerdő Rt.-nél a Csömödéri és Lenti vonalak összekötése mintegy 8 km hosszal.

– Északerdő Rt.-nél (Miskolc) a Parasznyai vonal bekötése Tardonára, mintegy 5 km-rel.

– Mecseki Erdészeti Rt.-nél az Almamelléki ÁEV csatlakoztatása Szentlászlón a menetrendszerű VOLÁN-autóbuszjáratokhoz, 5 km hosszal, régi MÁV mellékvonal (hidak) felhasználásával. Itt a közforgalomhoz való csatlakozás lehetősége az 1960-as évek végén a Kaposvár-Szigetvár MÁV-vonal felszedésével szűnt meg.

Mikor fognak ezen tervezett fejlesztések megvalósulni, az a jövő zenéje. *Kép és szöveg: Bogár István*

Az ásotthalmi erdőgazdasági szakiskola nemrég kinevezett új igazgatónője

Andrésiné dr. Ambrus Ildikó

még nyáron végigkalauzolt a szakiskola erdőterületén, és adott néhány információt az intézmény életéről.

A 441 hektáros tanerdő meglehetősen vegyes állományokból áll. Még láthatunk öreg tölgyekkel és ősi nyárfajokkal elegyes igazi alföldi nyáras borókást, a században telepített elegyetlen erdei- és feketefenyveseket. A gondosan kezelt erdőrészletek között a vad elől elkerítve 0,9 hektáron Atlasz-cédruscsemetékkel – a Franciaországban élő Tóth János erdőmérnök útmutatásai alapján – kísérleti telepítést láthatunk.

A csúcsszáradt idős tölgyek jelzik, hogy a kísérlet nem indokolatlan.

Az igazgatónő a Négyökrű-rétnél márciusban támadt tűz oltásáról elmondta, hogy a riasztást követően az iskola 40 diákja egy emberként oltotta a lángokat, és a tüzet alig fél óra alatt sikerült is eloltani. Itt a réten – szintén bekerítve – több mint százféle fa- és cserjefajból lévő gyűjteményt kezelnek.

Az iskola új kollégium építésével javítja az itt tanulók életkörülményeit. A közel 200 milliós beruházás a Csongrád Megyei Önkormányzat és központi pénzforrás segítségével valósul meg remélhetően az oktatási intézmény fennállásának 115 éves évfordulójára.

Kívánunk az igazgatónőnek sok sikert, az iskolai közösségnek pedig további eredményes munkát.

Pápai Gábor

A tanulmányi erdő múltjáról

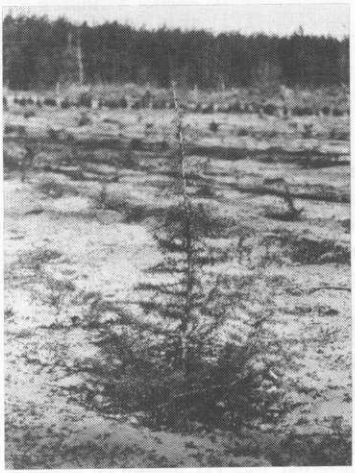

A cédruskísérlet

Az igazgatónő

Falaink között üdvözölhettük...

Az ásotthalmi szakiskola első épületei 1882-1883-ban épültek az Országos Erdei Alap költségén, illetve Szeged szabad királyi város adományaiból. A szakiskolát 1883. október 10-én nyitották meg. Az alapításkor az intézmény rendelkezésére bocsátottak 665,51 kat. holdnyi erdőt az iskola gyakorlati céljaira, annak fennállásáig.

Az akkor átadott területen az első, 1887-ben engedélyezett üzemterv szerinti pásztákban, illetve foltokban sarjaztatott fekete és fehér nyár, valamint bálványfával elegyes akácos tenyészett.

Elődeink az erdőterületet „a 20 éves fordának megfelelően 20 évi vágásra" osztották. Gyakorlatilag az általuk kitűzött nyiladékhálózat létezik ma is. A kezdeti időben a fő cél a rontott erdők helyén nemesebb fajokból álló erdők telepítése volt. Munkájukat siker koronázta, amit igazol a még fellelhető néhány öreg erdőrész.

Egykor az oktatás mellett a kutatás is jelentős szerepet játszott a tanulmányi erdőben. Ezt igazolják az első, kézzel írott üzemtervben leírt sorok „Az erdőgazdaság czélja és feladata" fejezetből.

II. Az erdőgazdaság czélja és feladata

Az erdészeti vezetőiskola erdeje az alföldi erdőgazdaság irodalmában hivatva lévén nagyobbszerű kísérleti települ szolgálni, czéljának nem annyira a vidéki faszükségletének fedezése, mint inkább az erdőgazdaságnak a klima és talajviszonyok szerint való kifejlesztése és tapasztalatok útján való megállapítása tekintendő.–

„Erdeink jövője"

címmel hatoldalas írás jelent meg az „Ezredforduló" című lap 2. számában. A szerző *dr. Solymos Rezső* a nagyközönség számára is érthető nyelvezetben számos grafikonnal és ábrával ad aktuális eligazítást.

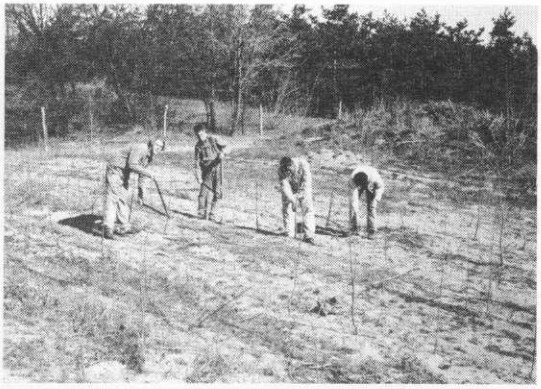

Felújítás ápolása

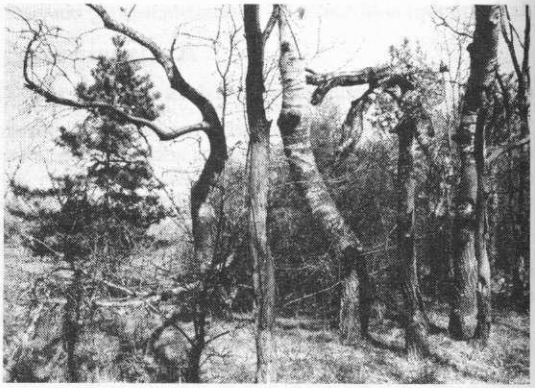

Védett erdő Ásotthalmán

„Az erdőőri szakiskola erdeje az alföldi erdőgazdaság érdekében hivatva lévén nagyobbszerű kísérleti terület szolgálni, czéljának nem annyira a vidék faszükségletének fedezése, mint inkább az erdőgazdaságnak a klíma- és talajviszonyok szerint való kifejlesztése és tapasztalatok útján való megállapítása tekintendő."

Andrési Pál

Kati receptek

Karácsonyi gombaleves

10 dkg száraz vargányát beáztatunk, majd apróra összevágva tesszük fel főzni 1 gerezd fokhagymával. Vajas rántást készítünk (6 dkg vaj, 2 kanál liszt, 1 kiskanál pirospaprika). Vízzel felengedjük, majd beletesszük a levesbe. Ha felforrt, 2 kanál lisztet, 1 pohár tejfölt, 1 liter tejet összekeverünk és a levesbe öntjük, sózzuk, készre főzzük.

Újévi gombaleves

Fél kg savanyú káposzta, 10 dkg száraz gomba, 4 db aszalt szilva, 20 dkg száraz házikolbász, 3 dl tejföl, 1 kanál sima liszt, őrölt kömény, 1 db babérlevél.
Az apróra vágott gombát, káposztát, szilvát és a karikára vágott kolbászt vízben megfőzzük a fűszerekkel, berántjuk (1 kanál zsír, 1 kanál lsizt), majd hozzátesszük a tejfölt és összefőzzük.

Töltött gomba

30 db kucsma-, vargánya, még ki nem nyílt őzlábgomba, 60 dkg darált hús, 10 dkg apróra vágott vegyes gomba, 2 db tojás, 1 db zsemle, 3 gerezd fokhagyma, só, bors, pici majoránna. A gombafejeket belülről vajjal kikenjük, majd a töltelékkel megtöltjük. Az olajjal kikent tepsibe tesszük a gombát, tetejére sajtot reszelünk, olvasztott vajjal meglocsoljuk és sütőben megsütjük. Rizzsel és tartárral tálaljuk.

Rizike rizzsel – köret

30 dkg rizike, 25 dkg rizs, 5 dkg sajt, 1 db tojás, bors, só, zöldpetrezselyem, tejföl.

Az apróra vágott rizikét sóval, borssal megpároljuk, megszórjuk a petrezselyemmel. A megpárolt rizst tűzálló edénybe tesszük, rárakjuk a gombát, a tejföllel összekevert tojást és a tetejére öntjük a reszelt sajtot, margarinnal meglocsoljuk, kb. fél óráig sütjük. Sült húsokhoz köretként mártással kínáljuk.

Gombás lángoska

60 dkg krumpli, 50 dkg gomba (friss), 2 db tojás, 5 kanál liszt, só, bors, kevés reszelt fokhagyma, pici majoránna.
A gombát a fűszerekkel megpároljuk, kihűtjük, majd a reszelt nyers krumplival, tojással, liszttel jól összekeverjük. Forró olajon (zsíron) tenyérnyi nagyságú, fél cm vastag lángoskákat sütünk.

Gombás-diós vagdalt

50 dkg gomba finomra vágva és megpárolva, 50 dkg darált hús, 2 db zsemle, 2 db tojás, pici reszelt hagyma, amit a gombával pároltunk, só, bors, piros paprika, 3 dkg darált dió. Az egészet jól összedolgozzuk, és kivajazott özgerincformában, előmelegített sütőben kb. 40 percig sütjük. Gombamártással és rizzsel kínáljuk, de diómártást is adhatunk hozzá. A darált diót vajban megfuttatjuk, tejszínnel fölöntjük, sóval, pici konyakkal felforraljuk.

Újévi saláta

Fél kg savanyú káposzta, 25 dkg főtt füstölt sonka, 10 dkg párolt gomba, 1 kis fej hagyma karikára vágva, só, bors, 2-3 dl tejföl. Az egészet jól összekeverjük és 1-2 órára hidegre tesszük.

Gembiczbi Ferencné

Lentiben szakközépiskola viseli Lámfalussy Sándor nevét

Lentiben 1997. május 8-án hangulatos ünnepség keretében a volt egyetemi professzor és erdőmérnök, *Lámfalussy Sándor* nevét vette fel a helyi szakközépiskola. A névadó fia, Lámfalussy Sándor – az Európai Központi Bank elnöke – leplezte le az emlékkövet, és emlékfát is ültetett. A család nevében megható szavakkal köszönte meg a megtisztelő névadást.

Az ünnepség alkalmával „Lámfalussy Sándor emlékérem"-mel tüntették ki azokat, akik sokat tettek az iskoláért.

Lámfalussy Sándor 1890-1975 között élt. Hosszú ideig (1921-1938-ig) dolgozott Lentiben, majd az ország legnagyobb erdőbirtokosának, az Esterházy hercegi hitbizománynak lett alkalmazottja. A lakosság még Mihalovics Sándor néven emlékszik rá, nem felejtették el. Nevét 1936-ban változtatta meg.

Élete fő művét, a Kerkavölgyi Faipari Rt. Lenti és Csömödér területén lévő fűrészüzemeit az ő irányításával építették fel 1923-ban. Az építés és a beindítás olyan gyorsan történt, hogy a működési és hatósági iratok egy része csak a beindulás után készült el. Őt nevezték ki a fűrészüzemek felügyelőjévé. A lenti fűrészüzem akkoriban Magyarország legkorszerűbb üzeme volt. Mindig büszkén emlegette ezt a munkáját. 1975-ben a fűrészüzem felújításakor ő mondta volna az avatóbeszédet, de helyette csak halálának szomorú híre érkezett.

Gyakorlati munkájában igen hasznos volt, hogy 1919-1921 közt a Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Erdőhasználattan Tanszékén tanársegédként a fűrésztelepek tervezésével és kivitelezésével foglalkozott.

1924-1938 közt az Esterházy hitbizomány Lenti Erdőfelügyelőségének vezetője. Az említett két fűrészüzemet, a lenti és a csömödéri erdei vasutat és faraktárt és öt erdőgondnokságot (Lenti, Bánokszentgyörgy, Szentpéterfölde, Lendvaújfalu, Zalabaksa) irányított. Ebben az időben generális változások zajlottak le az erdőgazdaságokban. Az 1921 előtti külterjes erdőgazdálkodási rendszer – bérbeadás, tövön való eladás – helyett, belterjes, házi rendszerre tértek át. Saját termeléssel, kiszállítással, feldolgozással akarták az erdőgazdaságot nyereségessé tenni és az erdők minőségét emelni. Ezek megszervezését a zalai Esterházy erdőben – jelentős részben – Lámfalussy Sándor végezte.

Külön ki kell emelni, hogy kiváló szakembereket gyűjtött maga mellé, akik nagy önállósággal dolgozhattak. A legismertebbek: *Barlai Ervin, Szy Géza, Lux Zoltán, Páll Miklós, Csatay Gyula, Szarkássy László* erdőmérnökök.

Az 1928-1938 közti időszakban igen erélyesen lépett föl a hazai fa védelmében, mert az importfa olcsóbb volt. A Zala megyei hivatalokon keresztül felterjesztett „felirata" a kormányhoz igen hatásos volt. Az OEE ülésein is egyre ismertebbé és elismertebbé vált javaslataival.

Szakmai sikereinek eredményeként 1938-ban átveszi az egész Esterházy hitbizomány erdőgazdaságának vezetését, s 1945-ig áll a hitbizomány élén. Hozzá tartozott a hitbizomány Ausztriában, illetve Németországban lévő birtokainak az irányítása is.

Az Esterházy hercegi hitbizomány erdőbirtokának területe ekkor:

Magyarország: 100 348 kh
(ebből Zala megyében: 43 135 kh)
Ausztria: 49 200 kh
Németország: 870 kh
Összesen: 150 418 kh.

Személyzet: 40 okleveles erdőmérnök, 365 erdőőr, 6 fűrészüzem, 120 km hosszú erdei vasút, 275 km hosszúságú házi telefon...

Lámfalussy Sándor elköltözik Lentiből Sopronba, de ennek ellenére minden évben többször visszajön. Mindig szívügyének tartja a zalai erdők sorsát. Az itteni munkáira mindig szívesen emlékezett, hisz a pályájának kezdetét és munkásságának eredményességét jelezték.

Zala megye lakossága olyan szakemberként tiszteli, aki sokat tett a zalai erdőkért és az abból élőkért.

Kép és szöveg: SZAKÁCS LÁSZLÓ

Lámfalussy Sándor emlékkő

Lámfalussy Sándor fia családjával, feleségével és lányával

Bensőséges ünnepséggel adták át a bakonyi Erdők Házát

A pusztuló magtárépület Bakonybél legszebb turisztikai látványossága lett.

Bús Mária tartja előadását

A Közép-Dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság, az Állami Erdészeti Szolgálat Veszprémi Igazgatósága, a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Rt., a HM Veszprémi Erdőgazdaság Rt., valamint az Országos Erdészeti Egyesület Keszhelyi és Veszprémi Csoportjai által szervezett ünnepséget *Márkus Ferenc* a térség természetvédelmi igazgatója és *Wisnovszky Károly* FM osztályvezető nyitották meg. A témát érintő előadássorozatot *Vargasi Ferenc*, az ÁESZ Veszprémi Igazgatóságának vezetője vezette fel.

Előadások

Mészáros Gyula nyugalmazott erdőmérnök: A bakonybéli erdők története.

Dr. Kovács Mátyás főosztályvezető, KTM OTvH: Az erdőgazdálkodás és a természetvédelem az új törvények tükrében, különös tekintettel az erdőrezervátumokra.

Bölöni János és *Király Gergely* doktoranduszok: A Bakony növénytakarójának változása.

Bús Mária igazgatóhelyettes, ÁESZ Veszprémi Igazgatósága: Az erdőgazdálkodás és a természetvédelem együttműködése.

Balról jobbra:
Vaspöri Ferenc, Wisnovszky Károly, Márkus Ferenc

Bemutatjuk a Soproni Egyetem múzeumát (VII. rész)

A kiállítás utolsó és egyben legnagyobb helyisége (az állandó kiállítás alapterületének több mint egyharmadát teszi ki) a közelítés, szállítás, fafeldolgozás és környezetvédelem tárgykörével foglalkozik.

A boltíves helyiségbe belépve, balra, két nyitott fali tárlón a közelítés eszközeinek modelljei láthatók. Ezek a modellek is bemutatásra kerültek az 1900-ban rendezett párizsi világkiállításon, melyen a selmecbányai főiskola aranyérmet nyert! A modellek mellett fényképek mutatják az eszközök használatát. Egy, a Kemencei Erdészet által adományozott, közelítő szánkón helyeztük el a Soproni-hegyvidék legfontosabb 16 fafajának egy-egy hosszában kettévágott, kéregben lévő darabját. A szemközti oldalon került elhelyezésre 2 nagyméretű terepasztal, mely az úsztatást (Sóvári úsztató – Erdély), és a csúsztatást (Szinevéri csúszda – Kárpátalja) mutatja be. A terepasztalokat eredeti tervrajzok és dokumentáció alapján, a Múzeum készíttette Budavári István formatervező iparművésszel. A tárlók hátlapjain a nyomvonal mellett, fényképek segítik a munka megértését. A sarkokban rönkfordító, illetve egy Neuhöfer-féle busszola került elhelyezésre.

A 2 méter feletti magasságban a falakra iga, járom, döntőrúd; gerenda- és deszkavágó fűrészek és bárdok; hótalpak, rönkfordítók és capinok, a boltívre keresztvágó fűrészek, döntőrúd és csáklya kerültek.

Az első boltív alatt balra az útépítés legfontosabb eszközei: bányászkompasz, talicska és kéziszerszámok, a szemközti oldalon a tutajozás fotói, tutajmakett, előtte egy fa-, illetve vasvázas híd modellje díszíti a helyiséget.

A helyiség középső részén, jobb oldalon újabb két terepasztal: az erdei vasút (Garamvölgyi Erdei Vasút–Felvidék), és drótkötélpálya (Igmánhegyi kötélpálya – Bosznia-Hercegovina) látható. A mellettük lévő sarkok egyikében sínkopásmérő és sínfesztávmérő műszerek, a másikban Neuhöfer-féle busszolás teodolit található.

A szemközti oldal teljes egészét mind a falon, mind a földön fából készült eszközök, tárgyak foglalják el. Ezek zöme eredeti nagyságú, de vannak köztük kicsinyítések is. Többek között láthatók itt fateknők, tálak, teknőtartó, sulykolók, daráló, fakalapácsok, présmakett, rokkák, terménytárolók, székelykapumodell, falánc, krumplinyomó, kefetestek, orsók, fából készült számozó, türelemüveg stb.

A tematikus rész felett a falakon, illetve az íveken teknővájók, zsindelyhasító és -hornyoló, dongahasítók; rönkfordítók és emelővilla; faragott botok, kulacsok, fokosok; valamint favilla, gereblye és sütőlapát látható.

A második ív bal oldalán csikóbőrös fakulacs, összecsukható vadászszékek, a földön zsírtartó bödönök, a szemközti részen a fűrészmalmokról szóló szöveg mellett fényképek és egy 1899-ben készült, felülcsapott vízikerekű fűrészmalommodell látható.

Csatlakozva a modellhez, fából készült tárgyak és eszközök (háncs- és vesszőkosár, fanyereg, fapapucsok, facsap, a pipakészítés menete, faragott bútordíszek és síléc) mutatják be a fa felhasználásának sokrétűségét.

Két keskeny asztalú tárló hátlapján a fafeldolgozás és az erdőterület alakulását bemutató térképek és fényképek kísérik

Fából készült eszközök

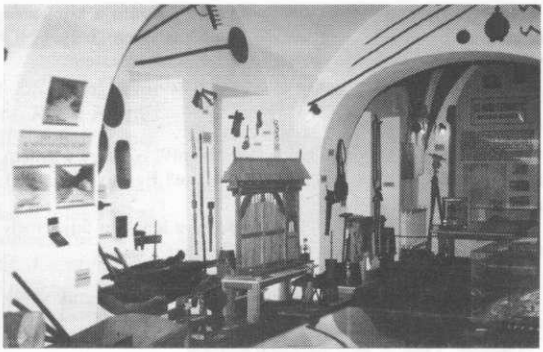

Visszapillantva kilépés előtt

a szöveges tájékoztatók, az asztalkákon furnérminták, pecsétnyomók és gépek működését bemutató modellek láthatók.

A sarokban elhelyezett fadézsában favillák, falapátok vannak.

Az utolsó kettős tárló asztallapjain gépmodellek, régi növénygyűjtemény, Kaán Károly 2 könyve, egy fásítási terv másolata és egy analitikai mérleg, valamint kitüntetések láthatók. A hátlapokon térképes-fényképes illusztrációval a marginális területek fásításáról, az erdők üdülési szerepéről, az alföldfásításról és a természetvédelemről szólunk.

A sarokban egy Kraft-féle csapos műszer, a földön madárfészkek, az ablakbeugróban terménytárolók, a falon régi térkép, nőtt botok és festmény látható.

A vendégkönyv asztalkája mellett fa lábtörlők, az asztalkát őzgerezna borítja.

A tematikus kiállítás feletti magasságban a boltíven, a tárlók hátlapjain, illetve a falakon az alábbiak kerültek kiállításra: fatányérok és kanalak, súlykolók, kis gattereknél használt fűrészlapok, keretes- és rókafark fűrészek, havasi kürtök, csobolyók, ivócsanakok és kulacsok; az első magyar fészekodúgyár eredeti zománctáblája eredeti gyártmányokkal (madáretető és fészekodú); függőcinege-fészek és preparált ölyvek.

A kiállított tárgyak a múzeum birtokában vannak, több ezek közül ajándékozás útján került tulajdonunkba. Ajándékozóink, akiknek ezúton is hálás köszönetünket fejezzük ki:

Budapestről: Barkóczay László, Krippel Tiborné és Rakonczay Zoltán. *Ebergőcről:* Gállos Sándor. *Diósjenőről:* Teszári Károly. *Fertőszentmiklósról:* Bellovics Józsefné, Horváth Vendel, Ősze János. *Kárászról:* Németh Rudolf. *Lukácsházáról:* Albert László, Molnár Sándorné. *Miskolcról:* Hornyánszky Antal, Steiner József és felesége. *Nagykőrösről:* Varga Imre. *Putnokról:* Ráczi Győző, Szilas Csaba. *Sátoraljaújhelyről:* Schneider Ede Géza. *Sopronból:* Botár Antal, Budai Péter, Géringerné Méder Andrea, dr. Hargitai László, Keresztes György, dr. Ormos Károly, Reményi Árpád, Schneider Tibor, Varjú László. *Tiszapalkonyáról:* Tóth Ferenc. *Tatabányáról:* Morocz Gyula. *Bakonybéli Erdészet, Roth Gyula Erdészeti és Faipari Szakközépiskola, FÜRLEMHO, és az Egyetem Földmérés, Növénytan, Kémia, Erdőfeltárás, Erdőhasználat, Erdővédelem, Vadgazdálkodás és Faipari Géptan tanszékei, Központi Könyvtára.*

A múzeumot bemutató sorozat az Erdészeti Lapok 1996. július-augusztusi, szeptemberi, novemberi, decemberi, 1997. januári, júniusi, decemberi számában jelent meg.

Kis történetek a múzeumi látogatókról

Mindig örömmel fogadom a gyermeklátogatókat, s ha tehetem, magam kísérem végig őket a múzeumban, mert kedvesek, őszinték, fogékonyak az újra.

1995 nyarán az egyik soproni óvoda két csoporttal jött megnézni a múzeumot. A középső csoportosokat (4-5 évesek) nyugdíjas kolléganőmre bíztam, előnyt adva nekik, míg magam a kiscsoportosokkal (3-4 évesek) maradtam.

Rögtön az első helyiségben elkezdtem a koruknak megfelelő mesét az erdőről, a növényekről és állatokról, amikor észrevettem, hogy az egyik apróság ide-oda járkál az 1842-es, 10 darabból álló madárgyűjtemény előtt, a kezét lengetve, hogy eldöntse, élnek-e a benne lévő madarak. Mivel nem tudta eldönteni, hogy mi az igazság, hozzám fordult: „Élnek ezek a madarak?"

„Dehogy élnek" válaszoltam, „már régen abban a dobozban vannak." Még meg sem várta a válaszom végét, azonnal reflektált:

„Szóval nem élnek? Akkor megöltétek őket! Tudod mi vagy te?" – tette fel a kérdést, melyre azonnal válaszolt is: „Egy gyilkos!"

Ne féltsék az erdésztől az erdőt!

Én is az Erdészeti Lapok (CXXXII. évfolyam 6. számában megjelent) Vajda-cikkhez – „Természetvédelmi törvény erdészszemmel" – szeretnék hozzászólni.

Vajda Pál erdésszel négy évig együtt ültem az iskolapadban, valamint harminchat évig volt szerencsém „tanulmányozni" a tevékenységét.

Igen. Vajda Pál már negyven éve erdész. Ennélfogva ismeri az erdei életközösséget. De Pali barátom, mint gyakorló erdész, azt is tudja, hogyha az erdőket fenn akarjuk tartani, akkor azokat kezelni kell.

Ő az erdők kezelhetőségéért szállt síkra. Tehát **nem természetvédelmi cikket írt.** Az ő gondoskodásában benne foglaltatik a természetvédelem is.

Tudjuk és értjük, hogy miért aggódik Vajda Pál.

Tehát nincs is mitől megvédenünk.

A szakmán kívülieknek pedig? Szívesen szolgálunk magyarázattal.

Az erdőkezelést a természetvédelemmel együtt tanultuk. Benne van a gondolkodásunkban.

Addig nem is reagáltam a cikkre, amíg nem tapasztaltam, hogy ezt valaki is kétségbe vonja.

Schandl Lajos
erdész

14 kerekre nyílt gyermekszempár meredt rám a kijelentés után. Gondoltam, az nem lesz jó dolog, ha ilyen „bélyeggel" viszem a kis csapatot tovább, így hát visszakérdeztem:

„Mondd csak, csípett már meg téged szúnyog?"

„Igen" – jött rá azonnal a válasz.

„És mit csináltál?" – faggatóztam.

„Rácsaptam a kezemmel és szétpattyant!" – jött rá a vidám felelet. Mire én: „Tudod akkor mi vagy te? Egy gyilkos, mert megölted azt a kis állatot!"

Ekkor a 14 szempár feléje fordult, mire lehajtott fejjel mellémsomfordált és közölte:

„Tudod mit? Mégsem vagy gyilkos!"

Ebben maradtunk, és a továbbiakban vidáman néztük végig a kiállítást.

○

Ugyancsak óvodás történet a következő:

Egy másik óvoda apróságai jöttek el a múzeumba.

Velük is jó hangulatban sétáltunk szobáról szobára, amikor elérkeztünk az erdőművelés-erdővédelem helyiségébe, ahol a Selmecről elhozott 2 rovargyűjtemény is helyet kapott. A gyerekek mindig nagy érdeklődéssel szemlélik ezeket a gyűjteményeket, mikor is az egyik lebiggyesztett ajakkal, undorral az arcán odaszólt bozzám, mondván: „Kiszívtátok a belét!"

„Mit csináltunk?" – kérdeztem kissé meglepetten.

„Kiszívtátok a belét" – ismételte. „Ott lóg benne a szívószál!"

Néztem, néztem az ujjával mutatott hernyóra, de nem láttam semmit, mikor aztán melléguggoltam és kértem, hogy mutassa meg, mit lát. Ekkor vettem észre a szalmaszálat, amire preparálták a hernyót és megértettem az asszociációt, amit egy ilyen kisgyermek a maga ismereteinek birtokában tesz.

Ez aztán jó okot adott arra, hogy meséljek nekik a preparálásról, amit nagy élvezettel hallgattak.

Más alkalommal középső csoportosokat vittem végig a kiállításon, s hogy emlékezetesebbé tegyem a búcsúzást, elmondtam nekik, hogy a két ölyv, ami az ajtó fölé van elhelyezve, általam üzent nekik. Kíváncsiskodó kérdésükre a következőket mondtam: „Tudjátok, ezek a ragadozó madarak, amelyek éppen elrepülni készülnek, azt üzenték nektek, hogy akiket szerettek, azt ugyanolyan szorosan fogjátok meg, mint ők mindazt, amit szeretnek. És ha megfogtátok, akkor hozzátok el ide a múzeumba, és mutassátok meg nekik, hogy mi mindent láttatok." Két nappal később, egy szerdai napon az irodámban dolgoztam, amikor egy sipítós gyermekhangra figyeltem fel, aki nevemen szólít. Aztán a következő „Ildikó néni!" kiabálásra felálltam és kinéztem az ablakon, ahol a hétfői csoportból ismerős szőke kisleány állt egy középkorú házaspár kezeit fogva, s mikor meglátott így kiáltott: „Megfogtam őket és elhoztam! Meg szeretném mutatni nekik!" Annak ellenére, hogy szerdán szünnapos a múzeum, természetesen kinyitottam, és boldog voltam, hogy legalább egy kis koponyában kikelt az elvetett gondolat.

Még 1993-ban, nem sokkal a nyitás után az egyik általános iskola kisdiákjai jöttek környezetórára a múzeumba. A kísérő tanárnő említette, hogy az erdőről, a magvakról, az új életről lenne szó az órán. Mindjárt magamhoz ragadtam a szót és beszélni kezdtem a jelzett tárgykörről úgy, hogy közben nekik is kérdéseket tettem fel.

Így beszélgetve eljutottunk a maggazdálkodási kiállítási részhez, amikor mód nyílott beszélni a virágzásról, beporzásról, magról és csírázásról. Minden simán ment addig, míg a csírázáshoz nem értünk. Kérdeztem tőlük a mag részeit, felépítését, mindenre szépen válaszolgattak, de hogy a csírázás miként megy végbe, azt sehogysem tudtam kiszedni belőlük.

Tábla és hely hiányában, így szóban kellett elmesélnem, hogy miként történik a dolog. Széles gesztusokkal meséltem, hogy a lehulló magvakat a gondos „mama" lombjával télire betakarja, erre hull a hó, szigetelő paplant vonva fölé védi a tél fagyától. Aztán ecseteltem a tavaszi napsütést, melytől elolvad a hó, nedvesség kerül a talajba, aztán langyosodik a föld és az áttelelt mag is csírázásnak indul. Kérdeztem tőlük, hogy melyik része jön elő a magnak, a gyököcskéje vagy a csírája, de nem tudtak felelni. Mire folytattam: „Tudjátok, ez éppen úgy van, mint veletek. Fejetek búbjáig betakaróztok, aztán a takaró alól reggel meghalljátok a vekkert. A paplan alatt jó meleg van, így először a lábatokat dugjátok ki, hogy megtudjátok, mennyire van meleg a lakásban. Hát a mag is így tesz. Kidugja a lábát, ha elég meleg van, jól bedugja a földbe, megkapaszkodik és akkor aztán kidugja a fejét is!"

Nagy élvezettel hallgatták a mesét, figyelmezettek és érdeklődőek voltak, s a magam részéről már el is felejtettem a dolgot, mikor vagy két hónapja megállít egy nagyocska fiú és így szólt:

„Ildikó néni! Egy életre megjegyeztem, amit biológiaórán nem tudtam megjegyezni, hogy előbb a gyököcske, utána a fejecske! Biológiaszakkörös lettem és már én is úgy mesélem a kisebbeknek a csírázást, ahogy a múzeumban hallottam!"

Sok hasonló történetet írhatnék még, de nem kívánom a kedves Olvasó türelmét tovább igénybevenni, csak rá kívántam mutatni arra, hogy érdemes jó szóval és példálózásokkal felhívni a gyerekek figyelmét a természeti folyamatokra.

Kép és szöveg: Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó

„Feszített ütem?"

Nyílt levél Suchman Tamás országgyűlési képviselő és Nagy Frigyes képviselő és földművelésügyi miniszter uraknak

Tisztelt Képviselő Urak!

A Magyar Vadászlap novemberi száma arról tudósít, hogy Suchman úr kérésére a földművelésügyi miniszter vizsgálatot rendelt el azoknál az erdőgazdálkodó szervezeteknél, amelyek a minimálisan előírtaknál több hivatásos vadászt alkalmaznak a területükön. Mégpedig nem is akármilyet, hanem egy teljes hétig tartó, „feszített ütemű" vizsgálatot, több osztály és főosztály bevonásával, mozgósításával.

Suchamn Úr! Önt eddig a vadállomány nagy védőjeként ismertük. (Olyannyira „védte" a vadat, hogy például a törvényalkotás során úgy lobbizott és úgy szavazott, hogy a földtulajdonos ne kérhesse a belátása szerinti bérleti díjat a vadászati lehetőségért. Ezzel tehát valójában a vadászbérlők pénztárcája élvezte a védelmet.) Most pedig azok ellen kér szigorú vizsgálatot, akik a törvényben előírtaknál jobban akarják védeni a gondjaikra bízott vadállományt?

Nagy Úr! Tessék mondani, ez most a legfontosabb tennivalója az Ön által vezetett minisztériumnak? Pont azokat kell vizsgálnia, akik a mai vadorzós időkben több vadórt alkalmaznak? Nem azoknál kellene vizsgálódnia inkább, akik még a minimális védelmi kötelezettségüket sem teljesítik?

Izgatottan várom a vizsgálat eredményét, vajon dicséretet vagy elmarasztalást kapnak-e a vadállomány gondosabb védelmezői.

Reményfy László

1849. október 6. emlékére

A ***Nyíri erdészháznál*** *közel ezer résztvevő a vértanúkra emlékezett. Nem csak a* ***tizenháromra.*** *A kutatások szerint a megtorlás az országban további* ***kilencvennyolc*** *mártír halálát követelte.*

Abancourt Károly százados, Aich Jakab honvéd, Andrássy László százados, Baldini János főhadnagy, Bartalis Ferencz földmíves, Barta József őrmester, Bencze Farkas mészároslegény, Bolcze János nemzetőr százados, Bottos Mihály napszámos, Börcsök István invalidus katona, Bugyik József béres, Csány László miniszter, Csernyus Emmanuel miniszteri tanácsos, Csömy Zsigmond molnármester, Dreisinger Pál polgár, Dressler Dániel színházi súgó, Dudó György földműves, Fekete Imre földműves, Fekete Ferencz ügyvéd, Förster Ferencz bányabérlő, Fülöp György jegyző, Gabel Mátyás bányamester, Gálfy Mihály földbirtokos, Gancs Pál szűcsmester, Gasparics Kilit szerzetes, Geyer Nándor ügyvéd, Giron Péter alezredes, Glsuberschitz Albert polgár, Gonzeczky János Alajos r. kath. pap, Gruber Fülöp százados, Halászy Károly tanító, Hauk Lajos alezredes, Havelka Ferencz tímár, Hegymeghy Sámuel ügyvéd, Horváth János cipész, Horváth Károly, Hruby Gyula kapitány, Hübner András tímármester, Istók Imre szolgabíró, b. Jeszenák János főispán, Jubal Károly tanár, Kazinczy Lajos ezredes, Koczó György szabómester, Kolosy György százados, Kuczka Mihály kovácsmester, Kancsur András református lelkész, Libányi János szabólegény, Loncsák György napszámos, Márkus János segédtanító, Matherny János evangélikus tanító, b. Mednyánszky László őrnagy, Melkó Nándor kereskedő, Mészáros Dávid r. kath. plébános, Mezey József jegyző, Molnár István ügyvéd, Mannsbarth Antal plébános, Murmann Sámuel alezredes, Nagy Albert ostahivatalnok, Nimnichter János péklegény, Novák Tivadar nyug. cs. kir. főhadnagy, Noszlopy Gáspár kormánybiztos, Ocsky György földmíves, Ormai Norbert ezredes, Pállik Ignácz uradalmi vadász, Pataki (Piringer) Mihály százados, Pavelka Ferencz, b. Perényi Zsigmond, Petőcz György alispán, Posztóczky Gyula hadnagy, Raffai Imre földműves, Rázga Pál evangélikus lelkész, Rédl Antal ács, Resch Frigyes polgár, Reszk Mihály polgár, Rulikovszky Kázmér kapitány, Sándor László kormánybiztos, Sánta János földműves, Sárközy Aurél földbirtokos, Schweitze József nyomozó, Schwelkó Róbert tisztiszolga, Stift József földbirtokos, Streith Miklós plébános, Szacsvay Imre képviselő, Szalay Gábor iparos, Szathmáry János, Szikszay József református lelkész, Szöll Vitális őrnagy, Tamás András nyug. alezredes, Török János főiskolai tanár, Tóth József földműves, Trechsler Ferenc jegyző, Uicz Mihály kőműves, Várady József honvédtiszt, Varga Mihály szűcsmester, Woitiz Adolf pincér, Vörösmarty József jegyző, Woronieczki Mieczyeder alezredes, Zehnanark János kocsmabérlő.

Deutsch Tamás országgyűlési képviselő ünnepi beszédéből idézünk.

„Mi, a polgári Magyarország hívei a múltat nem végképp eltörölni kívánjuk, hanem olyanként megismerni, elismerni és számon tartani, amilyen volt. Mert tanulni akarunk belőle és mert ahhoz, hogy hitelesen beszélhessünk arról, kik vagyunk, merre tartunk, tudnunk kell honnan jövünk. Polgárként otthonunk nem csupán a jelenben létező földrajzi tér, hanem az a szellemi tér is, amelyet múltunk jelöl ki.

(...)

Október 6-a nem egyetemes ünnep. E napot a világon csak mi, magyarok tartjuk számon. Mert a mi nemzeti történelmünk része. Rendeltetése, mint minden nemzeti ünnepé, a hagyományőrzés és példaidézés. Minden hazaszerető polgár szükségét érzi, hogy megemlékezzék nemzeti múltunk jelentős, sorsfordító eseményeiről, a magyarság életét alakító elődeinkről. Ha kell, személy szerint is. És minden hazaszerető polgár szükségesnek és előrevivőnek tartja a múlt tanulságainak észben tartását. Mert nem lehet elégszer hangsúlyozni: múltunkat idézve jelenünket is formáljuk és múltidézésünk egyben a jövő fürkészése is! Nézzük tehát mit üzen a múlt 1997. október 5-én, mit üzen nekünk 1849. október 6-a.

(...)

Föl kell azonban tennünk a kérdést: épül-e a 48'-as hagyományon alapuló

polgári Magyarország? Épül-e, mikor fenyegető közelségű a társadalomnak nagyon kevés jómódúra és rengeteg reménytelenül leszakadó szegényre való kettészakadása, amikor a tudásszerzés lehetősége szűkül, és a diploma lassan csak kevesek által megfizethető luxuscikké válik? Amikor a családok megerősítése és támogatása helyett azok kiszolgáltatottsága az uralkodó gazdasági és szociális politika következménye, amikor egy olyan világ eljövetele fenyeget, ahol a felüllévők gyermekei érdemeiktől függetlenül mindig felül lesznek, s akik ma alul vannak, azoknak gyermekei ott is maradnak?

(...)

Arra szövetkezünk Önökkel is, hogy együtt teremtsük meg azt a Magyarországot, melynek tartópillérei a lélekszámbáan és javaiban *gyarapodó nemzet;* a hazai kis- és középvállalkozásokra, a globális munkaerő-piaci versenyben helytálló munkavállalókra, valamint az értelmiségre épülő *erős középréteg;* a *nyitott és hatékony,* piacképes tudást nyújtó, a társadalmi esélyegyenlőtlenségek kiegyenlítését szolgáló, nevelési feladatait is ellátó *oktatási rendszer;* a *tisztességes,* átlátható *közélet;* valamint a teljesítmény fejében hosszú távra biztosított *jólét* lehetősége."

Az ünnepséget koszorúzás és gyertyagyújtás követte.

Szép hagyománnyá váltak a nyíri erdészháznál rendezett események.

Pápai Gábor

Favágók a Bibliában

A fáknak (arbor) kitüntetett szerepük van a bibliai történetekben, nemegyszer jelentős események fűződnek hozzájuk. A fával kapcsolatos oglalkozásokról, mesterségekről is ír a Biblia. Az utóbbiak a Bibliának a mindennapi élet területére kiterjedő gazdagságát igazolják.

Mózes búcsúbeszéde és a favágók

A Tóra (Mózes öt könyvének neve) Második Törvénykönyve (MTörv.) részletesen tudósít Mózes búcsúbeszédéről. Ebben ismételten felszólította Izráel népét – többek között a favágókat is – a szövetség betartására (MTörv. 29:10). A favágók megemlítése közel sem tekinthető véletlennek. Fontos szerepet játszottak a vaállási kultuszban a különböző áldozatok bemutatásakor. Az utóbbit erősíti meg a Józsué könyvében leírtak, amikor a ravasz gibeoniakat Józsué életben hagyta és „elrendelte, hogy a közösségnek, valamint az Úr oltárának a favágói ... legyenek" (Józsué 9:27). Az idézett bibliai textusból (szövegrészből) kiolvasható, hogy a favágóknak kettős funkciójuk (feladatuk) volt. Egyrészt a kultikus cselekményekhez biztosították a fát, másrészt a közösség mindennapi életének „faügyeit" intézhették. A favágók (fakitermelők) végezték a szorosan vett fakitermelést és a kitermelt fa felkészítését, hasogatását kultikus (vallási) és profán (köznapi) célokra. Áldozatok bemutatásakor a tűztrakás már papi funkció volt. „Áron pap fiai pedig gyújtsanak tüzet az oltáron és rakjanak fát a tűzre." – olvashatjuk a Léviták könyvében (Lev. 1:7).

Gedeon, a fakitermelő

Gedeon nemcsak Izráel népének egyik jeles bírája, hanem az Ószövetség néven nevezett fakitermelője is. A Bírák könyvében leírt történet szerint Gedeon „lerombolta Baál oltárát és kivágta mellőle a szent fát" (Bírák 6:30). A „szent fa" kivágásához viszont tudni kell azt, hogy Izráel népének parancsa volt – a Jahve-kultusz megerősítése érdekében kánaáni földön – a bálványimádás felszámolására. Erről ezt olvashatjuk: „...oltáraikat rontsátok le, szent oszlopaikat törjétek össze, szent fáikat vágjátok ki, istenszobraikat pedig égessétek el" (MTörv. 7:5).

Aki fát hasogatott

A fakitermelő Gedeon mellett a fahasogató nevét is feljegyezte a bibliai történetíró a Genezis (Teremtés) könyvében. A fiát, Izsákot feláldozni készülő Ábrahám pátriárkáról van szó, aki „Fát is hasogatott az áldozathoz" (Ter. 22:3). Valószínű, hogy az áldozat bemutatásához szükséges fát már valaki (fakitermelő) kitermelte, az áldozatbemutatáshoz a fahasogatást Ábrahám végezte, holott ez a munka máskülönben a favágók tisztét képezte.

A favágó prófétatanítványok

Az ószövetségei Királyok második könyvében leírtak szerint Elizeus, a neves próféta együtt lakott tanítványaival. „Egyszer azt mondták a prófétatanítványok Elizeusnak: Nézd csak, szűk nekünk ez a hely, ahol mi veled lakunk. Hadd menjünk el a Jordánhoz, ott mindegyikünk kivág egy szál fát és készítünk magunknak helyet, ahol lakjunk... Amikor megérkeztek a Jordánhoz, vágni kezdték a fákat" (2. Kir. 6:1-4). A prófétatanítványok azért érdemelnek figyelmet, mert őket tekinthetjük a bibliai ókor első fakitermelő, rendhagyó munkacsapatának. Rendhagyó annyiban, mert tagjai valamennyien teológusok (prófétatanítványok) voltak, amire alig akadt példa. A fakitermelés társas jellegét – prófétatanítványokon kívül – más bibliai versrészlet is megerősíti, pl. „valaki elmegy az erdőbe embertársával fát vágni" (MTörv. 19:5).

A jeruzsálemi templom és a libanoni erdei palota

A zsoltáríró Dávid fia, a bölcs Salamon király nagyszabású építkezéseiről részletesen tudósítanak a Királyok, illetve a Krónikák könyvei. Az építkezésekhez felhasznált fát – a cédrust, ciprust – a Libánon hegységben termelték ki és szekereken, tutajokon Jeruzsálembe szállították.

A hét esztendeig épült „templom falait belülről cédrusdeszkával ... a templom padlóját pedig ciprusdeszkával borította be" (1 Kir. 6:15). Salamon palotája tizenhárom évig épült. Egyik része „a Libanon-erdő palota" (1 Kir. 7:2). Nevét az építéshez felhasznált sok libanoni cédrusról kapta (Herbert Haag: Bibliai Lexikon).

Kényszermunkások és szakértelem

A templom és a palota építéséhez a kő Palesztinában rendelkezésre állt, ám a megfogyatkozott erdők miatt a szükséges faanyag már nem. Az utóbbi miatt „Salamon király kényszermunkásokat küldött föl egész Izraelből: harmincezer ember lett kényszermunkás. Ezeket felváltva küldte a Libánonra, havonként tíz-tízezer embert. Egy hónapig a Libánonon voltak, két hónapig pedig otthon" (1 Kir. 5:27-28). Figyelemre méltó Salamon Hirámnak, Tirusz királyának küldött üzenete: „Küldj cédrust, ciprust és ébenfát a Libanonról, mert tudom, hogy szolgáid értenek a libánoni fák kivágásához. Az én szolgáim is ott lesznek szolgáid mellett, mert sok fát kell előkészíteniük... Én viszont adok szolgáidnak, a favágóknak, akik a fát kidöntik, ... búzát ... árpát ... bort és olajat" (2 Krón. 2:7-9). A salamoni üzenetnek három fontos mozzanata van: az egyik a fához-értés, azaz a fönícíai fakitermelők szakmunkások voltak, a másik, a Libánonra küldött izráeli munkások a fakitermelési technikát sajátították el fönícíai társaiktól, a harmadik pedig a fáért adott élelmiszer, mint közvetlen árucsere, azaz a mai szóhasználattal élve: barter.

A cédrusfa titja Libánonról Jeruzsálemig

Joggal merül fel a kérdés, hogy a Libánon-hegységben kitermelt cédrus hogyan jutott el a felhasználás színhelyére, Jeruzsálembe? Erre is eligazítást adnak az egyes bibliai textusok: „Töméntelen szekerennel felmentem a magas hegyekre, a Libánon csúcsára" (Ézs. 37:24). A Libánon-hegységben kitermelt cédrus szekereken jutott el a Földközi-tenger partjára. Innen „elszállítjuk azt tutajokon a tengeren Jáfóba aztán vitesd el Jeruzsálembe" (2. Krón. 2:15). Az utóbbi nem okozhatott gondot Salamonnak, hiszen „ezeregyszáz szekere és tizenkétezer lova volt" (2. Krón. 1:14).

A fakitermelés szerszámai

A mindennapi élet – máig használt – szerszámait, a fejszét és a fűrészt több helyen említi a Biblia. „Történt, hogy amikor egyik vágta a fát, a fejsze beleesett a vízbe" (2. Kir. 6:5). „Kivágja fejszével az erdő bozótját" (Ézs. 10:34). „A fejsze pedig ott van már a fák gyökerén" (Máté, 3:10). „Fontosabb-e a fűrész, mint az aki húzza?" (Ézs. 10:14).

Mikor örülnek a cédrusok?

A Libánon-hegység cédruserdőiből kitermelt fát nemcsak építészeti célokra használták fel. „Gyaloghintót csináltatott magának Salamon király Libánon fájából" (Énekek éneke, 3:9). „Kivágják és tűzre vetik cédrusaidat" (Jer. 22:7). A nagyméretű libanoni cédrusfatermelés sem maradt visszhang nélkül. Habakuk próféta szerint a cédruserdő írtása „A Libánon ellen elkövetett erőszak" (Hab. 2:27). Jeremiás a Libánon látottakon kifakad: „Menj fel a Libánonra és jajgass" (Jer. 22:20). Ézsaiás könyvében – a fákat megszemélyesítve – olvasható, hogy „Még a ciprusok is örülnek, meg a Libánon cédrusai", mert „nem jön favágó ellenünk" (Ézs. 14:8). A cédrusfa, mint haszonfa, melletti prófétai szavak túlléptek a mózesi törvények favédelmi felfogásán és mintegy a haszonfák védelmének szószólóivá emelkedtek. A mózesi törvények értelmében csak a gyümölcsfák részesültek védelemben (MTörv. 20:19).

Összefoglalásként leszögezhető, hogy

– az ószövetségi korban, Palesztina területén, a folyton égő áldozati oltárok, a Jahve-kultusz megerősítése érdekében, a szent fák következetes „kivágása", a mindennapi élet faigényeinek kielégítése miatt, jócskán megfogyatkoztak az erdők,

– önálló foglalkozássá vált a fakitermelés (favágás), és művelőik fontos szerepet töltöttek be a közösség életében,

– a fakitermelést, mint szakmunkát, a fönícíaiaktól sajátították el,

– a fakitermelés, illetve a fafelhasználás elsősorban kultikus célokat szolgált (áldozatbemutatás, templomépítés),

– a fakitermelés társas munkaviszonyban végzett cselekmény volt (prófétatanítványok),

– a libanoni fakitermelés, nem kevesbé a kitermelt faanyag szállítása csak jól szervezett viszonyok között volt lehetséges,

– már ismert volt a közvetlen árucsere-kereskedelem, a barter.

– felvetődött a haszonfák védelmének szükségessége, a prófétáknak köszönhetően.

A libanoni cédruserdők tragédiája a messzi múltban kezdődött el. Félő, hogy Libanon díszére, a hatalom, az erő szimbólumát jelentő cédrusfára mahalnap már csak Csontváry híres festménye, a „Magányos cédrus" fogja emlékeztetni a „favágó" embert!

Dr. Csötönyi József

A MAGYAR ARBORÉTUMOK ÉS BOTANIKUS KERTEK SZÖVETSÉGÉNEK TAGSÁGA 1997. október 9-én tartotta őszejövetelét a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt. Juniperus Parkerdészetében, Kecskeméten. A vendégeket a házigazdák nevében *dr. Gőbölös Antal*, az Állami Erdészeti Szolgálat Kecskeméti Igazgatóságának igazgatója, MABOSZ elnökségi tag köszöntötte, majd *dr. Schmidt Gábor* tanszékvezető egyetemi tanár, a MABOSZ elnöke adott tájékoztatást a Szövetség munkájáról, és elismeréssel szólt az általa már többször meglátogatott Arborétum szakszerű telepítéséről, kezeléséről és fejlesztéséről. A Juniperus Parkerdészet széles körű tevékenységét *Szűcs Dezső* erdészetvezető ismertette a megjelentekkel. Ezután *Károssy András* faiskolavezető kalauzolta a résztvevőket a faiskolában. Általános elismerést aratott a főleg konténerben nevelt növények gazdag választéka és kiváló minősége. Gödöllőn és Kámban lerakatot is létesítettek.

Az ízletes ebéd után Kecskemét Szabadidőközpontjában a magas „vízműdombról" tekintették meg a látogatók a többnyire erdészeti módszerekkel telepített óriási zöldfelületet, mely nemcsak a homokot köti meg, hanem kellemes pihenőhelyet is nyújt a város lakosainak.

A program záró-, egyúttal fénypontja az Arborétum megtekintése volt. A 62 hektáros terület betelepítése 1986-ban kezdődött a löszös-márgás, 12-13 m-es szintkülönbségű talajon. Az egyik részen növényföldrajzi csoportok kerültek kialakításra (pl. balkáni, mediterrán, kelet-ázsiai, pacifikus és atlanti észak-amerikai), másutt különböző elegyítésű „növénycsoport-formációkat" próbálnak ki, hogy az alföldi körülmények között melyek a legalkalmasabbak. Gondot fordítottak az esztétikai szempontokra is.

A kedvező adottságok és a szakszerű gondozás következtében azóta az állomány

nemcsak beállt, hanem már a gyérítése is szükségessé vált, és kezdenek kialakulni a fa- és cserjecsoportok végleges körvonalai. Az Arborétumban jelenleg 730 taxon található, de ez a szám évről évre növekszik. Külön értéke a gyűjteménynek a folyamatosan gyarapodó Quercetum, melyben már most 22 tölgyfa-fajta található.

A dendrológiai gyűjtemény nemcsak gyönyörködtet és az oktatást, az ismeretterjesztést segíti, hanem a tudományt és a környezetvédelmet közvetlenül is szolgálja.

Az őszi színpompát mutató arborétum az ország minden részéből összegyűlt mintegy 50 résztvevő számára maradandó élményt és sok hasznos tanulságot nyújtott. Megtekintését mindenkinek ajánlom.

Tóth Imre,
a MABOSZ ügyvezető elnöke

Érdekes és izgalmas kiállítás látható Abádszalókon a Kárpát-medence népviseleteiből.

Negyedszer rendezték meg Kaszóban az **ERDÉSZET NAPJÁT**, amely egyben alkalom volt arra is, hogy eldöntsék; az idén kit illet meg a „Kaszó legjobb erdésze" cím. A férfiakat is felülmúló teljesítményével az idén *Sashalminé Németh Edit* nyerte el a vándordíjat, a bronzszarvast, megelőzve *Tóth Istvánt*, *Lőrincz Józsefet* és *Melegh Zsoltot*. Ők négyen jutalmul külföldi tanulmányútra mehettek. A kaszói erdésznap nemcsak a részvénytársaság ünnepe, részt vettek ebben az erdőből élő gazdasági társaságok is, bizonyítandó: Kaszó a kaszóiaké.

N. J.

○

Az erdészeti szaporítóanyag forgalmát valamennyi tagországot kötelezően EU elvek szabályozzák. Ausztria ezeket beépítette az 1996. augusztus 20-án életbelépett, erdészeti szaporítóanyagra vonatkozó törvénybe és annak végrehajtási rendeleteibe. A részleteket a Szövetségi Erdészeti Kutatóintézet tette közzé.

Az irányelvek a következő fafajokat érintik: jegenyefenyő, bükk, vörösfenyő (európai és japán), luc-, sitka-, fekete-, sima-, erdei- és duglászfenyő, nyárfajok, kocsánytalan, kocsányos és vöröstölgy. A törvény helyi jelentőségükre hivatkozva ezt még kiszélesíti hegyijuharral, mézgás égerrel, kőrissel, cirbolyafenyővel, madárcseresznyével és kislevelű hárssal.

A törvény szabályozza a szaporítóanyag előállítását, kategorizálását, vizsgálandó jellemzőit és megadja ezek közül azokat, melyekre a forgalomban különösen ügyelni kell. Megadja a származási körzeteket, tengerszint feletti tagozódásukat. Szigorúan szabályozza a származásigazolást – különösen az import árut illetően.

(ÖFZ 1997. 4. Ref.: Jérôme R.)

○

A Somogyi Erdészeti és Faipari Rt. valamint az Országos Erdészeti Egyesület Kaposvári Helyi Csoportja rendezésében *Sélley Miklós* természetfotós, *Horváth Béres János* faszobrász **KÖZELEBB A TERMÉSZETHEZ** témában közös kiállítást mutattak be a SEFAG Rt. székházában.

A WWF Erdőfigyelő Programja

Az erdők természeti környezetünk gazdagsága és a biológiai sokféleség megőrzése szempontjából köztudottan kiemelt jelentőségű területek. E területek természetvédelmi célkitűzéseknek megfelelő kezelése nagy feladatokat ró minden érintettre.

Ehhez a munkához kívánunk hozzájárulni sajátos lehetőségeink és eszközeink segítségével. Ezért a WWF Magyarországi Képviselete – több más programja mellett – elindít egy országos Erdőfigyelő Programot.

Ebben a munkában meghatározó szerepe van a velünk együttműködő társadalmi szervezetek támogatásának, melyet a következők szerint gondolunk megvalósítani:

Együttműködésünk a következő formában jelenhet meg:

1. Adatgyűjtés, megfigyelés.

A környezetüket jól ismerő helyi szervezetek elsődleges szerepet kapnak az egyes természetvédelmi szempontból problémás, erdőkkel kapcsolatos beavatkozások feltárásában. Ezeket (felkészültségüknek megfelelő előkészítés után) jelzik a WWF programvezető részére.

2. Problémák együttes megoldása.

A feltárt problémák megoldásához felhasználhatók a programot segítő szakemberek, ügyintézői gyakorlatunk, az országos hálózat kapcsolatai.

3. Előadások, tájékoztatók tartása az egyes kérdésekről, a hálózat működéséről.

4. Erdővel kapcsolatos publikációk összegyűjtése

Az erdők helyzetéről a sajtóban megjelenő publikációk folyamatos gyűjtése is a program részét képezi, melyben pótolhatatlan segítséget nyújthatnak a helyileg tevékenykedő társadalmi szervezetek.

A programhoz magánszemélyek és társadalmi szervezetek – különösen helyileg tevékenykedők – csatlakozását várjuk.

Örömmel vesszük mindenki segítségét, aki

- felelősséget érez a magyar erdők sorsáért,
- munkája, vagy szabadideje során sokat jár erdőben, és tapasztalatait szeretné velünk megosztani,
- tenni akar az erdőkért.

A program megvalósításához önkéntes adatgyűjtőket keresünk, akiktől kérjük:

- jelezze, ha az erdőtörvény előírásai ellenére azt tapasztalja, hogy egy természetszerű erdőben a megengedettnél nagyobb mértékű fakitermelést terveznek, vagy hajtanak végre,
- jelezze, ha az erdőtörvény előírásai ellenére a természetszerű erdő helyén faültetvényt terveznek telepíteni, vagy azt már meg is valósították,
- jelezze, ha az erdőtörvény előírásai ellenére oda is tájidegen fajt vagy fajtát telepítenek, ahová honos fajt is lehetne,
- jelezze, ha az erdőtörvény előírásai ellenére a véghasználatra került faültetvényt nem a korábban honos természetszerű erdő kialakítására törekedve újítják fel,
- jelezze, ha az erdőtörvény előírásai ellenére az erdő látogatását korlátozzák,
- jelezze, ha követendő példát lát az erdők kezelésére.

Valamennyi hozzánk eljuttatott információt – szakemberek bevonásával – kivizsgálunk és az eredményről Önt, illetve éves összefoglaló jelentésben a széles közvéleményt is tájékoztatjuk.

A program során a kedvezőtlen jelenségeket nemcsak összegyűjtjük, hanem azok megváltoztatására megoldást is keresünk.

Ennek eszköze lesz a figyelemfelhívás, a tájékoztatás, megbeszélések szervezése a gazdálkodók és a társadalom képviselői között, a sajtó folyamatos tájékoztatása stb.

Várjuk jelentkezését, jelzését az alábbi címen:

Világ Természetvédelmi Alap (WWF)
Magyarországi képviselete
1124 Budapest, Németvölgyi út 78/b.
Tel.: 214-55-54
Fax: 175-47-90

ERDŐFIGYELŐ PROGRAM

1997 júliusában a WWF Magyarországi Képviselete erdővédelmi programot indított.

A programnak célja, hogy elősegítse a társadalom fellépését az erdők – Az erdőről és az erdő védelméről szóló törvényben is megfogalmazott – természetvédelmi célokkal megegyező tartamos kezelésének megvalósítása érdekében.

Fel kívánunk lépni

- a megengedettnél nagyobb mértékű fakitermelések,
- természetszerű erdő helyén létesítendő faültetvények,
- honos fajok élőhelyére történő tájidegen fajok, fajták telepítése,
- nem a természetszerű erdő kialakítását célzó felújítások,
- az erdő látogatásának jogtalan korlátozása ellen.

Össze kívánjuk gyűjteni

- az erdők tartamos kezelésével kapcsolatos követendő példákat,
- az erdőkkel kapcsolatos publikációkat.

A program eredményeként várhatóan a társadalom erdőkkel kapcsolatos ismeretei is bővülnek. Erősödik a kapcsolat a társadalmi szervezetek és az erdőgazdálkodók valamint a tulajdonosok között.

Reméljük, hogy e program nyújtotta kedvező lehetőségeket minden érdekelt fél felismeri, és megvalósításában lehetőségei szerint részt vesz, illetve együttködik.

Besze Péter

Gemenc védelmében!

Tisztelem és becsülöm a természetvédőket. Nyugdíjas gemenci erdész vagyok. Hiszem azt, hogy mi erdészek egész munkásságunkkal az erdő, a természet érdekében szolgáltunk és szolgálunk.

Azért mertem tollat fogni, mert a kialakított Duna–Dráva tájvédelmi körzet erdőgazdálkodási rendjében mondhatnám úgy is, hogy rendellenességében tájvédelmi akadályokat látott.

Ahhoz, hogy egy adott táj természetvédelmi feladatait jól elláthassuk, nem elég a táj szeretete, buzgó tájvédelmi hivatás, ettől sokkal több kell.

Több évtizedes gyakorlati ismerete a tájnak, a terület növénytakarója, vízgazdálkodása, a növények és minden élőlény szaporodása és életmódjának ismerete.

Az életközösségek egymásra hatása és még sok egyéb.

A jelenlegi gemenci táj a múlt századi Duna szabályozás után ahogy kialakult, igazából most kezd megváltozni. Mondhatnám úgy is, egyre inkább a régi tájjeleg átalakulni.

A Dunán megépített folyást terelő kőhányások Gemenc vízgazdálkodását teljesen megváltoztatta.

A talaj vízszint-csökkenésével változik a termőhely növénytakarója. A Dunán épített sok víztároló teljesen megváltoztatta az áradások levonulását.

Régebben természetes rendszerességgel megérkező tavaszi zöldár a gemenci erdőtársulások természetes felújítását biztosította. **Ma már ez csak mesterségesen tartható fenn.**

Úgy tapasztaltam, hogy ezt a mesterséges beavatkozást gátolják a természetvédők.

Ezt a küzdelmet évekkel ezelőtt már megvívtam. Akkor még nem volt ilyen tájvédelmi körzet Gemenc, de olyan védett területeket akartak kijelölni, mely az üzemtervi gazdálkodást megváltoztatta volna.

Ezzel kapcsolatban kifogással élt a Gemenci Erdőgazdaság. A minisztériumból jöttek le a helyszínre a valóságos helyzetet kivizsgálni. Sem az erdőgazdaságot, sem az erdészetet nem értesítették.

A helyszínen az erdőben találkoztam a minisztériumból jött és a helyi természetvédőkkel.

Együtt jártuk be a területet és ott a helyi körülmények között szemléltettem, hogy ha lepusztulni hagyjuk az erdőt, akkor a természetes felújulása helyett tájidegen növényzet, megváltozott erdőjelleg alakul ki.

Példákkal mutattam be, hogy a gemenci erdő tájjelleges fái az élő fa termelése után újulnak fel természetesen. Ha kiszárad a fehér nyár, szürke nyár vagy a fekete Nyár, az elhalt gyökérről nem újulhat fel.

A magról történő felújulás az előzőekben ismertetett változások miatt már nem jön létre. Az igazamat szemléltetve elfogadták érvelésem és hozzájárultak a fahasználathoz, mert csak a mesterséges beavatkozás biztosítja az őshonos fafajok fennmaradását.

Még ott is, ahol a természetes felújulás elmarad, a mesterséges talajelőkészítés lehetővé teszi a hulló magvakról a felújulást a beültetett fafajok között.

Ebből a nagy szakember kormányból hová lettek ezek a szakemberek?

Tudom, olyan „gazdag" ez a kis ország, ha száz milliókat hagyunk tönkremenni, eltörpül a sok száz millió sikerdíjak mellett. De az elpusztult fatömeg helyett külföldről kell behozni. Arról nem is beszélve, hogy a lepusztult környezet megújítása mibe kerül.

Ha nem okulunk abból a sok-sok példából, mellyel a környezetünket károsítottuk, Gemenc megváltozását a mai szakembereken kéri számon az utókor.

A fészkelőhelyek megóvására hivatkozva nem pusztíthatunk el egy olyan természetes környezetet, melyet ma már csak mesterséges beavatkozás tarthat fenn.

Véleményem és tapasztalatom szerint minden élőlény az életfeltételeinek megfelelő helyen érzi jól magát, és ott alakítja ki telephelyeit (fészkelőhelyeit).

Ennek feltétele az optimális termőhely, táplálkozási és létfenntartási helyek fenntartása.

Nem tudom, ismerik-e a természetvédők (történetesen a fekete gólya) fészkelési szokásait.

A fekete gólya eltérően a fehér gólyától nem feltétlenül minden évben ugyanazt a fészket választja. Amikor tavasszal némely gólyafészek nem népesül be, azt gondoljuk, hogy nem jöttek. Aztán ősszel, mikor költözésre gyülekeznek a gólyák, csodálkozunk, hogy honnan vannak a népes csoportok.

Késő ősszel, mikor lehullik a lomb a fákról, akkor jönnek elő azok a gólyafészkek, melyek addig számunkra ismeretlenek voltak.

Fészkelőhelyet mindig talál a madár, csak életfeltételeit biztosítsuk.

Azt pedig csak úgy lehet, ha nem engedjük lepusztulni Gemenc őshonos fáit és belvizeinek vízutánpótlásáról gondoskodunk. Nem szabad hagyni, hogy az őshonos gemenci fafajok a Mezei Szil sorsára jussanak.

A tájvédelmi gazdálkodások szabályozása előtt nem ártana a helyszínen megismerkedni az életközösségek egymásra hatásával. Nem csak a tudós kútfőktől származnak okos dolgok, egyszerű embereknek is vannak jó gondolatai.

A tapasztalat és főleg a megfigyelésekre alapozó tapasztalat felér minden tudományos elmélettel.

Sok jó kis gondolat nagy bölcsességet készít elő.

Véleményem szerint a tudományos fejlődésnek azzal kellene foglalkozni, hogy azt az óriási fatömeget, amit az árterek évente produkálnak, az üzemterv alapján megfelelő termelési rendszerbe foglalva termőhelyre és fafajra kidolgozva, a fahasználat és az ezt követő felújítások összhangban legyenek a gemenci ősfafajok felújításával.

Rókus József

Fakereskedelem interneten

A német Forst und Holz folyóirat 9. száma arról ad hírt, hogy az internet lehetőségeit előnyösen kihasználták fakereskedelem céljaira is. A landeshuti nemzetközi vásár kínálatát már ilyen módon tették közhírré. Gondoskodtak arról is, hogy a vásáron résztvevő országok saját anyanyelvükön értesüljenek a gömbfa és más faválasztékok kínálatáról és az érintettek pénznemére szóló átszámításokat is a számítógép végezte. A kísérlet sikerén felbuzdulva ezt a megoldást tervezik a jövőben is, de ehhez a megfelelő adatbankot is meg kell teremteniök, vagyis a német erdőgondnokságoknak jelezniök kell eladási szándékaikat és a kínált választékokat is mennyiségi adatokkal ellátva az adatgyűjtők számára közölniök.

Ref.: Dr. Szodfridt István

Konkolyné dr. Gyuró Éva (szerk.): Fasor- és sövénytelepítési útmutató – SE Környezetvédelmi Tanszék, 1997.

Az Országos Jubileumi Fásítási Program (1996-2000) keretében hasznos füzetecskét állított össze Konkolyné dr. Gyuró Éva kertészmérnök, egyetemi docens. A fasorok és cserjesávok jelentőségének méltatásán túl megtudjuk, hogy milyen típusaik vannak, mik a telepítésük alapelvei és szabályai, hogyan kell telepíteni, ápolni és fenntartani őket. Az összeállítás java részét a növényalkalmazási táblázat teszi ki, melyben 237 (!) taxon tájegységenkénti telepíthetősége, ökológiai igénye, formájára és díszítő értékére vonatkozó megjegyzések, alkalmazhatóságuk és kezelésük szerepel. Mindezeket jól értelmezhető jelkulcsok segítségével lehet megtudni a táblázatból, melynek összeállításában *dr. Barna Tamás* is részt vett. Bízzunk abban, hogy a Társadalmi Egyesületek Szövetsége minden érdeklődőhöz eljuttatja e füzetecskét, s a földtulajdonosok valóban telepítenek is a program keretében fasorokat, cserjesávokat.

Dr. Bartha Dénes

Új, tapasztalati úton meghatározható formulák az erdeifenyő fatérfogatának meghatározására

Olyan tapasztalati képleteket mutat be *A. Bruchwald* lengyel kutató, amelyekkel az erdeifenyvesek különböző alakszámain keresztül az élő fakészletet lehet meghatározni. A következők meghatározására alkalmas formulát ismertet: fatérfogat kéreggel, fatérogat kéreg nélkül, vastagfa térfogata, kéreg nélkül mért fatérfogat a tőtől 5 vagy 14 cm-es törzsátmérőig terjedő szakaszra vonatkoztatva.

(Folia Forestalia Polonica, 1996. 38. Ref.: dr. Szodfridt I.)

Még egyszer a NEVIBES-RŐL

Többen kérték, hogy az októberi Erdészeti Lapokban bemutatott vadriazstó szerről írjunk részletesen.

Nos, mint megtudtuk, tökéletes biztonsággal permetezhető, így elkerülheti a felhasználó az „összemaszatolódást". A szer íz- és szaganyagával riaszt. A forgalmazó Gesztelyi Nagy Ádám veszprémi vegyészmérnök. A bepermetezett növény fehér bevonatot kap, amely rövid idő alatt megszilárdul. A másfél kilogrammos flakonokba kiszerelt anyagból 30%-os hígított oldatot kell készíteni.

Érdeklődni lehet:

AGROTERM Kft. Peremarton (88/355-118).

Az Erdészeti Lapok 1997. októberi száma az erdőkárokkal foglalkozott.

A Szerkesztőbizottságba jelzés érkezett, hogy túl „komorra" sikerült a lapszám, hiszen a magyar erdők összességükben jó egészségi állapotban vannak.

Ez úton is felhívjuk a figyelmet arra, hogy a bővített lapszám **nem a magyar erdők egészségi állapotát,** hanem az elmúlt években bekövetkezett jelentősebb **helyi károsodásokat kívánta közzétenni.**

A Szerk.

Pántl László az erdő festője

Hány, de hány értelmetlen vita volt már különböző összejöveteleken, találkozókon, hogy ki is szereti jobban az erdőt. A turista aki járja, a természetvédő aki óvja, a vadász aki fegyverrel figyeli, az erdész aki neveli... és sorolhatnánk. Ám ezeken a beszélgetéseken igen ritkán kerülnek szóba azok, akik szobáinkba varázsolják az erdőt, a természetet. Darabka felületre, egy pálcikaszerű készséggel, melynek a végére néhány szál szőr van erősítve, a különböző színű festékekkel megfestik a csodát, és örökké a szemünk előtt lévő élő lelkiismeretként lakhelyünk falára helyeztetik. Ők a természetet festő művészek.

Ilyen ember *Pántl László* erdőmérnök. Édesapjától örökölte tehetségét, és szüleitől kapta meg azt a lehetőséget is, hogy erdőmérnök lehessen. Székesfehérvári lakásán mesélt gyermekkoráról. A festőállványos műteremről, a száradó festék semmihez sem hasonlító illatáról, édesapja ön- és családsanyargató becsületességéről, majd a saját családjától kapott nyugalomról. A sikerről, mely új távlatokat nyitott életében. Hiszen itthoni kiállításain túl, bemutatkozott Kanadában és az Államokban is. Mint vadászati felügyelőnek alkalma van a vadlesek magányában begyűjteni mindazt a hangulatzsákmányt, melyet aztán vászonra fest. Aki látta képeit, bizonyára észrevette, hogy nem képet rögzít kontúrtalan árnyalataival, hanem hangulatot. Nem kell mást tenni, mint hosszasan nézni alkotásait, és lassan feloldódni a természet erdőillatú nyugalmában.

Pápai Gábor

ROVATVEZETŐ: DR. SZIKRA DEZSŐ

A **Gépesítési Szakosztály** 1997. október 21-én Csongrádon, az Agrotechnika Kft. vendégeként tartott ülést, kb. 30 fő részvételével. Az ülésnek a csongrádi „Bársony István Mezőgazdasági Szakközépiskola" adott helyet.

Az első napirendi pont keretében a résztvevők az Agrotechnika Kft.-vel ismerkedtek meg.

Először *Lekrinszky István* igazgató mutatta be az 1990-ben alakult, 10%-ban magántulajdonban lévő Agrotechnika Kft.-t. A kft. a finn VALMET traktorok, a svéd ÖVERUMmunkagépek (ekék, vetőgépek, műtrágyaszórók), valamint az amerikai WIC cukorrépa-betakarítógépek kizárólagos magyarországi forgalmazója. Emellett ellátnak vevőszolgálati feladatokat is, mint alkatrészellátók és szervízgazdák.

Ezután *Sarusi Kiss Róbert* a VALMET cég múltjáról, jelenéről és fejlesztési elképzeléseiről adott tájékoztatást. A cég VALMET néven 1951-től gyárt gépeket, elsősorban traktorokat. Jelenleg a világ második legnagyobb erdészeti gépgyártójának, a PARTNER CORPORATION multinacionális vállalatnak részeként, együtt más, Magyarországon jól ismert erdészeti gépgyártóval (pl. HIAB, LOGLIFT, JONSEREDS, CRANAB stb.) tevékenykedik. 2000-re 20 ezer darab traktor gyártását tervezik évente, melynek kb. a felét Európában, másik felét Dél-Amerikában kívánják értékesíteni. Traktorfejlesztési terveik között erdészeti csuklós traktorok is szerepelnek, melyek Magyarországon VALTRA FOREST-105 és VALTRA FOREST-115 jelzettel a közeljövőben jelennek meg először. Közülük az első 77 kW-os (105 LE-s), a második pedig 85 kW-os (115 LE-s).

A napirend következő részeként *Török László* az általuk forgalmazott gépek magyarországi kereskedelmének helyzetéről, a nálunk eszközölt gépbeszerzéseket segítő lehetőségekről (banki hitel, lízing, 5 éves gépbérlet) adott tájékozatást.

A napirendi pont zárásaként *Sebes István* a forgalmazott gépek műszaki- és szervízkérdéseiről szólt, kiemelve a VALMET traktorokat. A traktorok három sorozatban készülnek, nevezetesen:

– kis (65-ös) sorozat: 45-64 kW (61-87 LE),
– MEZZO-sorozat 59-85 kW (80-115 LE),
– MEGA-sorozat: 81-140 kW (110-190 LE).

Figyelemre méltó a kft. MTZ-VALMET csereakciója, melynek során a VALMET 465-4 típusú traktort kínálják viszonylag kedvező árkonstrukcióval úgy, hogy az árba a leadott MTZ traktor árát is beszámítják.

A második napirendi pontban a CSEPEL Autógyár Kft. Járműgyártó Divíziójára alapozott hazai erdészeti tehergépkocsi-gyártásról esett szó. Először *Káldy József* szakosztályelnök ismertette a szakosztály által megfogalmazott, a hazai gyártású erdészeti tehergépkocsikkal szembeni elvárásokat, az alábbiak szerint:

❑

„Elvárások a hazai gyártású erdészeti tehergépkocsival szemben

A faanyag-szállítás – igazodva a felhasználási helyek adottságaihoz, elvárásaihoz – különböző teherbírású és terepjáró képességű tehergépkocsikat igényel. Fejlesztés esetén min. két nagyságrendű – amennyiben lehet egymással csereszabatos – gépjárműben kívánatos gondolkodni.

Indulásként:

– egyik kategória alapváltozatának elképzelhető a már korábban a szakosztály tagjainak rendelkezésére bocsátott tájékoztató anyag szerinti CSEPEL 745.21 típusú változat,

– másikként pedig egy min. 12 t teherbírású változat.

A CSEPEL 745.21 típussal szembeni elvárások:

A javaslatra hozott CSEPEL 745.21 típusnak árban versenyképesnek kell lennie a hasonló kategóriájú, más forrásból származó típusokkal. Valószínű, hogy ezt a gépet az erdőgazdasági gyakorlat:

– rönkszállító felépítmény és
– hidraulikus daru

nélkül igényli, tekintettel arra, hogy ezeknek a szerelvényeknek igen széles választéka létezik, és napjainkban ezekből majd mindegyik erdőgazdálkodó más megoldást használ.

Mivel ki-ki az általa alkalmazott felépítményekhez alakította ki technológiáit, valószínű, hogy a megszokott megoldásokhoz a későbbiekben is ragaszkodik. Célszerű tehát a jelzett egységek nélküli változatban gondolkodni, meghagyva a lehetőséget az erdőgazdaságnak arra, hogy a felépítményt és a darut a saját igényei szerint alakítsa ki.

A 12 t-s teherbírású változattal szembeni követelmények:

– motorja EURO II. minősítésű;
– motorteljesítménye az össztömeggel összhangban lévő, 220-250 kW közötti;
– tengelykapcsolója kéttárcsás, hidraulikus működtetéssel;
– járószerkezete háromtengelyes, összkerékhajtású;
– teherbírása min. 12 000 kg;
– szélessége 2,5 m legyen, amit a raktér szempontjából maximálisan ki kell használni;
– szabad magassága 350-400 mm, illetve e fölötti;
– hordozza a vonókészülék felszerelésének lehetőségét;
– tegye lehetővé a min. 50 dm^3/min-os hidraulikus szivattyú hajtását;
– fülke mögötti alváz hossza min. 6,5 m, melyet semmi sem csökkenthet (pl. fülke mögött elhelyezett pótkerék);
– biztosítsa a 70-80 kNm-es hidraulikus daru fülke mögötti, vagy alváz végi szerelhetőségét;
– jelzőberendezései és egyéb elemei (pl. különböző vezérlő vezetékek) – tekintettel az erdei körülményekre – megfelelően védettek, ill. burkoltak legyenek;
– ára legyen versenyképes a hasonló kategóriájú, más forrásból származó típusokéval;
– a további, itt ki nem emelt jellemzői egyezzenek meg, illetve értelemszerűen közelítsenek a CSEPEL 745.21 típus hasonló jellemzőihez."

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével.

A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetőség szerint gondozza és közli.

A szerzői honoráriumok kifizetésével kapcsolatos rendelkezések miatt felhívjuk szerzőink figyelmét, hogy a cikk, fotó, grafika stb. megjelenését követően szíveskedjenek a szerkesztőséggel a nevüket, lakcímüket, születési dátumukat, adószámukat (azonosító jelüket), és a nyugdíjasoknál a törzsszámot is közölni.

A beérkezett adatok alapján kötött felhasználási szerződést követően negyedévenként utaljuk ki a honorárium.

E havi számunk szerzői:

Andrésiné dr. Ambrus	Ildikó igazgató	Ásotthalom
Andrési Pál	tanár	Ásotthalom
Bartha Pál	FM	Budapest
Bogár István	erdőmérnök	Budapest
Bús Mária	ÁESZ	Veszprém
Csötönyi József	erdőmérnök	Budapest
Juhász Éva	erdőmérnök	Sopron
Madas Katalin	ÁESZ	Budapest
Mollay Jánosné	erdőmérnök	Sopron
Ráczné dr. Schneider	Ildikó Soproni Egy.	Sopron
Reményfy Rita	Mátra Ny.B.Ert.Rt.	Eger
Roth Mathea	TÁEG Rt.	Sopron
Szabóky Csaba	ERTI	Budapest
Veres Imréné	ügyv.igazgató	Berettyóújfalu

❍

A lapban aláírás nélkül megjelenő fotókat Pápai Gábor készítette.

Ezt követően *Kovács Ervin* tervezőmérnök és *Majevszky József* kereskedelmi vezető a CSEPEL Autógyár Kft. Járműgyártó Divíziójának munkatársai:

– ismertették kft.-jük jelenlegi tevékenységét, és

– nyilatkoztak az elvárásokban megfogalmazott két tehergépkocsi-változat prototípusainak gyártási szándékáról.

A szakosztályülés a prototípusok legyártásának szükségessége mellett foglalt állást, amely úgy képzelhető el, hogy:

– a daru és a rönkszállító felépítmény nélküli alapgép prototípus költségeit a gyártó megelőlegezi olyan feltétellel, hogy azt bizonyos (kb. féléves) próbaidő után (amennyiben teljesíti a megfogalmazott követelményeket) valamelyik erdőgazdálkodó garantáltan megvásárolja;

– a daru és a felépítmény költségeit kezdettől fogva az erre vállalkozó erdőgazdálkodó viseli.

Mind a gyártó, mind a szakosztály tagjai keresik annak a lehetőségét, hogy a fenti feltételek mellett a CSEPEL Autógyár Kft. és egy-egy erre vállalkozó erdőgazdaság konkrét megállapodást köthessen.

Várható, hogy a fenti feltételek mellett a 12 t-s teherbírású változat prototípusának legyártásában a Somogyi Erdészeti és Faipari Rt. partner lesz.

Harmadik napirendi pontként egyéb ügyek kerültek tárgyalásra, nevezetesen:

– tájékoztató az elmúlt időszak titkári értekezletéről (Káldy József);

– tájékoztató a jövőre esedékes OEE tisztújításokról, ezen belül az 1998. februárjában esedékes szakosztályvezetőség-választásról (Káldy József);

– tájékoztató a Mezőgépfejlesztő Ipari Rt. (MEFI Rt.) várható privatizációjáról, melynek szakmai befektetőként célszerűen részese lehetne az erdőgazdasági gyakorlat (kivásárlás esetén az erdőgazdaságok által irányított gépfejlesztő-, gépgyártó helyet lehetne létrehozni a MEFI Rt. szellemi és anyagi bázisán) (Káldy József);

– tájékoztató az MTA Agrár-Műszaki Bizottságának 1998. január 20-21-i gödöllői Kutatási és Fejlesztési Tanácskozásáról, melyen az MTA Erdészeti Bizottságának és a Soproni Egyetem Erdészeti Géptani Tanszékének közreműködésével az erdőgazdálkodás műszaki kérdéseivel foglalkozó szekció is lesz (a konferencia keretében a Gépesítési Szakosztály rendes ülést tart) (Dr. Horváth Béla);

– tájékoztató az ülésünknek helyet adó „Bársony István Mezőgazdasági Szakközépiskoláról" (Justi Mihály igazgató).

Az ülés napirendi pontjait követő vitában *dr. Horváth Béla, Káldy József, dr. Mátrabérczi Sándor, Markó Gyula, Remenyik Imre, Szabó József* és *dr. Tóth József* vett részt. Ezt követően a résztvevők megtekintették az Agrotechnika Kft. által kiállított VALMET traktorokat.

A jól sikerült, szakmailag tartalmas rendezvény lebonyolításért köszönet illeti a házigazdákat.

Dr. Horváth Béla

❐

Az **OEE Miskolci és Sárospataki Helyi Csoportjai** szakmai tanulmányúton vettek részt a Nyírségi Erdőgazdasági Rt. területén.

Az erdőgazdálkodás mellett részletes ízelítőt kaptunk a Szatmár-Beregi síkság és a nyírségi táj idegenforgalmi nevezetességeiből is.

Ezúton is szeretnénk köszönetünket kifejezni a Nyírerdő Rt. és a Hortobágyi Nemzeti Park munkatársainak a rendkívül tartalmas tanulmányút megszervezéséért.

Bak Júlianna

❐

Az FM Helyi Csoport szervezésében 1997. október utolsó hétfőjén a Csillagvölgyi Információs Központban széles érdeklődésre számot tartó témákban adtak tájékoztatást a felkért előadók a megjelent kollégáknak.

Dauner Márton, az Erdészeti Hivatal elnöke a 90-es évek erdőállomány-gazdálkodásának elemzése során a rendszerváltás éveinek problémái (tulajdonosváltások hatása, az erdőket érintő bűnözés növekedése, az időjárás kedvezőtlen hatásai) ellenére összességében arról tudott beszámolni, hogy 1990. január 1. és 1997. január 1. között – 7 év alatt – **a faállománnyal borított terület 76 213 ha-ral, az erdőállományok élőfakészlete 29 153 ezer m^3-rel** növekedett (összes erdő: 1 797 818 ha, összes élőfa: 317 160 ezer m^3). (A pótlás alatt álló területek csökkenése; az időszak során kivitelezett mintegy 30 000 ha erdő telepítése mellett közrejátszottak e növekedésekben a HM által kezelt erdők adatainak nyilvánossá válása, annak pontosítása, illetve az erdőtervekben meghatározott fakitermelési lehetőségek alatt végrehajtott éves fakitermelési mértékek, a megtakarítások is.)

Az erdészeti ágazat kiemelkedő feladatai közt említette az ország erdősültsége jelenlegi 18,6%-os szintjének 25%-ra történő növelését. Az e célra biztosított éves költségvetési források mellett segítheti ennek mielőbbi elérését a munkanélküliek erdősítésekben történő foglalkoztatására napjainkban elfogadott program, illetve a várható EU források is.

Pintér István, az FM Vadászati Osztályának vezetője az elmúlt évek vadterítéki-adatainak, ezzel összefüggően a vadkár mértékeinek csökkenéséről tájékoztatta a jelenlevőket. Az új vadászati törvény kedvező hatásaként értékelte a vadászati egységek számának 875-ről 1145-re történő növekedését, illetve az üzemi vadásztársaságok eredményesebb gazdálkodását.

Az ülés végén *dr. Rada Antal, Király Pál* és *Bartha Pál* személyében jelölőbizottságot állítottunk a jövő évi OEE választások eredményes lebonyolításának elősegítése végett.

Virágh János

❐

Az OEE Baranyai Csoportja előadást szervezett, amelynek előadója *Lehoczky István*, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságának erdészeti osztályvezetője volt. A védett területek erdészeti kezelése során a természetvédelmi hatósági elvárásokat ismertette, majd kitért arra is, hogy a jövőben a védett területek, és azon belül a fokozott védettségűek felülvizsgálata elkerülhetetlen. Az egyedi védelem mellett, amely egy-egy lakott madárfészekre, különleges védett növényre vonatkozik stb., elsősorban a szélsőséges termőhelyen kialakult társulások védelme indokolt, mint pl. a szurdok- és a karsztbokorerdők. A természetvédelmi és az erdészeti szakemberek együttműködése nélkül hatékony munka elképzelhetetlen, amit nagymértékben segít a természetvédelmi törvény kerettörvény jellege.

Az első hozzászóló *dr. Papp Tivadar* erdőállomány-gazdálkodási igazgató volt, aki kijelentette, hogy a törvény maradéktalan betartása nem lehet vita tárgya. Ugyanakkor közösen kell megkeresni annak a lehetőségét, hogy a védett területeken is biztosítható legyen a gazdálkodás önfinanszírozó jellege, vagy biztosítani kell a védelmet is szolgáló tevékenység anyagi forrásait. A későbbiekben többek között felszólalt még *Turós László, Miszlang Lajos, Bodor László*. Az előadáson mintegy 60 tagtársunk vett részt.

Novemberben a helyi csoport elsősorban a kerületvezetőket hívta meg a **Sellyei Erdészet** területére terepi tapasztalatcserére. A terepi program előtt *Szőnyi János*, a helyi csoport titkára ismertette a jövő évi egyesületi választások előkészületeivel kapcsolatos teendőket, a decemberi taggyűlésünkön választjuk meg a helyi választási bizottságot. A tagság támogatta *dr. Bondor Antal* és *dr. Halász Gábor* jelölését az országos Választási Bizottság elnöki tisztére.

A terepi bemutatót *Bodor László* erdészeti igazgató vezette. Először a KST magtermesztő plantázst tekintették meg a résztvevők Körcsönyén.

A Lakócsa községhatárban lévő sarj eredetű, jó genetikai értékű kocsányos tölgyesek természetes felújításának helyi technológiáival ismerkedtek meg a résztvevők. A természetes újulatot kiegészítő makkvetéseket eleinte minden esetben kerítéssel is védeni kell.

A denesházai sík vidéki bükkös önmagában is természeti kuriózum, felújításának tapasztalatai pedig különösen érdekesek. Ilyen sík vidéki bükkös országosan is egyedülálló, egészségi állapota és a megjelenő szép újulat egyaránt a felújítás azonnali megkezdése mellett szólt, azonban egy védett madár lakott fészke miatt fakitermelési korlátozást rendeltek el. Mire a madár elköltözött, az újulat fafajösszetétele is kedvezőtlen irányba változott.

Szőnyi János